

လံာ်ကတၢၢ်ဒိၣ်

ဒီး

ထံဆဲးမဲးယုၤအတုၢ်

အဘျၣ် - ၁

လံာ်ကဏါဒိဉ်

၆
ဒိ

ထံဆဲးမဲးယုအဂုာ်

အဘျဉ် (၁)

လာ

ထိဉ်လွံဉ်ထူ

ကစားဒိပ်အိပ်တင်အလီဒီးကစားအမံ

ပူကွံင်အနံင်တကယ၊ ဆူအဖီခိင်တခိလံ၊ မံ၊ ကစားဒိပ်၊ ဒီး ပူသုပူပို၊ တဒူင်အဝုင်န့င် ဘဉ်တင်ယ၊ ထီင်အီ၊ တနဲးနဲး တု၊ ခဲအံ၊ ဒပ်လဲင်တဟါမင်နီတဘျီဘဉ်၊ ဒီးကဘဉ်တင်ယ၊ ထီင်ဒံးအီ၊ ဆူညါ၊ ဆူပူဟဲလ၊ ခဲတစိ၊ ဘဉ်တစိ၊ တု၊ လ၊ တင်အကတင်ဟဲဝဲဒပ်န့င်လီ၊

ပမုင်ကွင်လ၊ ကီပယီ၊ အဟီင်ခိင်ဂီ၊ အပူဒီး လ၊ တနီသရုင် အတင်ပ၊ ကလံထံး၊ ကီဆဉ်ဘျးဒဝဲင်အဘဉ်စ၊ လ၊ မုင်ထီင်တခိ မုင်တနီသရုင်ရိမင်ကစား၊ မုင်နုင်တခိ(နွားလပို)ကစားဒီး အဘဉ်စ၊ န့င် ပကထံင်ဘဉ်၊ ကစားတဖျဉ်အမံမုင်ဝဲ (မြင်းမိုရ်လကွတောင်)န့င် လီ၊ မွဲးမိင်လဲးခးကစားအဝဲအံ၊ မုင်ဝဲဒပ် “ကစားဒိပ်” တဖျဉ်လ၊ ပယ၊ ထီင်တုင်အမံလ၊ အဖီခိင်န့င်လီ၊ လ၊ ပလီးခဲန့င် အိပ်ဒီး မိကီတခါအယိ ကစားတဖဉ်အံ၊ အကျါတဖျဉ်န့င် ဘဉ်တင်ဆိကမိင် အီလ၊ အမုင်ကစားမုင်အူအသံတဖျဉ်လီ၊

“ကစားဒိပ်” အကရူင်တဖဉ်အံ၊ အကျါ၊ အဒိင်ကတင် မုင်ဝဲက စားလီ၊ ဘျးခိင်ဒီး စားလီ၊ အသး ဆူမုင်ထီင်ကလံထံးတခိမုင်ဝဲဒပ်၊ ကစားဘုဘျီ၊ ကစားပီ၊ ဟ၊ ကစားဘုဖီ၊ ဆူမုင်ထီင်တခိ၊ ကစား ဖီဖီ၊ ကစားထီင်မသံ၊ ကစားစံင်၊ ကစားကမါ၊ ဆူကလံစိးတခိ၊ က စားထိးတရု၊ ထီင်သွံကစား၊ ဆူမုင်နုင်တခိ၊ ကစားဒိပ်န့င်လီ၊ လ၊ ဘျး ဒဝဲင်ကီင်ဆဉ်အပူ ကစားတဖဉ်အံ၊ ဘဉ်တင်ပင်အီလ၊ အမုင်ကစား

အကစီထီၣ်ထီကတၢ်န့ၣ်လီၤ. ကစၢ်တဖၣ်အံၤ အိၣ်တဘျးဖျၢၣ်
ညါဘၣ်ဆၣ် ပုၤကညီကိးဃုာ်အမံၤတဖျၢၣ်ဃီလၢအမ့ၢ် “ကစၢ်ဒိၣ်”
ဒီးပယီၤကိးလၢ “မ့းမိၣ်လဲးခး” ကစၢ်န့ၣ်လီၤ.

“ကစၢ်ဒိၣ်”ဒီး ပုၤကညီ, ပုၤသူပုၤပိၤ, ပုၤမုၢ်ဃါ.

ဖဲကစၢ်အံၤ ပုၤသူပုၤပိၤအိၣ်ဝဲတဒူၣ်လီၤ. အဝုၢ်ဒ်အံၤ, အိၣ်ဝဲ
ဒီးတၢ်ဃဲၤအါယုာ်ဒီး တၢ်အုၣ်အသးဂီၢ်မုၢ်တဖၣ် လၢပုၤအိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်တ
ဒူၣ်စဲယဲၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤတဒူၣ်အံၤအိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးအခုအဝုၢ်, အဒူသဝီလၢ
အယံလၢတဖၣ် ဘၣ်ဆၣ်ဒီး မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ အလီၣ်ဖျါဝဲဘၣ်န့ၣ်
ပုၤထံၣ်အီၤတသ့နီတဘျီဘၣ်. ပုၤအိၣ်ဖဲအံၤတဖၣ် ကူသိးပုၤကညီ
အကူအကၢအယံ ပုၤကိးအီၤလၢပုၤကညီပုၤသူပုၤပိၤလီၤ. လၢန့ၣ်
အမဲၣ်ညါ ပုၤလၢအအိၣ်လၢတၢ်လီၢ်အဝဲအံၤတဖၣ်, လီၣ်ဖျါအသးသ့,
လီၣ်ဘၢအသးသ့, အမဲၣ်ညါတဘျီဘျီဒီးကိးလီၤအသးလၢ ပုၤမုၢ်ဃါ
သတးဒီးပုၤကိးအီၤလၢပုၤသူပုၤပိၤမုၢ်ဃါတဖၣ်လီၤ.

ပုၤကညီတဒူၣ်အံၤပိၤထီၣ်လၢကျဲၣ်လဲၣ်

တၢ်တဲဝဲဒၣ် ပုၤကွၢ်အနံၣ် ၂၀၀ ဆူအဖီခိၣ်တဒီန့ၣ် ဖဲကစၢ်
ဒိၣ်အံၤ, ပုၤသူပုၤပိၤတအိၣ်ဘၣ်. တၢ်လီၤလးတဖျါနီတမံၤဘၣ်. ဘၣ်
ဆၣ်တၢ်တဲအိၣ်စ့ၢ်ကိးအဝၢတခါလၢ ပုၤသူပုၤပိၤအိၣ်ပၢၤစၢၤစဲယဲၤ
တနီၤ, လၢအတဖျါဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအနံၣ် ၂၀၀ ဆူအဖီလၢတဒီအံၤ
န့ၣ်, ပုၤဟါမၢ်ဝဲတဒူၣ်လီၤ. ပုၤတဒူၣ်အံၤန့ၣ် လဲၤအိၣ်လဲၤဆိးဖဲတစ့ၣ်
ဖိခဲ, ချိၣ်ဖိခဲဘူးဆူကစၢ်ဒိၣ်တဒီန့ၣ် ဒီးဖဲးခးဖဲးသံၣ်, ဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်
တၢ်အါနံၣ်အါလါလီၤ. အိၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်အါလါဒီး နံၣ်အိၣ်ဝဲတနံၣ်လၢတၢ်

လီလးမအသးဒ်အံလီလီ.

မုာ်အိၣ်ဝဲတနံၤ, ပှၤတဂၤလဲၤဟးဆူထံခံဒီးကျိၣ် ဒီးလဲၣ်ဒီးကု
တဒုလၢမုာ်ထံၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ် ကဟဲက့ၤစီၣ်ဒၢန့ၣ်ဝဲလၢအပူၤအဂီၢ်
လီလီ. အဝဲလဲၣ်ဟးဒီး မၤန့ၢ်တၢ်သ့ၣ်တဒု ဒီးဟဲက့ၤဝဲလၢကုပူၤလီလီ.
ဖဲအဟဲက့ၤလၢကျဲအခါ, ထံၣ်ဘၣ်ဟီၣ်ကအးတမုာ်သ့ဒီးအမုာ်အလၢၣ်
ခဲလၢၣ်လီလီ. ဟီၣ်ကအးတမုာ်အံၤ လီလီဆီဘၣ်အီၤအယိ, အဝဲထဲးန့ၢ်
အီၤဒီးဟံးန့ၢ်ဝဲအတံၢ်ဒီး ဒၢန့ၣ်ဝဲလၢကုပူၤလၢတၢ်သ့ၣ်တဒုအသးန့ၣ်
လီလီ.

အဝဲဟဲက့ၤတုၤလၢဟံၣ် ဒီးတဲဘၣ်အဖိခွါလၢ အကထုးထီၣ်
က့ၤတၢ်သ့ၣ်တဒုန့ၣ် လၢကုပူၤဒီးကွၢ်ဘျီက့ၤအီၤလၢ အကဖိကသ့
အဂီၢ်လီလီ. အဖိခွါလဲၣ်ကွၢ်လၢကုပူၤဒီးတထံၣ်တၢ်သ့ၣ်ဘၣ်. ဒီးတဲ
ဘၣ်က့ၤအပၢ်လၢကုပူၤအံၤတၢ်တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်. အန့ၣ်တဘီပှၤ
ဖါပှၤအံၤ လဲၣ်ကွၢ်ကုပူၤလၢအကစၢ်ပှၤဒ်ဝဲဒီး တထံၣ်စဲယဲၤတၢ်
သ့ၣ်ဘၣ်. ဒီးအဝဲထုးထီၣ်ကွၢ် ဟီၣ်ကအးသ့တံၢ်တလိၣ်န့ၣ်ဝဲမး
ထံၣ်က့ၤတၢ်သ့ၣ်န့ၣ်လီလီ. ဒီးအဝဲသ့ၣ်ညါလၢ ဟီၣ်ကအးသ့အတံၢ်
အံၤမၤပှၤထီၣ်ကွၢ်တၢ်သ့ၣ်တဒုအံၤ သ့ဝဲသးဒီး အဝဲအိၣ်ကွၢ်ဟီၣ်
ကတးသ့အတံၢ်အံၤ ထဲတစဲးဖိဒီးပှၤတထံၣ်က့ၤအီၤလၢဘၣ်. အဝဲ
အိၣ်လၢဟံၣ်ပူၤ, ပှၤန့ၢ်ဟူထဲအကတီၤတၢ်သိၣ်လီလီ. ပှၤယုအီၤတ
ဘၣ်ဘၣ်. တုၤမုာ်ပှၤတထံၣ်အီၤလၢဘၣ်ဒီး အဝဲကန့ၣ်ရုဒီးပှၤဂၤ
တသ့လၢဘၣ်, တၢ်ကီဘၣ်အီၤအယိ, အဝဲမၤပှၤအိၣ် ဟီၣ်ကအးသ့
အတံၢ်တလိၣ်အံၤ တဂၤတစဲးဒီးဒုၣ်ညါ ဒီးပှၤဒီးဒုၣ်ညါအံၤပှၤထီၣ်ကွၢ်
ဒီးထံၣ်လီၤက့ၤအသးသ့ဒ်ခဲလၢၣ်လီလီ. ပှၤတဒုၣ်အံၤပှၤထီၣ်က့ၤလဲၣ်,
က့ၤရုဒီးပှၤလၢ ထံထံၣ်တဖၣ် တသ့လၢဘၣ်အယိ အဝဲသ့ၣ်က့ၤ

သုးထီၣ်အသးဆူ ကစၢ်ဒိၣ်တခိၣ်န့ၣ် ဒီးအါထီၣ်ဂိၢ်ထီၣ်ဆီၣ်ဆီၣ်ဝုၢ်, ဆီ
လီၤအဒူသဝီဖဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤလဲၤပှၤက့ၤသန့ၣ်က့ၤ, မ့တမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်
လီၣ်ဖျါအသးဘၣ်ဒီး ပှၤထံၣ်ဘၣ်အဝဲသ့ၣ်တသ့ဘၣ်လုၤတက့ၤဘၣ်.

ပှၤကွံၣ်အါန့ၣ်အါလါဝံၤအလီၢ်ခံ, မ့ၢ်လၢတၢ်မၤအၤမၤနးပှၤ
ကညီတကးဘၣ်, ယိၤလူၤဖိၣ်က့ၤစိၣ်ပှၤကညီဆူယုၢ်တရၢ်အယိ, ပၤ
ကညီဘၣ်ယုၢ်ခူသ့ၣ်ဆူထံခံကွံၣ်စိးသတးဒီး ပှၤက့ၤအိၣ်က့ၤဆိးကဒီး
ဖဲကစၢ်ဒိၣ်အဟးလၢအံၤတဒူၣ်လီၤ. ပှၤတဒူၣ်အံၤ တအိၣ်သဒိၣ်အုၣ်
တဆိၣ်တၢ်ထုတၢ်ဘၣ်. အိၣ်ဝဲဒၣ်တီတီလီၤလီၤလီၤ. တုၤမ့ၢ်လါဒိၣ်လါ
ပှဲၤန့ၣ် ပှၤသူပှၤပှိၤ လၢကစၢ်ဒိၣ်တဖၣ် ဟဲလီၣ်ဖျါထီၣ်အသးဒီး
ဟဲရဲဒီးပှၤတဒူၣ်အံၤလီၤ. ဖဲတၢ်လီၢ်န့ၣ် အိၣ်ဒီးရ့ၣ်ကိၣ်တခါဒီးသ့ၣ်
ကဒုခုၣ်ယုၢ်ကလၢလီၤ. လါဒိၣ်လါပှဲၤအန့ၤ မ့ၣ်ကနီၤဝုၤ, ဖိၣ်သၣ်
ခွါဝုၤ, မ့ၣ်ကနီၤအဒူၣ်ဒၣ်ဝဲ, ဖိၣ်သၣ်ခွါအဒူၣ်ဒၣ်ဝဲ, လဲၤဟးလီၢ်
ကွဲဖဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤသူပှၤပှိၤတဖၣ် ဟဲရဲဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒီးထံၣ်လိၢ်ဒၣ်အသး
ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤသူပှၤပှိၤတဖၣ် က့ၤကွဲပှၤတဖၣ်အံၤဒီး ပှိၤထီၣ်ကွံၣ်ဝဲ
တဂၤဘၣ်တဂၤ, စၢ်စၢ်လၢၣ်ဝဲခဲလၢၣ်လီၤ. ပှၤဟါမၢ်အါထီၣ်က့ၤ
လၢခံတဒူၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤတဖၣ်အံၤလီၤ. ပှၤကွံၣ်အါန့ၣ်လၢအကယၤလံ
န့ၣ် တၢ်တဲဝဲလၢပှၤတဖၣ်အံၤ ဟဲက့ၤဆူထံထံၣ်ဒီးပှၤအိၣ်ပှၤအိၣ်တၢ်
ဒီးလီၣ်ဖျါအသးလၢ ပှၤထံထံၣ်ဖိတဖၣ် တဘျီတကူၢ်လီၤ. လၢခံက့ၤ
န့ၣ်ပှၤတထံၣ်လၢအါအါလၢဘၣ်.

အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအူအဝုၣ်, အတၢ်ကူတၢ်သိးဒီးအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ

တၢ်တဲအိၣ်ဝဲအဂၤတခါလၢ, တချုးလၢပှၤတဒူၣ်အံၤ ပှၤထီၣ်ဒဲးဘၣ်န့ၣ် ပှၤသ့ပှၤပှၤအိၣ်ပၢ်စၢၤတၢ်လံဝဲ ဖဲန့ၣ်တၢ်နီၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပကဟံးန့ၣ်လီၤတၢ်အခါဖဲလဲၣ်န့ၣ် ပသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်တသ့ဘၣ်. ပသ့ၣ်ညါသ့ဒၣ်ထဲလၢ ပှၤသးပှၤလၢညါတဝီအတၢ်တဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တဲအိၣ်ဝဲဒီး တၢ်အုၣ်အသးအိၣ်ဝဲလၢ ပှၤတဒူၣ်အံၤ အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးန့ၣ် သ့ၣ်ထီၣ်အဒူသဝီ, အခုအဝုၣ်ဖျါယံလၢမးဒီး အိၣ်ဒီးအစီၤလိၣ်စီၤပၤ, အတၢ်ပၤတၢ်ပြးဒၣ်ဝဲဒီး ပၤတၢ်လၢတၢ်တီတၢ်လီၤဖးဒိၣ်အပူၤလီၤ.

တၢ်တဲဒီး တၢ်အုၣ်အသးအိၣ်ဝဲလၢ ပှၤအိၣ်ဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အကျါန့ၣ် ပှၤကလုာ်အဂၤတအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲပှၤကညီတဖၣ်ဒီး အတၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ပှၤကညီအကူအကၤတဖၣ်ခဲလၢၣ်, လီၤဂၢ်အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ဘဲဒီး ဒုးကဲထီၣ်အတၢ်ဒၣ်ဝဲတကူၢ်သ့ၣ်လီၤ.

တၢ်တဲအိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကီးလၢ ပှၤတဖၣ်အံၤသ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်, ဖဲးခုးဖဲသံၣ်စ့ၢ်ကီးဒီး သ့ၣ်လီၤဝီဇိၤဖီဇိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အတၢ်မၤအမိၢ်ပှၤလၢအဂၤတဖၣ်တဖျါဘၣ်. ဖျါဝဲအဂၤတမံၤလၢ အဝဲသ့ၣ်ဟဲက့ၤဃုအိၣ်ယိၢ်အိၣ်တၢ်ဆူပိၣ်လဲၣ်နံၤတဘျီဘျီ, ဒီးဟဲပိၣ်ယဲာ်, ပိၣ်ကျါ, ပိၣ်ထါဝဲာ် တဘျီဘျီ, လၢတပၢ်သးအပူၤ ပှၤထံၣ်တဖျဲးတဘျီတကူၢ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ဖျါလၢအမၤအသးယံာ်တၢ်လံ, မ့မ့ၢ်ခဲအံၤပှၤတထံၣ်လၢဘၣ်.

တၢ်တဲအိၣ်ဝဲအဂၤတခါ, လၢတၢ်လီၤန့ၣ် ပှၤထံၣ်စ့ၢ်ကီးပိၣ်
လဲၣ်ဒီး တၢ်ကျိတဖၣ်ဒီးထံတဖၣ်န့ၣ် ဟီဝဲဒီးပှၤယုၣ်အိၣ်အံၤသ့
ဖဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤအံၤ မ့ၢ်ကစၢၢ်ကလိကျိဒီး တၢ်ပၤခိၣ်ဖးလဲၣ်အိၣ်
ဝဲလီၤ. မ့ၢ်ဟံၣ်ဇၤဃီဇၤခူဇၤဝုၢ်ဇၤ ပိၣ်လဲၣ် ပှၤလဲၤယုတဘၣ်ဘၣ်.
မ့ၢ်လီၤဖျါဝဲမး ပှၤထံၣ်သ့လီၤ.

အဆၢ ၃.

ပှၤတဖၣ်အံၤအတၢ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးဒီးအလုၢ်အလၢ

တၢ်တဲဒီးတၢ်အုၣ်အသးအိၣ်ဝဲအါတီၤလၢ ပှၤတဖၣ်အံၤတ
အိၣ်သဒိၣ်အုၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲတၢ်အဝါလီၤ. ညၣ်လံၣ်သဒိၣ်တူၢ်စုတ
အိၣ်ဝဲဘၣ်.(တၢ်နီၣ် - ပှၤတဒူၣ်လၢ တအိၣ်သဒိၣ်အုၣ်ဒီးညၣ်
လံၣ်အဝုၢ်န့ၣ် ဖျါဖဲဖိလုတုအလံၢ်တၢ်ကွဲးဘၣ်ထွဲ ပှၤကညီဒီးအဝံ
မီလုအဝုၢ်, အဆၢဒိၣ်သၢ, ကဘျးပၤ (၂၀၈) လၢခိ တၢ်ကွဲးထါစံးဝဲ,
“သဒိၣ်ဘီတုၤဆွဲၣ်ဘီတုၤ, ကစၢၢ်ဝဲအိၣ်တဂ့ၤ, ညၣ်လံၣ်ထီၣ်ဘါ
ဃိၣ်မီလု, ကစၢၢ်ဝဲအိၣ်တဂ့ၤ” န့ၣ်လီၤ). သံးဒီးတၢ်မူၤတၢ်ဘျးအ
ဂၤတဖၣ် တသ့ဝဲနီတမံၤဘၣ်. ဖျါလၢအအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢအါန့ၢ်
တၢ်အသးတဖၣ်တက့ၢ် ဒီးဖျါလၢအတမၤသံတၢ်သးစ့ၢ်ကီးဘၣ်.

ဘၣ်ဃးအတၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သး.

အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပှၤတီပှၤလီၤ, တၢ်ဆိၣ်တၢ်ထု, တၢ်လံၣ်တၢ်လီ, တၢ်ကလုာ်ကလိတအဲၣ်ဒီးဝဲဘၣ်. ပၢ်အသးစီစီဆံ့ဆံ့, တီတီလီၤ
လီၤလီၤ. တဘျီဘျီ မ့ၢ်ဟဲထီၣ်ဖိန့ၢ်မါန့ၢ်ဝါဒီး ပှၤလၢအတပှီၤဘၣ်တ

ဖန်နည်, မှ်အိန်တီတီလီလီမးအဲင်ဝဲဒ်လီၤ. လၢခံတၢ်တတီတလီၤ
တၢ်လံာ်တၢ်လီၤ မှ်ဖျါထီၣ်လၢပှၤလၢအန့ၢ်ဝဲအပူၤန့ၣ်, တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံ
ဒိၣ်သန့ကုဒီး ရ့ဝဲတသ့လၢၤဘၣ်. ဘၣ်လီၤဖးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲ
သ့ၣ်မှ်က့ၤကီးဆူအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်န့ၣ် ပှၤအဝဲန့ၣ်ကဘၣ်လဲ
ကွံာ်ဝဲဆူတၢ်ပှၤတၢ်ပှၤဒီး ကဲထီၣ်ကွံာ်ပှၤတီပှၤလီၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်တဲတဖၣ်အပူၤ.

ပှၤတဖၣ်အံၤအလုၢ်အလၢ်န့ၣ်, စိာ်ဝဲသ့ၣ်ဂံၢ်တဖၣ်လၢအတၢ်
လဲၤအပူၤဒီး အိၣ်ဒီးအတၢ်နၢမူတဖၣ်, ဒီးတချုးလၢအလီၣ်ဖျါအသးဒီး
ပှၤလၢအတပှၤဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဟ့ၣ်ဆိအတၢ်နၢမူလၢညါ, တၢ်နၢ
မူတဖၣ်အံၤ မှ်တၢ်နၢမူလၢအလီၤသယုာ်သညိ, ဟဲဝဲလၢညါဝံၤမး
လီၣ်ဖျါထီၣ်အသးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပှၤထံၣ်အံၤ တသ့တဘျီဃီဘၣ်
အဃိ, ပှ်ပှၤအမဲာ်လၢသ့ၣ်လၢတကလုာ်ဝံၤမး ပှၤအမဲာ်ကပီထီၣ်ဒီး
ထံၣ်အဝဲသ့ၣ်လီၤ. စိာ်ဒီးသ့ၣ်ဂံၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးဒီး သ့ၣ်ဂံၢ်တဖၣ်အံၤဒုး
ယုၤပှၤသ့, ဒုးလဲၤပှၤတၢ်ချ့ချ့သ့, တၢ်လဲၤသၢန့ၢ်ကျဲန့ၣ် လဲၤဒဲၣ်ထဲတ
မှ်ထူၣ် လၢသ့ၣ်ဂံၢ်အံၤအဃိလီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးသ့ၣ်လၢတကလုာ်
လၢအမၤဘျီက့ၤတၢ်ပူၤလီၢ်ဒီး တၢ်ဆါတဖၣ်တဘျီဃီ လၢတဖျးမဲာ်
အတီၢ်ပူၤသ့လီၤ. သ့ၣ်ဂံၢ်လၢအစိာ်ဝဲတဖၣ်အံၤ ဒုးထံၣ်ပှၤလၢပှၤပှၤ
တဖၣ်အံၤသ့စ့ၢ်ကီးလီၤ.

တၢ်အုၣ်အသး အိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ ထီၣ်ဖိန့ၢ်မါန့ၢ်ဝၤဒီး တၢ်တု
တၢ်ဖျိဝုၤဝုၤဒီး အတၢ်တုတၢ်ဖျိအံၤလီၤဂၢ်ဒီး ပှၤလၢပျၢၤတဖၣ်အတၢ်
တုတၢ်ဖျိ, မၤဝဲဒီးထါ လၢအဘၣ်ဃးဒီးတလးမူးတဖၣ်လီၤ.

မူခိုင်တတီးတီး မုတမုန် မှန်ယါကီၵ်

ဆူပုၤတဖၣ်အံၤအကျါန့ၣ် မုၢ်ပပျါလီၤပုၤစိၣ်တၢ်သးခုတစိၣ် အလီၢ်အိၣ်ငါ. ယနၢ်လၢတအိၣ်ဘၣ်. တၢ်တဲဒီးတၢ်အုၣ်အသးအိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ ပုၤနၢ်ဟူတၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢဒီးခွါယၢၣ်အသီ, ဒီးပုၤထံၣ်စ့ၢ်ကီးသရိၣ်စိၤမိၤဒီး တၢ်မၤလိမၤဒီးအလီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢဒီးတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မုၢ်ဒၣ်ထဲတဘျီဒီး နမ့ၢ်တဲဘၣ်ပုၤလၢအဂၤန့ၣ် လၢခဲနထံၣ်က့ၤတသ့နီၣ်တဘျီလၢဘၣ်လီၤ.

ပုၤတဖၣ်အံၤ ဒ်ယတဲတုၢ်လံလၢအဖီခိၣ်အသိးန့ၣ် အိၣ်ဒီးအတၢ်နၢမူလၢ အဂ့ၤကတၢ်လၢအန့ၢ်သါဝဲ, ဒီးတဘျီဂ့ၤတဘျီဂ့ၤ, ဖဲအကလိၣ်ဖျါအသးန့ၣ် အတၢ်နၢမူဟဲဆိလၢညါဒီး မုတမုၢ်လၢပုၤမၤအသးတီတီလီၤလီၤဘၣ်ဒီး ထံၣ်ဘၣ်အဝဲသ့ၣ်တသ့ဘၣ်. အမဲၣ်ညါ မုတမုၢ်ဘၣ်လၢ အပုၢ်ပုၤအမဲၣ်လၢသ့ၣ်လၢဘၣ်ဒီး ပုၤထံၣ်ဖျါအဝဲသ့ၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တဲအိၣ်ဝဲအါယုၢ်ဘၣ်ယးဒီး တၢ်အုၣ်အသးလၢအဝဲသ့ၣ်သံဝဲပုၢ်ဝဲတခါန့ၣ် တဖျါဝဲနီၣ်တဘျီဘၣ်. ဖျါတသံဘၣ်. အတၢ်ဆူးတၢ်ဆါစ့ၢ်ကီးတဖျါလၢတၢ်ယဲၤဒီး တၢ်အုၣ်အသးအပူၤနီၣ်တပူၤနီၣ်တတီးဘၣ်. လိၣ်ဖျါအသးသ့, လိၣ်ဟါမၢ်ကွံၣ်အသးသ့လီၤ.

ဒီးတၢ်တဲအိၣ်ဝဲလၢ ပုၤလၢထံထံၣ်လၢအတပျီဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မုၢ်သံဒီး ပုၤလဲၤထံၣ်အက့ၤအိၣ်လၢကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ်အယိ, အဆၢကတီၢ်လၢအပူၤကွံၣ်တုၢ်အါန့ၣ်န့ၣ် တုၤပုၤသံလံဒီး ပုၤတနီၤအတၢ်နၢအိၣ်ဝဲလၢက့ၤဆူတၢ်မုၢ်တၢ်ပၤအလီၢ်ကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်မံဖီၢ်ဒုး

အိပ်ထိုင်စဉ်ကလေးလ၊ ပုသံတဖန်ကု၊ အိပ်ဖဲတံမုတ်တံပ၊ အလီက
စာဒိန်နုအမဲင်ညါ၊ ဆာကတီလ၊ အပူကွံာ် ပုသုခိန်ဖိအဝံင်မိန်
မိတဖန်၊ အတံထံင်လ၊ ပုသံတဖန် ကု၊ အိပ်ဖဲကစာဒိန်နု တဲဝဲ
ဒိန်လီ၊ ဘဉ်ဆဉ်ဒီးပနာ်သုတသုနု အိပ်ဒီးတံတဲအတံအုဉ်အသး
လ၊ ပုသးပုလ၊ ညါတဝီအတံယဲ၊ အပူနုလီ၊

ပုတဖန်အံ၊ ဟဲရုဒီးပုတသုဘဉ်၊ အဂုဒိအံ၊ ပတ
မုပုတီပုလီ၊ ဘဉ်၊ ကနဉ်တံဆိဉ်တံတုတမုဉ်ဘဉ်၊ တံန၊ လ၊ သး
မိကံင်မိ တမုဉ်ဘဉ်အဝဲသုဉ်ဘဉ်၊ အယိဟဲအိဉ်ဟဲဆိဒီးပုဒီးဟဲရု
ပုတသုဘဉ်၊ အဝဲသုဉ်အိဉ်တံအလီနု ဝံးစုကီးဝဲလ၊ အမုတ်
လီဖိဆုလီ၊ ပုလဲ၊ မ၊ တရီတပါတသုဘဉ်၊ ကစာဝံးဝဲ၊ “တံလီလ၊
သါကု၊ ကတဲင်ကတီ၊ လ၊ သါပံအဟံဉ်ပူနု အိဉ်အါပူလီ၊” မုမု
ဒိနုဒီး မုမုခိဉ်တတီ၊ တီ၊ ငါ၊ မုတံလီမုဉ်၊ ပ၊ ရဒံစူးတတီ၊ တီ၊ ငါ၊
မုတမုမုဉ်ယါအကီတဒါ၊ ပမ၊ ကွံာ်တံအုဉ်အသးတဖန်ဒီးအိဉ်လ၊
တံကွံာ်ဆိကမိဉ်အပူလီ၊ တံအုဉ်အသးအိဉ်ဝဲလ၊ ပုတဖန်နု
အိဉ်ဘဉ်ဟိဉ်ကအးသူအတံဒီး ပုထီဉ်ဝဲလီ၊ ဘဉ်ဆဉ်နု ပနာ်တံ
တဲတဖန်ဒီး တံအုဉ်အသးလ၊ ပုလ၊ အတဲတံတဖန်သုတသုနု
အိဉ်လ၊ ပတံကွံာ်ဆိကမိဉ်အပူဒီး ယဒါနုဉ်ယုဉ်တံတဲလ၊ ပုအတံ
အုဉ်အသးတဖန်တနီ၊ လ၊ လံာ်အံ၊ အပူ ဖျါဒိအဖိလံာ်အသိးအံ၊
နုလီ၊ ယတဒါနုဉ်ခဲလံာ်ဘဉ်၊ ယဒါနုဉ်ထဲတနီ၊ လ၊ ကကဲတံအုဉ်
အသးလ၊ ကပျါကဖးသုဉ်အဂီလီ၊

တၢ်အုၣ်အသးအတၢ်တဲတဖၣ်

(က) သးပုၤဂ္ၤဖိ အတၢ်လဲၤပိၢ်ကီၤလၢအခံၣ်ဆူကစၢ်ဒိၣ်ဒီး အတၢ်ထံၣ်တဖၣ်.

အဆာကတီၢ်ကမုၢ်ဝဲ ၁.န.၁၉၁၀နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤတဘျီအံၤ မ့ၢ်ဝဲကီၤလၢဝါ(တောၣ်တိုၣ်းမိုၢ်လ်) လဲၤထီၣ်ကစၢ်ဒိၣ်လီၤ.

ပလဲၤပိၢ် ကီၤလၢအခံၣ်တဘျီအံၤထဲပုၤဝဲတၢ်အိၣ်န့ၣ် အိၣ်တဆံသၢၤညါလီၤ. ပစးထီၣ်ပတၢ်လဲၤလၢ သဝီပစိၢ်အူး ဒီးပလဲၤတနံၤဃီတုၤလၢကၢၢ်ဂီၤန့ၣ်လီၤ. ပတုၤမံၣ်မုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ် ပလဲၤကဒီးတနံၤတုၤလၢပလီၤခံမိကိၢ်န့ၣ်ဒီး ပတုၤမံၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ပလဲၤကဒီးဒီနံၤညါ ပတုၤလၢညါပျၢၤလီၤ. ပလဲၤကဒီးဆူညါန့ၣ် ပတုၤမံၣ်လၢပုၤကျါတနၢၤ, ဒီးလၢခံတနံၤလၢဟါဒီ ပတုၤလၢကစၢ်ဒိၣ်အိၣ်ထံးလီၤ. လၢခံတနံၤပတုၤပီၤချီလိၣ်, ဒီးမၤကဒီးတနံၤပတုၤလၢကစၢ်လီၤကျၢၢ်အဖီဒိၣ်ဒီးပခူးစခါ, ပကျဲၤလီၤပတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ဖဲန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ထံတမ့ၢ် ပဘၣ်ဟဲလီၤဒၣ်အီၤလၢ ပီၤချီလိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပဘၣ်ပဲၣ်ပျီတၢ်တနီၤလီၤ. ကီၤလၢထီၣ်ကစၢ်ဖဲန့ၣ် ယံၣ်သၢနံၤဝဲၤအလီၢ်ခံ မၢဝဲပဘျီထီၣ်, တက့ၢ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ် လီၤဂၢ်လၢယိၣ်ဒီးမၢဝဲပပၢဒီးတၢ်ဝါဒီး မၢဝဲပဘျီထီၣ်ထူၣ်ဃၢ်ဖဲန့ၣ် ဒီးဖျါလီၤဆူမုၢ်န့ၣ်ပီၣ်လဲၣ်တဒီန့ၣ်လီၤ. ပနုၢ်ဟူလၢကီၤလၢဟဲကွၢ်တၢ်လၢ ကဘီယူၤတဖၣ်, ထံၣ်လီၤတၢ်လီၢ်ဖဲကစၢ်ဒိၣ်အံၤ, ထံၣ်ဝဲအိၣ်ဒီးခူဒီးဝုၢ်ဒီးသဝီတဖၣ်ဘၣ်ဆၣ်, ဃုကွၢ်က့ၤဝဲလၢဟီၣ်ဒိၣ်တဒီတဘၣ်ဘၣ်.

ဖဲကီၤလၢထီၣ်ကစၢ်အခါ, ပဝဲတနီၤနီၤပဟးကွၢ်တၢ်ဆူအံၤ

ဆူနုအခါ၊ ပတုတၢ်လိၢ်တတီၤ တၢ်ပၤဂ့ၤမးဒီး ပကွၢ်ထီၣ်ဆူသ့ၣ်ခံ
ဒီးပထံၣ်ဘၣ်ဖီထီၣ်ကံၣ်အဘီအဝါတဖၣ် အါတုၤဒၣ်လဲၣ်၊ ဖီထီၣ်
ကံၣ်အါဒ်အံၤ ပတထံၣ်ဘူနီတဘျီဘၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၤမူန့ၤဆို သကုၤဆးဒး, ဒီးပထံၣ်ထဲဖီထီၣ်ကံၣ်တကးဘၣ်
ဖီမံၤလၢသ့ၣ်ခိၣ်ထံးတဖၣ် အိၣ်ဖဲန့ၣ်အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်
လိၢ်အံၤလီၤဂၢ်မး ဒ်ပုၤလဲၤပုၤက့ၤ, ပုၤအိၣ်ပုၤဆိးအသိးဘၣ်ဆၣ်
ပတထံၣ်ပုၤကညီဘၣ်. ကီၤလၢထီၣ်ကစၢ်ဝံၤဒီး ပစးထီၣ်ဟဲက့ၤတ
တီၤဘၣ်တတီၤဒီး ပက့ၤတုၤက့ၤဆူ ပတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်သဝီပုၣ်
ခါလီၤ.

**(ခ) သးပုၤဂ္ဂးဖိ အတၢ်လဲၤပိာ်မုးဆိအခံဆူကစၢ်ဒိၣ်ဒီးအတၢ်ထံၣ်
တဖၣ်. ဖဲခ.န.၁၉၂၆နံၣ်.**

ပတၢ်လဲၤတဘျီအံၤ မုၢ်ဒ်သိးပကလဲၤကွၢ်ယုၤဒး တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်
လၢကစၢ်ဒိၣ်ဂုၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ, အခါဖဲန့ၣ် တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်
ဒုးဒီးတၢ်ဒိၣ်ခိၣ်သနီၣ်တဖၣ် အပူၤဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ပတၢ်လဲၤတဘျီအံၤ
အခိၣ်မုၢ်ဝဲသးပုၤရံၣ်ထူဖီလၢအမုၢ်မူးဆိဖးဒိၣ်တဂၤ ဒီးပတၢ်လဲၤအံၤ
ပၣ်ဂုၢ်ဒီးဖိသၣ်တဂၤလီၤ. ပဝံၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးဟုဒီး တၢ်အိၣ်အဂၤတဖၣ်လၢ
လၢပဲၤပဲၤလီၤ. ပအိၣ်ဖဲဝၣ်ဘျီလိာ်, မုၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ပစးထီၣ်လဲၤတၢ်ဒိ
နံၤညါ, မုၢ်ဟါန့ၢ်ပုၤလၢ သၣ်ဘးခံဒီးပတုာ်မံဖဲန့ၣ်လီၤ. ပလဲၤကဒီးဆူ
ညါန့ၣ်, ပတုာ်မံဖဲသ့ၣ်ထီၣ်အခံတနုၤ, က့ၣ်သၣ်အခံတနုၤဝံၤအလီၢ်
ခံ, ပထံၣ်တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်အလီၢ်တစဲး, ပပိာ်ကွၢ်ဒီးမုၢ်တၢ်လီၢ်လၢအလီၢ်လံၤ
ယံာ်တုၢ်လံအယိ, ပယုက့ၤတဘၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢဘၣ်. ဒီးပ
လဲၤကဒီးဆူညါ ပတုာ်မံလၢပုၤလၢကျါတနုၤဝံၤ, လၢခံတနုၤပတုာ်မံ

လၢမိလၢသူလီၤ. ပဟးဝုၤဝီၤဖဲကစၢ်ဒိၣ်အဂုၢ်လၢ်ယံၣ်ၤ၁၅ သီညါ, တၢ်အလီၢ်အသီ ပတထံၣ်န့ၢ်ဘၣ်. ပဟ့ၤလၢ်န့ၢ်ပှၤလဲၤ, အသီပက့ၤလီၤကဒါက့ၤဆူဝီၣ်ချိၣ်ဒီး မၤအိၣ်ဟ့ၤဖဲပှၤကညီအကျါလီၤ. ပစးထီၣ်ဖဲက့ၤပဟးဝုၤဝီၤကဒီး၁၅သီဒီး ပတုၤကစၢ်ခိၣ်ကဒီးလီၤ.

ပတၢ်လဲၤကဒါက့ၤတဝီၤအံၤ, ဖဲက့ၣ်သ့ၣ်အကဝီၢ်န့ၣ်, အိၣ်ဒီးကစၢ်တဖျၢၣ်အလီၤန့ၣ်, အိၣ်ထဲဝဲၣ်ချ့ၣ်ဒီးကစၢ်ညါလီၤ. တၢ်လီၢ်ယံၤဝဲ, တဘူးပှၤကညီဘၣ်. ဒီးမ့ၢ်မတၤလဲၤသူၣ် ဝဲၣ်ချ့ၣ်တဖၣ်လဲၤ. ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဖဲမိတၤသူအကဝီၢ်န့ၣ်, ပယိၣ်ထံဖိလိၣ်တလိၣ်, ပလဲၤထံၣ်န့ၢ်လုပူၤတပူၤ, ကနီၤသီးဟံၣ်လီၢ်တဖျၢၣ်, အိၣ်ဒီးဒုၣ်ဖးဒိၣ်တဖၣ်, ကအိၣ်အဘုၣ်လၢအကထီၣ်ညါလီၤ. မ့ၢ်ဘူးဒီးဟံၣ်သၢပျၢၤ, ကမ့ၢ်မးဟံၣ်ဖိဃီဖိ အကသူအဝံၣ်တကပၤ ဖးယံၣ်ညါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲပှၤကျါကစၢ်ဒိၣ်အဂုၢ်လၢ်အံၤန့ၣ်, ပထံၣ်ဘၣ်ချံးဖးဒိၣ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်ဃုဒီး, ဘျဲးယိၣ်ခဲၣ်အိၣ်, ဘျဲးယိးလွံၣ်ဂၤအိၣ်ဝဲ, ဒီးဘျဲးယိးဃုဂၤအိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပထံၣ်ဘၣ်ချံးအိၣ်ကတၢ်တဘုၣ် ကဘျဲးယိးဃုဂၤညါ, ပထီၣ်ဒီးကွၢ်လၢအပျိၢ်သၢဂၤလိၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ဟးန့ၢ်ပှၤဖုံသလိးလီၤ. ပအဲၣ်ဒီးကွၢ် အစုအခိၣ်အသးန့ၢ်ပှၤဖိလၢ်ဒီး ပဝဲၣ်န့ၢ်သ့ၣ်ဖးဒိၣ်တကျိၣ်, ပကၤထီၣ်အိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဘၣ်ဆၣ် ပကၤတန့ၢ်ဘၣ်. ဒိၣ်မးလီၤ. ပထံၣ်ဘၣ်ချံးတဖၣ်အါမးဘၣ်ဆၣ် တဘူးဟံၣ်တဘူးဃီဘၣ်, အသီပကွၢ်ဒုၣ်ဒိန့ၣ်လီၤ.

ပဟးဆုၣ်ကွၢ်ကစၢ်ဒိၣ်ဒီး, ပထံၣ်ဘၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ တနီၤနီၤလီၤဂၢ်ပှၤလဲၤပှၤက့ၤအလီၢ်, တနီၤနီၤလီၤဂၢ် ပှၤဖဲးဆးဝဲၣ်ကဲထီၣ်က့ၤလၢသံၣ်လီၢ်တဖၣ်, တၢ်သီၣ်တၢ်သဲးဒီး ဆီအိၣ်အိၣ်တဖၣ်, လီၤဂၢ်မးပှၤအိၣ်ဘူးဒီးပှၤတနီၤနီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤဆီအဂၤပတထံၣ်ဘၣ်.

တၢ်လီၤအံၤယံၤဝဲဒီး မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ မူးဆိဘၣ်ဒီး ပှၤလၢအဂၤလဲၤ တတုၤဝဲဘၣ်. ပဟးပွဲၤထီၣ်ၤၤဝဲဒီး, ပဟဲက့ၤတုၤတုၤလၢပလီၤခံဒီး ပဟဲက့ၤတဆိဘၣ်တဆိ တုၤလၢပတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိအလီၤလီၤ.

(ဂ) သးပှၤမ့ၢ်ဆွဲၣ် အတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ယးကစၢ်ဒိၣ်.

ဖဲ ခ.န.၁၉၅၀န့ၣ်အပူၤ, တဘျီယလဲၤဟးဆူ မဲၢ်ဝီၢ်အခံဘူး ထီၣ်ကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအခါအံၤတၢ်န့ၢ်မူဘၣ်ယၤ နးနးကလဲၣ်အခါ, ယဃုကွၢ်တၢ်သကုၤဆးဒးဒီး ယန့ၢ်ဟူတၢ်ထီၣ် ဒ်ပှၤလဲၤတၢ်လၢ ဖဲကျဲၤအသိၣ်အသိးအခါ, သတူၢ်ကလၢၢ်ယထံၣ်ဘၣ် ပှၤတဂၤအသး စၢ်စၢ်, ဖၢၣ်ဒီးအခိၣ်ဖၢၣ်, ကူပှၤကညီအကူအကၤ, ကစီၤစုၤဒီးယၤအပျၢ် ၃၀ယၣ်ယၣ်, အိၣ်လၢထံကျိၣ်န့ၢ်လီၤလၢဖးဒိၣ်အကပၤလီၤ. ဘူးယကသံကွၢ်တၢ်ဒီးအဝဲကတိၤဆိတၢ်ဒီးယၤ, ဒီးတဲဝဲ,

ပှၤ, “ခွါၤ, လဲၤအိၣ်သကိးယၤဘီၣ်, နဟဲတၢ်အံၤစီၤစုၤတယံၤတပျၢ်လၢပတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိအလီၤလၢဘၣ်.”

ယၤ, “နဟံၣ်အိၣ်ဖဲလဲၣ်.”

ပှၤ, “ယဟံၣ်အိၣ်လၢထံခံ ဘူးဖဲကစၢ်ဒိၣ်, နမ့ၢ်လဲၤအိၣ်သကိးယၤန့ၣ်, ကျဲၤခိၣ်ထံးမ့ၢ်ဖဲထံကျိၣ်ဖးဒုသၢဘီအခိၣ်ထံး, ဒီးကျဲၤခိၣ်ထံးန့ၣ် ယကပဲၣ်နီၣ်န့ၢ်န့ၢ်သ့ၣ်ဒုတဒု, ဒီးနမ့ၢ်လဲၤဆူညါတဖဲန့ၣ် ကတုၤလၢပတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိအလီၤလီၤ.”

ပှၤ, “ဟဲနီၣ်, တဟဲဘၣ်အိၣ်တဂ့ၤ.”

ကတိၤတၢ်ဒ်အံၤဝဲ ဖဲယတပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သးဒီး ယဆိကမိၣ်တၢ်အခါ, ပှၤအံၤဟါမၢ်ကွၢ်သတူၢ်ကလၢၢ်လီၤ. ယသ့ၣ်ညါလၢပှၤလၢအကဟဲဖဲအိၣ်မၤအိၣ်တၢ်ဖဲအံၤတအိၣ်နီၣ်တဂၤဘၣ်. ဒီးယသ့ၣ်ညါ တဘျီ

ဃီလာ ကမ္ပာဒ် “ပုသုပုပို” တနွှ်လကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ယတ့ၤ တၢ်မိက်ိာ်ဝံၤအလီၢ်ခံ, ယလဲၤဟးကွၢ်ဆူထံခံန့ၣ်, ယထံၣ်န့ၣ်ကျဲးဒိၣ် ထံးစဲယဲၤ, ဘၣ်ဆၣ်ယသးဒုဒိဝဲ, ဒီးယတလဲၤလၢဆူညါဘၣ်. ယဟဲ က့ၤကဒါက့ၤ ဆူယတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ.

(ဃ) ခ.န.၁၉၁၅န့ၣ်, ဖါသုဖိအတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဃးကစၢ်ဒိၣ်.

တဘျီယလဲၤဟးဆူက့ၣ်သၣ်အံၤ ဘူးဆူကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ ဖဲလါမ့ၢ်တၢ်ပူၤလီၤအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယလဲၤဝိာ်ထီၣ်ထံကျိန့ၣ်, ဒီးယ ထံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်သၣ်အဖံးဒီးသခိးသၣ်အဖံးတဖၣ် ဟဲလီၤထံဝဲဒၣ်လီၤ. လီၤဂၢ်ဘၣ်ယၤလၢ ပုအိၣ်ဝံၤဒီးပုကွံၣ်လီၤအဖံးဆူထံကျိပူၤလီၤ. တၢ်ဆိကမိၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ယၤလၢ ကစၢ်ဒိၣ်အံၤ ပုကညီအိၣ်ဝဲလီၤ. တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲးဒီး တၢ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်လၢပုလဲၤထံၣ်ဘၣ်လၢညါတဖၣ်, တၢ်တဲအိၣ်ဝဲလၢ ပုကညီအိၣ်ဝဲသတးဒီး ယသးတဒုဒိဘၣ်. ယဆၢလဲၤ ထံၣ်ဘၣ်ပုကညီဖဲန့ၣ်ဒီး ယကျဲးစးလဲၤဆူညါ တုၤလၢကစၢ်ဒိၣ်အိၣ် ထံးဒီး တၢ်နၢမူဘၣ်ယၤနးမးလီၤ. ယဟးကွၢ်တၢ်သကုၤဆးဒးဒီး, လၢ တစိၣ်ဖိအတီၢ်ပူၤ ယထံၣ်ဘၣ်ဝိတလီၢ်လီၤ. ဝိတလီၢ်အပူၤအံၤ, အိၣ် ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ဒီး သခိးဒီးသဲးတဖၣ်ဒီး သ့ၣ်ထံးအဂၤတဖၣ်လီၤ. ယထံၣ် တၢ်ဂ့ၢ်သၣ်လီၤတဲာ်, သခိးသၣ်လီၤတဲာ်လၢအိၣ်ထံးန့ၣ်ဒီး ယအိၣ်တုၤ အဘျဲးအိၣ်, လၢအိၣ်လၢအိၣ်ယၤလီၤ.

ဖျါလီၤဂၢ်ဘၣ်ယၤလၢ ပုဟဲအိၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲယ မဲာ်ညါအံၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ယတထံၣ်ပုနီတဂၤဘၣ်. လီၤဂၢ်ဘၣ်ယၤ လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သဲး ဒ်သိးပုအိၣ်လၢယကပၤအသိးဘၣ်ဆၣ် ယတ ထံၣ်ဘၣ်. တၢ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ထဲယအိၣ်တကးဘၣ် ယဟဲက့ၤစိာ်

အီၤ ဖဲယစိၣ်ပၣ်သမ့းလီၤ. ပူၤကွၢ်တန့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံၣ်, ယလဲၤကဒီး တဘျီလီၤ. ယလဲၤတုၤလၢဝီအိၣ်အလီၢ် လၢယမၤနီၣ်ဃၢ်အလီၢ်န့ၣ် ယတထံၣ်က့ၤသဝီန့ၣ်လၢၤဘၣ်. ယန့ၣ်ပၢ်တဘျီဃီလၢ ပုၤတဖၣ်န့ၣ် လီၣ်ဘၢကွၢ်တၢ်လီၢ်န့ၣ်လၢယၤလီၤ. တဘျီအံၤယတၢ်အဲၣ်ဒီးတလၢ ပုၤဘၣ်အဃိ ယဖဲက့ၤကဒါက့ၤဒီး လၢခံယတလဲၤနီတဘျီလၢၤဘၣ်.

(င) ဖါဝီၤကဒုၢ် လၢတစုၣ်ဖိခံ အတၢ်ဃဲၤဘၣ်ဃး ကစၢ်ဒိၣ်မုၢ်ထီၣ်. “ကစၢ်တၢ်ဃဲ”

ပူၤကွၢ်တဘျီန့ၣ်လဲၣ်, ယမုၢ်ပူၤဆိလၢ အခးတၢ်ဒိၣ်ခိၣ် တဂၤ လီၤ. တၢ်ဃီၤခါအဆၢကတီၢ်, ယလဲၤဟးဆူကစၢ်ဒိၣ်အဂုၢ်လၢ်, ပုၢ် ဖးဒိၣ်အပူၤ ဒ်သိးယကခးဘၣ် တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်တဖၣ်လီၤ. ယလဲၤတၢ်ဃဲၣ် တဘျီသီညါဒီး ယတုၤလၢကစၢ်ဒိၣ်အမုၢ်ထီၣ် ကစၢ်တၢ်ဃဲန့ၣ်လီၤ. ကစၢ်တၢ်ဃဲအံၤ မုၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကလုာ်ကလုာ် အဃံအိၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤ. ဖျါလီၤဂၢ်ဘၣ်ယၤလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် တုၤအသးပုၢ်လံးဒီး က့ၤသံ ဝဲဖဲကစၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအတၢ်သ့ၣ်ခိၣ်အလိတခါန့ၣ် လီၤ.

ယလဲၤတုၤဖဲကစၢ်န့ၣ် တၢ်န့ၤမူဘၣ်ယၤ လီၤသယုၢ်သညိတ ဘီလီၤ. ဖဲန့ၣ်ယထံၣ်ဘၣ် တီၢ်ရၢၢ်သၣ်အဖံး လၢပုၤဘီအိၣ်ဝံၤတဖၣ် ဒီးဆိလၢပုၤဘျၢ်ဒါအီၤတဖၣ်လီၤ. ဖျါလီၤဂၢ်ဘၣ်ယၤလၢ ပုၤအိၣ်အ လီၢ်အကျဲအဒူသဝီအိၣ်ဘူးဘူးဖဲအံၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ဟံၣ်ဒိၤဃီဒိၤဒီး ပုၤကညိတမ့ၢ်ယတထံၣ်ဘၣ်. ယမံဖဲန့ၣ်ခံသီလီၤ. ဘူးမုၢ်ကဆၣ်ဆီဘျၢ် ဒါအသးတဖၣ် အိၣ်အိလီၤဂၢ်မးလၢသဝီပူၤလီၤ.

မုၢ်ဆၣ်ထီၣ်တန့ၢ် ယစးထီၣ်ဖဲက့ၤအခါ, ဖဲကစၢ်တၢ်ဃဲအ

မု်ထီၣ်န့ၣ် အိၣ်ဒီးနိၣ်တနိၣ်, ဒီးအိၣ်ဒီးထံပူၤလၢပုၤဒၣ်အိၣ်တပူၤ, ဒီး
ဖိကရၢၢ်တခါလီၤ. လၢနိၣ်အယၤၤန့ၣ်အိၣ်ဒီး ထီၣ်ဒိၣ်နဲးတရါတဖၣ်,
ဒီးမၤသးဒ်တၢ်လိၢ်တၢ်ကျဲလၢ ဝိၣ်လဲၣ်န့ၣ်အသိး, ဒီးထံန့ၣ်မၤသးပထါ
ဒ်အအိၣ်ဘူးဒီးထံဟီၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ယအိၣ်ဘဲးလၢနိၣ်အယၤၤ, မိကိၣ်
ဝံၤယဟးကွၢ်တၢ်လိၢ်တၢ်ကျဲတဖၣ် လီၤဂၢ်ထဲပူၤအိၣ်ပူၤဆိးအလီၢ်ဘၣ်
ဆၣ်ယတထံၣ်ဘၣ် ဟံၣ်ဒီးပူၤကညီနီၣ်တပူၤဘၣ်. ယထံၣ်န့ၣ် တၢ်ဒိၣ်
နိၣ်တဒုအလီၢ်ဒီး ယပိၣ်ထီၣ်တနံၤကျဲဒီး ယထံၣ်အလီၢ်က့ၤဆူ မု်ထီၣ်
(ဆၣ်ခေါင်းတောၣ်)တဒိဒီး ယတပိၣ်လၢၤအိၣ်ဘၣ်. ယပၢ်ကတီၢ်ဒီး
ယဟဲက့ၤကဒါက့ၤလီၤ. ယန့ၣ်လၢ ပူၤအိၣ်ဖဲကစၢ်ဒိၣ်တဖၣ် လီၣ်ဖျါ
ယၤထဲအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ဒီး အနီၣ်ကစၢ်တဒိ တလီၣ်ဖျါအသး
လၢယၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

**(၈) ပူၤကွၢ်အနံၣ်၆၀ ဆူအဖီခိၣ် ဖုယုၢ်ယဲအတၢ်ထံၣ် ဘၣ်ဃးကစၢ်
ဒိၣ်တဖၣ်.**

တဘျီန့ၣ် ယလဲၤဟးဆူကစၢ်ဒိၣ် အဂုၢ်လၢ်လၢကဟးခးတၢ်
ဒိၣ်ခိၣ်အဂီၢ်လီၤ. ယလဲၤတၢ် တဟးဖျိးဘူးဒီးဘၣ်နီၣ်တဘျီဘၣ်. ယတၢ်
လဲၤတဘျီအံၤ တၢ်ဝီၢ်ဖျိးယၤဒီး ယတထံၣ်က့ၤကျဲလၢၤဘၣ်. မု်ယက
ဘၣ်လဲၤဆူလဲၤန့ၣ် ယယုတ့ၤက့ၤတဘၣ်ဘၣ်. မု်ဟါလံၤဒီး ယတုၢ်မံ
ဖဲပုၢ်ဒိၣ်အံၤအပူၤလီၤ. မု်ဟါလီၤလံၤဒီး ယထံၣ်ဆီဒါတဖၣ် ဟဲက့ၤ
ပြးပြးဒီး ထီၣ်မံဖဲယတုၢ်မံအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဂၢ်ဘၣ်ယၤ ဒ်ဟံၣ်အိၣ်
ဖဲယကပၤလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သဲအယိလီၤ. ယဟုလၢၢ်န့ၣ်ကွၢ်ယၤလံအ
ဃိတၢ်သၣ်ဝံၤယသးဒိၣ်မးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ယကျဲးစးကီၤအုးသပုၢ်ပုၢ်
လီၤ.

ယမံမုၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဂီၤဂီၤ ယကွၢ်ထီၣ်တၢ်ဒီး ယထံၣ်လၢမ့ၤတ
ဖၣ်အိၣ်ခွဲးလီၤအသးဒီး တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီး မ့ၢ်လၢတၢ်သၣ်ဝံၤ
ယသးအယိ, ယကွၢ်တၢ်တချုးလၢဘၣ်, ယအိၣ်မးမ့ၤ တၢ်အဘျးအိၣ်
တစုလီၤ. ယတထံၣ် ပှၤကညီနီၣ်တဂၤဘၣ်. ယဆိကမိၣ် ပှၤမ့ၢ်ကွၢ်
ခုၣ်သ့ၣ်ယအိၣ်မ့ၤသၢပျၢၤ ကနံၤခုၣ်သ့ၣ်မးဝဲလီၤ. ယတ့ၤထီၣ်ကစီဒီး,
ယမဲၢ်တဆူးလၢဘၣ်. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ, တၢ်သၣ်ဝံၤယသးနးအယိလီၤ.

ယအိၣ်မ့ၢ်ဝံၤ ယဂံၢ်အိၣ်ထီၣ်က့ၤ ဖးဒိၣ်ညါဒီး ယစးထီၣ်ဟဲ
က့ၤကဒီးလီၤ. ဒီးဖဲယစးထီၣ်ဟဲက့ၤအလီၢ်န့ၣ် ယထံၣ်ဆီမိၢ်တကရၢ
ဟုအဒံၣ်တဘျးဘၣ်ညါ လၢလၢၢ်အိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ယၤဘၣ်ဆၣ်
တပျံၤဒီးတဃုၢ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်. ယတမၤဘၣ်ဒိအဝဲသ့ၣ်စ့ၢ်ကီးဘၣ်. အန့ၣ်
ဝံၤယထံၣ်န့ၢ်က့ၤကျဲးဒီး ယစးထီၣ်ဟဲက့ၤက့ၤဆူ ယတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအ
လီၢ်လီၤ.

အဂၤတဘျီ ယလဲၤဟးဃုး တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်လၢ ကစၢ်ဒိၣ်စ့ၢ်ကီး
လီၤ. တဘျီအံၤ ယဟးဖျိးကးကဒီးလံ. မၤသးဒ်ယသးသပုၤအသိး
ယကဘၣ်က့ၤဆူလဲၣ် ယတသ့ၣ်ညါလၢဘၣ်. လၢယတၢ်ဟးဖျိးအပူၤ
ယထံၣ်ကဆီဖါတံၢ်တဒု လီၤဂၢ်အဘျီဒၢအသးအသိးလီၤ. ယပိၣ်
ကဆီတဒုအံၤအခံ ဒ်သိးယကတုၤဟံၣ်တဖျၢ်ဖျၢ်လီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ,
ယသ့ၣ်ညါကစၢ်ဒိၣ်အံၤ ယဟးဖျိးလၢညါတဘျီ, တၢ်ပနီၣ်ဖျါလၢပုၤ
ကညီအိၣ်ဝဲအယိန့ၣ်လီၤ. ယပိၣ်ကဆီတဒုအံၤအခံ ကလဲၤတမံၤလး
ဃၣ်ဃၣ်ဒီး ကဆီအံၤဟါမၢ်ကွံၢ်ဆူဘးန့ၣ်လီၤ.

အန့ၣ်ဝံၤ ယထံၣ်ကဒီးမဲၢ်တဲးလဲးတဖု ဟဲက့ၤဒီးယပိၣ်ကဒီး
အခံလီၤ. ယပိၣ်မိကိၢ်ဖိဒီး မဲၢ်တဲးလဲးတဖုဟါမၢ်ကွံၢ်ကဒီးလီၤ. အိၣ်
ကဒီးမိကိၢ်ဖိ ယထံၣ်ကနဲတဖု ဟဲက့ၤယူၤ ကဒုကဒုဒီးယပိၣ်အခံလီၤ.

ယဝိတ်တုလၢ လၢၤမုၢ်တဖျၢၣ်, ကနဲတဖၣ်စုၣ်ဖဲလၢၤမုၢ်ခဲန့ၣ် ဒီးယ
တုၣ်မံၣ်စ့ၣ်ကီး ဖဲလၢၤမုၢ်အံၤအကအီလၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢၤမုၢ်အံၤအက
ပၤန့ၣ် အိၣ်ဒီးတက့ၢ်သ့ၣ်အသးတဖၣ် အိၣ်ဒီးမၢ်အထူၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီး
အသၣ်မံၣ်ဒီး ထံပိၣ်တဖၣ်လီၤ. တဟါအံၤအတၢ်အိၣ်န့ၣ် မုၢ်လၢတၢ်
သၣ်ဝံၤယသးအယီ, ယမၤပဲၤယတၢၤဖၢလၢ တၢ်အိၣ်တဖၣ်အံၤလီၤ.

ယတ့ၢ်ထီၣ်တၢ်အထံးတဖၣ်အံၤ, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ ပုၤသ့ၣ်
ဘၣ်ဒီး ဟဲကဲထီၣ်ဖဲအံၤတသ့ဘၣ်. ဒီးယဆိကမိၣ်တဘျီဃီလၢ လၢၤမုၢ်
တဖျၢၣ်အံၤ ဘၣ်တဘၣ်ကမ့ၢ်ဟံၣ်တဖျၢၣ်ဒီး ဟံၣ်တဖျၢၣ်အံၤအကပၤ
အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်တဖျၢၣ်တဖၣ်အံၤလီၤ. ယဆိကမိၣ်ဒၣ်လၢ ပုၤကစၢ်
ဒိၣ်ဖိလိၣ်ဘၢဃၢ် ဟံၣ်ဇိၤဃီဇိၤလၢယၤဒီး ပၢ်ဖျါန့ၣ်ယၤထဲတၢ်အိၣ်
လီၤ. ယမံၣ်ဒီးန့ၣ်ညါ တၢ်သိၣ်တၢ်သဲးဒီး တၢ်စံးတၢ်ကတိၤအသိၣ်လီၤဂၢ်
ဘၣ်ယၤလၢ ပုၤအိၣ်လၢဟံၣ်ပူၤလီၤ. မုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ် ယအိၣ်ကဒီးတၢ်သ့
တၢ်သ့ၣ်ဒီးထံပိၣ်တဖၣ် ဘျဲးအိၣ်ဝံၤ, ယစးထီၣ်ယုက့ၤကျဲဘၣ်ဝဲဒီး
ယဟဲက့ၤက့ၤဆူ ယတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်လီၤ.

ဆ. သးပုၢ်လၢသဝီမနုၢ်ဂၢ်အတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဃးကစၢ်ဒိၣ်အတၢ်တဲ.

ဘၣ်တၢ်တဲအသး ဖဲခ.န.၁၉၃၀နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယမုၢ်မူးဆိတဂၤလီၤ. ယလဲၤဟးဆူကစၢ်ဒိၣ်အစုၣ်လၢ်လၢ
ယကစးဘၣ်တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဆၣ် ယတထံၣ်ဘၣ်အခိၣ်လီၢ်နီ
တပူၤဘၣ်. ယလဲၤဟးတနံၣ်တဘျီ, ပဲၤထီၣ်သၢနံၣ်တနံၣ် လၢတၢ်
ယီၤခါ, ယလဲၤဒီးတုၤဖဲကစၢ်ဒိၣ်အကပၤတၢ်လီၢ်တခါလီၤ. တၢ်လီၢ်
အဝဲန့ၣ် မုၢ်ဝဲပုၢ်ဖးဒိၣ်တပုၢ်လီၤ.

ယလဲၤတဘျီအံၤ လီၤဆီဒၣ်တၢ် ယထံၣ်တၢ်သ့ၣ်တဒုအိၣ်

ထဲတဒုဇ္ဈာန်လီၤ. ယဆိကမိဉ် ကမုၢ်ကသူအဝံၣ်တကပၤလၢယဂီၢ်ဒီး
ယခးဒီးကျိဒီးလီၤတၢ်တဘျီယီလီၤ. ဖဲအခါအံၤ တၢ်နၤမူဘၣ်ယၤဒိၣ်
မးလီၤ. ယလဲၤယီၤစရိးစရိး, ယသကူးလီၤယပျိးဒီး ထာထီၣ်တၢ်သ့ၣ်
ဝံၤယမိၣ်ထီၣ်ယခိၣ်အခါ, ယဖးဘၣ်ယသးတြၢ်ကလၢလၢယထံၣ်
ပှၤလွံၣ်ဂၤ လၢအကူဒီးပလံးအကူအကၢဒီး ဖိၣ်ယၢယစုၣ်ကလၢလီၤ.

ပလံး - “ဘၣ်မနုၤနဟဲဒးသံတၢ်သးဖဲအံၤလဲၣ်, တၢ်လီၢ်အဝဲ
အံၤမုၢ်တၢ်လီၢ်စိဆ့ၣ် နတသ့ၣ်ညါဘၣ်ဇၢ.”

ယၤ - “ကစၢ်သ့ၣ်ဇၢ, ယတသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢ တၢ်လီၢ်အဝဲအံၤ
မုၢ်တၢ်လီၢ်စိဆ့ၣ်ဘၣ်အမဲၣ်ညါ ယတသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီး လၢပှၤကညီအိၣ်
ဖဲအံၤနီၣ်တဘျီဘၣ်.”

ပလံး - “ပှၤတတဲတူနၤလၢညါနီၣ်တဘျီဇဲၢ.”

ယၤ - “လၢညါယနၢ်ဟူတဘျီဘျီ, ဘၣ်ဆၣ်ယဆိကမိဉ်ဒၣ်
လၢပှၤတဲကြီတၢ်လီၤ.”

ယတဲဆၢတၢ်ဒိအံၤဝံၤ, ယၤဇၢ, ယကွၢ်ထီၣ်တၢ်ဆူ ကစၢ်က
ပၤဒီးတမုၢ်လၢပှၤကျါဘၣ်. မုၢ်ဝုၢ်ပံၤလၢတဖျၢၣ် အိၣ်ဒီးကျဲမုၢ်ကျဲဘိ
တဖၣ်ပံၤလၢဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ယပျံၤတၢ် ယကနိးဒိဂၤညါလီၤ.

တုၤနၤတစု ပလံးတဖၣ်ဟံးန့ၣ်ကွၢ်ယကျိဒီး ထံးဃာ်ယစုလၢ
စုကျိၤထးခံဒိလိာ်ဒီး က့ၤမိၤယၤဆူဝုၢ်ပူၤလီၤ. လၢကျဲဒိဘိညါယကွၢ်
တၢ်သကုၤဆးဒးဒီး ထံၣ်ဘၣ်ဟံၣ်ဒိၣ်ကျိၤထီ, ကျဲမုၢ်ကျဲဘိတဖၣ်ဒီး
ဖျါကဆ့ကဆ့, ဖျါပံၤဖျါလၢန့ၢ်ဝုၢ်ခဲအံၤတဖၣ်တက့ၢ်လီၤ. ပှၤခူဖိဝုၢ်
ဖိလၢအဟးထီၣ်ဟးလီၤတဖၣ် အတၢ်ကူတၢ်ကမုၢ်ဒၣ်ပှၤကညီအကူ
အကၢခဲလၢဂီၢ်ဒီး ခူဖိဝုၢ်ဖိတဖၣ်ဖျါပံၤဖျါလၢမးခဲလၢဂီၢ်လီၤ.

ပှၤလွံၣ်ဂၤက့ၤမိၤယၤဆူကၢတဖျၢၣ်အပူၤ ဒီးဇူးဃာ်ယၤဖဲ

န့ၣ်ဒီးတဲယ ၁, “ပစီပၤလဲၤဆူထံဆဲးမဲးယွၤ ကယံၣ်နွံသီ, တုၤအဝဲ
ဟဲက့ၤမးဒီး ကသမံသမိးန့ၤလီၤ.” တၢ်ဆၢကတီၢ်နွံသီအတီၢ်ပူၤအံၤ
ယအိၣ်ဘၣ်ဒၣ် မ့ၤမူသးမူသးဇီၤလီၤ. ယစုၤလၢအဘၣ်တၢ်ကျိၤယၢ်
အီၤတဖၣ်အံၤ ကိၢ်အူးဒ်မ့ၣ်အူအိၣ်တၢ်အသိး, လီၤဂၢ်ဒ်ယတူၢ်ဘၣ်
လရၢ်, သံဇီၢ်တသံ, မူဇီၢ်တမူ, လီၤဂၢ်ဒ်မ့ၣ်အူအိၣ်ယၤအသိးလီၤ.
ယကသံဇီၢ်တသံကိးဘၣ်. ပုၤတဖၣ်အံၤ ကတီၢ်ပုၤကညီအကျိၣ်ခဲလၢ်
လီၤ. ယတွဲၤကိၢ်တွဲၤဂီၤလီၤယသးလၢ ယပုၤကလုာ်တဖၣ်မၤအၤယၤ
လီၤ.

ပုၤထီၣ်နွံသီ, လၢဂီၤခိ တဆံန့ၣ်ရံၣ်အဆၢကတီၢ်, ယဘၣ်တၢ်
ဆူထီၣ်ယၤဆူန့ၢ်ပူၤဒီး စီပၤန့ၣ်အိၣ်လၢလီၤပစိၢ်အဖီခိၣ်ဒီး ကွၢ်လီၤ
ယၤလီၤ. စီပၤအံၤအခိၣ်ဝါဒီး အခၣ်ဆူၣ်လီၤတုၤလၢအတၢၤဖၢဝါ
ကျိၣ်ကလၢ်, ကွၢ်ဃီၤယၤတဘျးဒီး သံကွၢ်ယၤလၢပုၤကညီကျိၣ်,

စီပၤ - “ဘၣ်မနုၤနုၤတဲမၤသံတၢ်ဖဲအံၤလဲၣ်.”

ယၤ - “ယတသ့ၣ်ညါဘၣ်အယိ ယမၤကမၣ် ဘၣ်လီၤကစၢ်.”
သံကွၢ်ယၤထဲတဘီဇီၤလီၤ. ယခိၣ်စၢ်လၢ်ကနိးတဘီလီၤ. တသံကွၢ်အါ
ထီၣ်တၢ်လၢဘၣ်. ကွၢ်ဃီၤတၢ်ဆူပလံးလွံၢ်ဂၤအအိၣ်, ဒီးတဲတၢ်မနုၤ
ယန့ၢ်တၢ်တၢ်ဘၣ်. အန့ၣ်ဝံၤ ပုၤလွံၢ်ဂၤက့ၤမိၤလီၤက့ၤယၤဆူကိၢ်လၢ်
ဒုဒီးဘိၣ်လီၤကွံာ်စုကျိၤထးတဘျီဃီ, ယထံၣ်ဘၣ်လၢ ယစုဒုခံခီလၢ်
အုၣ်လီၤသလဲးတုၤလၢအသံလီၤ.

တုၤန့ၤတစု လဲၤမိၤယၤတုၤလၢ ယခးတၢၤသိၣ်အလီၢ်န့ၣ်, ဒီးဒဲး
န့ၢ်သ့ၣ်လုာ်တဖၣ်ဝံၤ လံာ်လုာ်န့ၢ်ဝဲအစီဒီး ပဲလီၤယစုတဘျီဃီ, ဘျီက့ၤ
ခဲလၢ်အိၣ်တုၢ်ထဲအဒီးဘိၣ်လီၤ. ဒီးယကွၢ်နီၣ်ယၢ်သ့ၣ်လုာ်တကလုာ်
အံၤဒ်သိးယမုၢ်ထံၣ်လၢခဲန့ၣ်, ယကသ့ၣ်ညါအဂီၢ်လီၤ. လၢခဲက့ၤန့ၣ်

ယဗုက္ခာသုဂ္ဂါယနိဒါနံ ယတထံနိတဘျိလၢတၢ်.

ပုၤတဖၣ်အံၤ ဟ့ၣ်လီၤက့ၤကျိဝံၤဒီး တဲယၤ, “ခဲအံၤပပျၢ်က့ၤ နၤလံ, တဘၣ်ဟဲခးသံတၢ်ဖဲအံၤနိတဘျိလၢတၢ်, ဒီးတဘၣ်တဲဘၣ် ပုၤလၢတၢ်ဝဲအံၤနိတဘျိတၢ်, နမ့ၢ်တဲပုၤဂၤန့ၣ် နဟဲယုတၢ်လီၤအ ဝဲအံၤတဘၣ်နိတဘျိလၢတၢ်လီၤ. ခဲအံၤနဟဲတၢ်ဆူအံၤ နဟဲဘၣ် လၢကျဲသၢသီညါ, ခဲအံၤက့ၤဖိၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်တဘျိအံၤ, လၢနအိကွံထၢၣ်ပူၤဒီး နကက့ၤဘၣ်ထဲတမ့ၢ်ထူၣ်ဒီးကတုၤဝဲလီၤ.” ပလံးတဖၣ် ဟ့ၣ်လီၤ ယၤသ့ၣ်ဂံၢ်အဝဲအံၤဝံၤယုၢ်ဝံၤ, ယအၢၣ်လီၤအတၢ်ကတိၤခဲလၢဒီး ယ သးသပုၤတဖၣ်အခါ, ပုၤလွံၣ်ဂၤဟီၤမၢ်ကွံၣ်သတူၢ်ကလၢ, ယုၢ်ဒီးဝဲပံ လၢန့ၣ်ခဲလၢ, ဒီးကွံၣ်ကွံၣ်တၢ်လီၤန့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢကျိ ဒ်လၢညါအသးလီၤ. ဒ်အတၢ်တဲအသး, ယဟဲက့ၤဘၣ်ထဲတမ့ၢ်ထူၣ်ဒီးတုၤက့ၤဝဲဆူယတၢ် အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤလီၤ. ယသးခုလၢ ယကန့ၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဟခါအံၤ ဘၣ်ဆၣ်တုၤယဘုးလီၤကွံၣ်ယအိကွံထၢၣ်ပူၤ, ဒီးယထံၣ်လၢသ့ၣ်ဂံၢ် အံၤဟီၤမၢ်ကွံၣ်တခီလံန့ၣ်လီၤ. ယသ့ၣ်ညါလၢက့ၤက့ၤဆူအကစၢ်အ အိၣ်လီၤ. ယဟဲက့ၤအိၣ် ယတတဲပုၤလၢတၢ်ဝဲအံၤနိတဘျိဘၣ်. ပူၤ ကွံၣ်သၢန့ၣ်မး ယတဲဘၣ်သီခါတဂၤ, လၢတၢ်ဝဲအံၤဒီး ပလဲၤသကိးဆူ ကစၢ်ဒိၣ်ဒီးကွံၣ်ယုတၢ်လီၤအံၤဘၣ်ဆၣ်, ပတထံၣ်နိတဘျိလၢတၢ် လီၤ. စးထီၣ်လၢန့ၣ်လံၤလဲၤ ယတလဲၤကစၢ်ဒိၣ်နိတဘျိလၢတၢ်.

၇. ပုၤဖိၣ်သ့ၣ်ခွါလၢအန့ၢ်မါဒီးကစၢ်ဒိၣ်မုၢ်တဂၤ.

ပုၤကွံၣ်အန့ၢ်စၢၣ် ယၣ်ယၣ်လံ. ပုၤလဲၤအိၣ်လဲၤဆိးဖဲတဝုၣ်ဖိခဲ, ချိၣ်ဖိခဲတဖၣ်အကျိ, ပုၤသးစၢ်အိၣ်ဝဲတဂၤ, လဲၤဖဲးခုးဘူးမးဒီး ကစၢ် ဒိၣ်လီၤ. ပုၤသးစၢ်အံၤ အိၣ်တီတီလီၤလီၤ, တဆိၣ်တၢ်ထုတၢ်, တအိၣ်

သဒိဋ်အုဉ်ဘဉ်. မှ်ပှၤသးစၢ်တဂၤလၢ အသုဉ်အသးကဆိဝဲ, ပှၤဖျဲး
ဒီးတၢ်ကမၢ်ခဲလၢဂ်လီၤ. အါနံၤအါသီဝံၤအလီၢ်ခဲ, တၢ်န့ၤမူဘဉ်အီၤနးနး
ကလဲၣ် အခါ, ကစၢ်ဒိဉ်မုၢ်လၢအဒိဉ်တၢ်ပံၤလၢမးတဂၤ ဟဲလီၣ်ဖျါ
အသးလၢအီၤဒီး ရှုအီၤယံၣ်ထီၣ်ယံၣ်ထီၣ်ဒီး ပှၤအံၤအတၢ်အဲၣ်ပှၤမုဉ်
ကနီၤအံၤအိဉ်ထီၣ်လၢအသးကံၢ်ပှၤ အါနံၤအါသီဝံၤအလီၢ်ခဲဒီး
ဟံးန့ၢ်မုဉ်ကနီၤအံၤလၢအခါလီၤ. ပှၤအံၤအိဉ်ဒီး ကစၢ်ဒိဉ်မုၢ်အံၤတီ
တီလီၤလီၤဒီး အဖိခွါအိဉ်တဂၤ ယံၣ်လၢဂၤမးလီၤ. ထီၣ်အခါတဲအီၤ,
အိဉ်တီတီလီၤလီၤ, ကတီၤတၢ်တီတီလီၤလီၤတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဘဉ်တဘျီအမါလဲၤကဝဲဒီး အဖိဟီၣ်နးနးကလဲၣ်အခါ, ခွီး
ဝဲသပှ်ပှ် တနဲၤထီၣ်လၢဘဉ်ဒီး လီၤန့ၢ်အဖိအတၢ်ဒီးစံးဝဲ, “ဟီၣ်တ
ဂ့ၤဖိခွါၤ, မိမိၢ်လဲၤယုအိဉ်န့ၢ်န့ၢ် ထံပိၣ်တယံၣ်ဘဉ်ကဟဲက့ၤလီၤ,”
ဒီးအဖိခွါဟီၣ်န့ၢ်ထီၣ်ဝဲလီၤ. တုၤအမါဟဲက့ၤဒီး အဖိသံကွၢ်ထံပိၣ်ဒီး
ဟီၣ်တခီခီလီၤ. အမါသံကွၢ်အီၤဒီးအဝဲတဲဆၢ, “ဖိသဉ်ဟီၣ်မၤတနဲၤ
ထီၣ်လၢဘဉ်အယီ, ယလီၤန့ၢ်အတၢ်လၢ မိမိၢ်လဲၤယုအိဉ်န့ၢ်န့ၢ်ထံပိၣ်
မးဟီၣ်န့ၢ်ထီၣ်ဝဲလီၤ.” - အန့ၣ်တဘျီ အမါတဲအီၤ, “အဲၣ်ဒိဉ်ၤ,
နတတီဘဉ်, နလီၤတၢ်လံ, ယအိဉ်ဒီးန့ၢ်တသ့လၢဘဉ်. ယကဘဉ်က့ၤ
လီၤအဲၣ်ဒိဉ်ၤ, ယအဲၣ်န့ၢ်ဘဉ်ဆဉ်, ယကဘဉ်လီၤဖးဒီးန့ၢ်လီၤ.”
လၢသးလီၤသကံးဖးဒိဉ်အပှၤ ဟီၣ်ကတီၤဝဲဒ်န့ၣ်ဝံၤဒီး အမါအံၤ ဟါမၢ်
ကွံၣ်ဝဲသတူၢ်ကလၢ, ဒီးတထံၣ်လၢဝဲနီတဘျီဘဉ်လီၤစီၤန့ၣ်လီၤ.

ကစၢ်ထီၣ်ထီကီၤဂ့ၤပှၤ
နီၢ်လီၤတံၢ်စီၤမိၢ်ဘဉ်က့ၤ
ကစၢ်ဒိဉ်မုဉ်ဖိဒိဉ်တၢ်ဂ့ၤ
လီၤကီဘဉ်ဆဉ်တန့ၢ်က့ၤ

မှ်အိၣ်လီၤဒီးမှ်အိၣ်တီ
လီၤဖးတသ့နီတဘျီ
ထံၣ်တၢ်ဂ့ၤကိးထီၣ်မိၢ်ၤ
မိၢ်မၤအိၣ်ယၤတန့ၢ်လၢၤ.

ည. မူးဆိတဂၤအတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဃးကစၢ်ဒိၣ်.

ပူၤကွံာ်အနံၣ် နွံဆံဃာ်ဃာ်န့ၣ် မူးဆိတဂၤ လဲၤဟးဆူကစၢ် ဒိၣ်ဒီးလဲၤထံၣ်ဘၣ်ဝဲညါသူး ဖးဒိၣ်တထူၣ် အဒုၣ်အိၣ်ဝဲကစီခံၣ်ညါ န့ၣ်လီၤ. ညါသူးတထူၣ်အံၤ အလၢာ်ဘီလီၤန့ၣ် အဝဲအိၣ်ကွံာ်ဝဲဒီးဃဲ ဝဲဒၣ် ဒ်ပညါသူးခဲအံၤအသိးလီၤ. ဖျါလီၤဂၢ်ဘၣ်အီၤလၢ ညါသူးတ ထူၣ်အံၤ ကယဲၢ်အလၢာ်ဘီလီၤဝဲန့ၣ် ပှၤဟဲထၢကွံာ်ခဲလၢာ်လီၤ. အဝဲ န့ၣ်ဝဲလၢ ပှၤကညီဖဲအံၤကအိၣ်ဝဲဒီး ကဟဲထၢညါသူးအလၢာ်အံၤဒီးက ဒုးကဲထီၣ်ဝဲဆူ ညါသူးဆိုလၢပှၤကအိၣ်မိၢ်အဂီၢ်လီၤ.

အဝဲလဲၤကဒီးဆူညါတတီၤ, တၢ်နၢမူဘၣ်အီၤဒီး အဝဲထံၣ်ဘၣ် ဟံၣ်တဖျၢာ်အိၣ်ဒီးပှၤကညီပိာ်မုၢ်ဖိတဂၤ, စိာ်ဒီးအပုၢ်ဆံးဆံးဖိတဂၤ ဟီၣ်နးမးလီၤ. စၢ်စၢ်ဒီးဝဲတန့ၤထီၣ်လၢၤဘၣ်. ဒီးတဲဘၣ်အီၤ, “ဖါ တံၢ်ၤၤ, နလဲၤဆူ ထံကျိအဝဲအံၤအခဲန့ၣ် ယမိၢ်လဲၤကဝဲၤလၢန့ၣ်လီၤ. နလဲၤဘၣ်အတီၤဒီး မၤအဟဲက့ၤတဘျီချ့ချ့တက့ၢ်, ဖိသၣ်ဟီၣ်နးမး လီၤ. ဒ်သိးနကထံၣ်ဘၣ်အီၤန့ၣ် လဲၤစိာ်သ့ၣ်ဂံၢ်အဝဲအံၤတက့ၢ်.” မူးဆိတဂၤအံၤ, ဟံးန့ၢ်သ့ၣ်ဂံၢ်အဝဲအံၤဒီး လဲၤဝဲဆူညါတတီၤဒီး ထံၣ် ဝဲဃဲပှၤမုၢ်ပှၤတဂၤ ကဝဲၤလၢထံကျိပူၤလီၤ. ဒီးမူးဆိအံၤတဲဝဲ, “မုၢ် ဂၢ်ၤၤ, ယဟဲမၤကၢၢ် နဖိမုၢ်မၤလိာ်က့ၤချ့ချ့, ဖိသၣ်ဆံးတဂၤဟီၣ်နး မးလီၤ.” တုၤန့ၤတစု ပှၤမုၢ်ပှၤန့ၣ် ကတဲာ်ကတီၤထီၣ်အသးဒီးက့ၤ

ဝဲလီၤ. မူးဆိတဂၤတဲတၢ်ဒ်အံၤ, သ့ၣ်ဝံၣ်လၢအစိၣ်ဝဲတဘီၣ်ဟါမၢ်ကွံာ်
လၢအစုလီၤဒီး ပှၤမုၢ်ပှၤတဂၤန့ၣ် ဟါမၢ်စ့ၢ်ကီးလၢတဖျးမဲာ်အတီၢ်
ပူၤပီၤ. မူးဆိအံၤလဲၤဆူညါတတီၤဝံၣ် ဟဲက့ၤကဒါက့ၤအခါ တထံၣ်
လၢဟံၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ်လၢဘၣ်. ဒီးကမၤကမၢ်ဝဲဒိၣ်မးလီၤ.

လၢခဲအါန့ၣ်ဘၣ် အဝဲလဲၤကဒိတဘျီလီၤ. အဝဲလဲၤတုၤလၢ
ကစၢ်ဒိၣ်အခီၣ်ထံး, ထံကျိအကၢ်ကပၤယၢ်ဒိန့ၣ်, ထံၣ်ဝဲဟံၣ်တဖၣ်
ဆီလီၤအသး လၢထံကျိကၢ်ဒိၣ်ဖျါဝုၤဒိၣ်မးလီၤ. အဝဲလဲၤတုၤလၢ
ဟံၣ်န့ၣ်ဒီး ပှၤသံကွံာ်အီၤလၢ အဝဲမၤမနုၤအဝုၢ်အကျိၤဒီး အဝဲတဲဆါ
လၢအဟဲခးတၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတဲဘၣ်အီၤ, “နဟဲခးတၢ်ဖဲအံၤတသ့ဘၣ်,
အခွဲးတအိၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်တၢ်လီၢ်စီဆ့ၣ်လီၤ.” ဒီးအဝဲထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီး တၢ်
ကီးမံၤဒဲးဖျါပံၤဖျါလၢ အိၣ်ဒီးဖိကရၢၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

ဖဲအခါအံၤဖျါလီၤဂၢ်ဘၣ်အီၤလၢ ပှၤတကန့ၣ်ဃုာ်အီၤနီတ
ဂၤဘၣ်. အဝဲကွံာ်ထီၣ်တၢ်ဆူဟံၣ်တဖျၢၣ်အပူၤဒီး ထံၣ်ဘၣ်ပှၤပိာ်မုၢ်
တဂၤလီၤဂၢ်အမါလီၤ. ကွံာ်ကဒီးဝဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီး မ့ၢ်အမါစဲယဲၤ
လီၤ. အဝဲတွၤလၢအသးပူၤ, “ဖဲယဟဲအခါ ယမါအိၣ်လၢဟံၣ်ကစီဒိ
လီၤ.” အန့ၣ်ဝံၣ်အဝဲတရံးက့ၤအခါ သါကဟဲက့ၤအခါ, ကွံာ်ကဒါက့ၤ
တၢ်ဒီး တထံၣ်က့ၤလၢဟံၣ်ငိၤပီၤငိၤတဖၣ်ဒီး တၢ်လၢအဂၤနီတမံၤ
လၢဘၣ်. ဟါမၢ်ကွံာ်ကရၢၢ်ဒ် လၢတဖျးမဲာ်အတီၢ်ပူၤလီၤ. ဒီးအဝဲဟဲ
က့ၤကဒါက့ၤ လၢသၢန့ၣ်အတီၢ်ပူၤ တုၤက့ၤအဟံၣ်အခါ, ပှၤတဲအီၤလၢ
အဝဲလဲၤတၢ်အလီၢ်ခဲ အမါဆါထီၣ်ဒိန့ၣ်ညါ, အတၢ်ဆါတစ့ၤလီၤဘၣ်ဒီး
လၢခဲကတၢ်သံဝဲဒီး ပှၤလဲၤခူၣ်လီၤလံအစိၣ်လံန့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲတွၤ
ထီၣ်က့ၤလၢ အဝဲထံၣ်တၢ်လၢကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်အမါလီၤ. စးထီၣ်လၢ
န့ၣ်လံလံၤ ပှၤအိၣ်ပှၤဆိးဖဲန့ၣ်တဖၣ် အါဂၤဆိကမိၣ်ဒ်ဝဲလၢပှၤ

လၢအသံတဖၣ် တက့ၤဆူအဂၤဘၣ်, က့ၤအိၣ်ဒၣ်လၢကစၢ်ဒိၣ်, တၢ်
လီၤစီဆုံအလီၤန့ၣ်လီၤ.

စီၤဘးဘၣ်အတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဃးကစၢ်ဒိၣ်

အဆၢကတီၢ် မ့ၢ်ဝဲဖဲကီၤလၢဟဲပၤသီကီၢ်ပယီၤအခါ, ဘျီမိၣ်
တီၣ်ကါအကျဲလဲၤဝဲဒၣ်ဆူဘျးလီၤ. ကျဲတချုးတုၤလီၤဒံးဘၣ်န့ၣ်, ပလီၢ်
တၢ်ပၤ, သဝီဖိ, ပုၤအိၣ်ဖဲန့ၣ်တဖၣ် နၢ်ဟူဖုဒွဲၣ်ပိုၤအထီၤလၢအစံးဝဲ,
“ကီၤလၢဘျီကျဲ ဖုံဒီးစ့, ကီၢ်ကမုၢ်ဆိမိၣ်တဂ့ၤ” န့ၣ်သတးဒီး, အဝဲသ့ၣ်
ပျံၤတၢ်ဒီး ဃုၢ်ထီၣ်ဆူကျဲမုၢ်ဆဲခိၣ်, က့ၤအိၣ်ဘျးဒီးကစၢ်ဒိၣ်လီၤ. လၢ
ပုၤက့ၤအိၣ်အကျါ, ပုၤသးစၢ်အိၣ်တဂၤ အမံၤမ့ၢ်“စီၤဘးဘၣ်” လီၤ.

အဝဲအိၣ်တီၤတီၤလီၤလီၤ, တဆိၣ်တထုတၢ်ဘၣ်, အသးကဆီ
ဝဲဒၣ်လီၤ. ဘၣ်မုၢ်တနံၤ ဆိတဘျီဟဲဆူဟံၣ်ကိၢ်လၢဒုအခါ ပုၤသါက
မၤသံအိၣ်ဒီး အဝဲတြီပုၤလီၤ. လၢခံအဝဲတြီပုၤတန့ၣ်ဘၣ်ဒီး ပုၤမၤ
သံအိၣ်ကွံၣ်ဆိအံၤလီၤ. ဆိတဘျီအံၤအညၣ်နၢ်ရံၤ တုၤဒၣ်လဲၣ်ပုၤအိၣ်
တန့ၣ်နီၣ်တဂၤဘၣ်. တနံၤအံၤစီၤဘးဘၣ်မံၤမိၢ်တၢ်ဒီး တလီၤဂၢ်တၢ်
မံၤမိၢ်ဘၣ်. လီၤဂၢ်ဒ်အထံၣ်နီၢ်ကီၢ်ဝဲအသိး, ပုၤသးပုၤတဂၤဟဲတဲအိၤ,
“ပဟဲအိၣ်သကိးသုဒီး သုကွၢ်ပုၤလီၤဂၢ်လၢဆီ, သုမၤသံအိၣ်ပုၤအဃိ
လၢခံပတဟဲလၢနီၣ်တဘျီဘၣ်.” ပုၤသးစၢ်တဂၤအံၤ ထံၣ်ဘၣ်ပုၤက
စၢ်ဒိၣ်ဖိဒီး ရ့ဘၣ်ဝဲဒီးအတၢ်က့ၤကိးအိၤဆူ အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်
ဘၣ်ဆၣ်အဝဲတလဲၤဘၣ်. အဝဲတဲဝဲလၢ, “တချုးပထံၣ်ပုၤတဖၣ်, ဟ့ၣ်
ဆိအတၢ်နၢ်မူလၢညါဒီး ပုၤပမဲၣ်လၢသ့ၣ်လၢဝံၤမး ပထံၣ်ဘၣ်အဝဲ
သ့ၣ်သ့လီၤ. ပမ့ၢ်တဲပုၤဂၤလၢအဝုၢ်ဒီး ပတထံၣ်က့ၤလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤလဲၤအိၣ်တဖုအံၤစ့ၢ်ကီၤ အုၣ်အသးလၢအထံၣ်ဘၣ် လူၢ်

သင်္ဃာသင်္ဃာ၊ တိရစ္ဆာန်သင်္ဃာလီလီထွံတဘျီတဘျီလထံခံတဒီလီလီ. အဝဲ
သုဉ်နာဟူဉ်ကီးမထီအသိဉ်, သးဝံဉ်တၢ်အသိဉ်ဒီး တၢ်ကတိၤတဘျီ
တကူဉ်လီလီ. ပုၤကတုၤအိဉ်ဖဲအံၤတဖဉ်န့ဉ် မ့ၢ်ဝဲ, ဖုဝ်ထးအဒုဉ်, ဖုဉ်
ကွဲဉ်အဒုဉ်, ဒီးဖုစီလဲဉ်အဒုဉ်တဖဉ်, မ့မ့ၢ် ဖုဝ်ထးဒီးဖုဉ်ကွဲဉ်, ဖဲ
အခါန့ဉ် မ့ၢ်ပုၤသုဉ်ခိဉ်ဖိအဝံတဖဉ်န့ဉ်လီလီ. လၢခံကတုၤအဝဲသုဉ်ဟဲကတုၤ
အိဉ်ကတုၤလၢကျဲမ့ၢ်ဆဲလၢဒီး ယဲၤကတုၤတၢ်ဂ့ၢ်အံၤလီလီ. အခါဖဲအံၤန့ဉ်
တၢ်ယဲၤလၢပုၤထံဉ်ပုၤကစၢ်ဒိဉ်ဖိအဂ့ၢ်န့ဉ် အိဉ်အါမး, ယဲၤဝဲတၢ်ထံဉ်
တဂၤတမ့ၢ်လီလီ.

စီၤထီဉ်စုအတၢ်ထံဉ်ဘဉ်ဃးကစၢ်ဒိဉ်.

ပုၤကွဲဉ်အနံဉ်၇၀ ဘျဲဉ်လဲန့ဉ်, ပုၤကတုၤအိဉ်ကတုၤဆိးဘူးဒီးက
စၢ်ဒိဉ်တဒုဉ်လီလီ. ပုၤကတုၤအိဉ်အကျါ, ပုၤသးစၢ်အိဉ်ဝဲတဂၤ, အမံၤ
မ့ၢ်စီၤထီဉ်စုလီလီ. အဝဲလဲၤဖဲးခုး လၢထံခံထဲတဂၤဇီၤဒီး မ့ၢ်ပုၤသးစၢ်
လၢအအိဉ်တီတီလီလီတဂၤလီလီ. ထီဘိတုၤတၢ်နမူဘဉ်အီၤဒီးအဝဲ
ထံဉ်ဘဉ်ပုၤကစၢ်ဒိဉ်ဖိတဖဉ် ဟဲလီဉ်ဖျါအသးဒီးဟဲဂ့ၢ်အီၤ, ဟဲအိဉ်သ
ကီးတၢ်အိဉ်ဒီးအီၤထီဘိန့ဉ်လီလီ. အဝဲတတဲပုၤဂၤလၢ တၢ်ဂ့ၢ်အံၤနီ
တဘျီဘဉ်. အဝဲသုဉ်ညါလၢ မ့ၢ်တဲပုၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ဉ်, “ပုၤကစၢ်
ဒိဉ်ဖိ, ပုၤသုပုၤပိုၤ,” တဖဉ်အံၤ တဟဲဂ့ၢ်လၢအီၤဘဉ်န့ဉ်လီလီ.

ဘဉ်တဘျီ ပုၤကစၢ်ဒိဉ်ဖိတဂၤတဲအီၤ, “သကိးဇၤ, ပဟဲဂ့ၢ်နုၤ
ဟဲအိဉ်ဟဲအီၤလၢနဟံဉ်ယံၢ်လံ, လဲၤအိဉ်သကိးပုၤတဘျီတက့ၢ်,” အ
တၢ်ဟဲကိးအီၤယံၢ်ယံၢ်ဒီး အဝဲလဲၤကိးလီလီ. ပုၤကစၢ်ဒိဉ်ဖိစံးအီၤ, “သ
ကိးဇၤ, ပတၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးပခုပုၤန့ဉ်, မ့ၢ်တၢ်သုတၢ်ပိုၤအလီၢ်လီလီ. အ
ဃိနမ့ၢ်လဲၤန့ဉ်န့ဉ် နကဘဉ်လဲၤခိဖျိတၢ်အဝဲအံၤလီလီ, ပျံၤတၢ်တဂ့ၢ်.”

တုၤမုၢ်ပုၤကစၢ်ဒိၣ်ဖိတဲတၢ်ဒ်န့ၣ်အခါ, အဝဲကွၢ်ဃီၤဒီးထံၣ်
ဘၣ်ဝဲသံမိၢ်ပီၤဖးဒိၣ်တဘီၤ အိးထီၣ်အကိၢ်ပူၤဂီၤဆူၣ်ကလၢ်လီၤ. က
စၢ်ဒိၣ်ဖိတဲအီၤ, “ခွါၤ, ပကဘၣ်က့ၤခိဖျိတၢ်အဝဲအံၤလီၤ. ဘၣ်လီၤ
ကွံၣ်နတၢ်ကူဒီး လဲက့ၤဆူပူၤဝဲအတၢ်ကူတက့ၢ်. ပျံၤတၢ်တဝဲၤ, ပိၢ်
ယခံတက့ၢ်, တုၤယတဲနၤန့ၣ်ဒီး န့ၣ်ဘၣ်တက့ၢ်.” စီၤထီၣ်စ့လဲတၢ်ကူ
တၢ်ကလံၤလံ - တၢ်ကလုၢ်သိၣ်ထီၣ်, “န့ၣ်သကိးခွါန့ၣ်,” ဒီးစီၤထီၣ်စ့
န့ၣ်ထွဲအခံ လၢတဖျးမဲၣ်အတီၢ်ပူၤဖျိဃီၤဆူဝဲပူၤလီၤ. ကစၢ်ဒိၣ်ဖိ
ဟးကွၢ်ကိၤစၢၤ, “စီၤထီၣ်စ့” လၢပုၤကညီကစၢ်ဒိၣ်ဖိအခုအဝဲ တုၤအ
ဘျးကွၢ်ကိးဒီး ဟဲက့ၤဆုၤကဒါက့ၤအီၤအခါ ဘၣ်ဟဲက့ၤခိဖျိ သံမိၢ်ပီၤဖး
ဒိၣ်အကိၢ်ပူၤ ဒီး ဘၣ်လီၤက့ၤပုၤကစၢ်ဒိၣ်ဖိအကူအကလံၤ ကူက့ၤအ
တၢ်ကူတၢ်ကလံၤဒၣ်ဝဲလီၤ.

ပုၤသးစၢ်အဝဲအံၤ လၢခံန့ၣ်, ယဲၤက့ၤတၢ်ဝဲၣ်အံၤတဘျီဝံၤဒီး
လၢခံန့ၣ်ရုဒီးပုၤကစၢ်ဒိၣ်ဖိယံၢ်ထီၣ်ယံၢ်ထီၣ်ဒီး ပွါထီၣ်ကွံၣ်ဝဲဒီးတဟဲ
က့ၤလၢနီတဘျီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤသးပုၢ်တဂၤ လၢအယဲၤက့ၤတၢ်ဝဲၣ်
အံၤအုၣ်အသးလၢ အမုၢ်စဲယဲၤလီၤ.

ဖိၣ်ယဲစီၤဒံၣ်အတၢ်ဖျိသးဒီးကစၢ်ဒိၣ်မုၢ်.

ပူၤကွံၣ်အနံၣ် ၇၀ဆူအဖိခိၣ်တခီလံ - ပုၤက့ၤအိၣ်က့ၤဆိးဖဲ
န့ၣ်တဒူၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. လၢပုၤအကျိဖိၣ်ယဲစီၤဒံၣ်အိၣ်ဝဲတဂၤ, အဝဲ
တမၤဘူးပုၤဒိမိၢ်ဒိပၢ်တဖၣ်ဘၣ်. လဲၤဖဲးခုးလီၤဆီဒံၣ်ထဲတဂၤဒီၤ လၢ
ကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်တီတီလီၤလီၤလီၤ. ဘၣ်မုၢ်တနံၤ တၢ်နၤမူ
ဘၣ်အီၤ ဒ်ပုၤဖူနၤမူအသးအသိးဒိနံၤညါလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တထံၣ်ပုၤနီ
တဂၤဘၣ်. လၢခံတနံၤဒ်လီၢ်လီၢ်လီၤ. အဝဲအိၣ်-စၢ်စၢ်, တၢ်နၤမူ

နးထိပ်နးထိပ်, မၤအသးဒ်ပှၤတဂၤပှၤအမဲၣ်ဒီးသ့ၣ်လၢ်အသးအခါ, အဝဲအမဲၣ်ကဝီၤထီၣ်ဒီး ထံၣ်ဘၣ်ကစၢ်ဒိၣ်မုၢ်ကနီၤတဂၤ, ဟဲဆူအအိၣ်လီၤ. ပှၤမုၢ်ကနီၤတဂၤအံၤ ကူဒီးပှၤကညီအကူအကၤ, ဒိၣ်တၢ် ယံလၢဒိၣ်မးလီၤ.

ပှၤမုၢ်ကနီၤယံလၢဖိအံၤန့ၣ် ဟဲရဲဖိၣ်ယဲတဂၤအံၤထီၣ်ဒီး ဟဲဖိန့ၣ်ဝဲအမ့ၤအထံထီၣ်လီၤ. ဖိၣ်ယဲတမၤဘူးအီၤနီတဘျီဘၣ်. တဘျီန့ၣ် မုၢ်ကနီၤတဲအီၤ, “ခွါၤ, ယသးကညီၤနၤအါမး, ယအဲၣ်ဒီးကဲ နတၢ်မၤစၢၤ, ဒီးနမ့ၢ်တအဲၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ် နထံၣ်ဘၣ်ယၤတသ့လၢဘၣ် ခွါၤ.” အန့ၣ်တဘျီ ဖိၣ်ယဲအသးလဲလိာ်အသးဆူ တၢ်အဲၣ်ပှၤမုၢ်ကနီၤတဂၤအံၤလီၤ. တုၤပှၤမုၢ်ကနီၤဖိအံၤ သ့ၣ်ညါဝဲလၢဖိၣ်ယဲအဲၣ် အီၤလံးဒီး တဲအီၤ, “ခွါၤ, တဘၣ်မၤဘူးယၤတဂ့ၤ, ခဲဂီၤန့ၣ်ပကဘၣ် ဖျီပသးဝံၤမး, မ့ၢ်ဖဲဒ်နသးအတၢ်အဲၣ်ဒီးလီၤ. အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤ ပာ်စၢၤတၢ်တုတၢ်ဖျီတက့ၢ်.” ဒ်တၢ်သ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ်အိၣ်ဝဲအသး, မုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ် တၢ်ဟဲသိၣ်ကအူးကအီၤဒိၣ်မး, လၢသ့ၣ်ခံဝၣ်ခံ, ကတီၤတၢ်အသိၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီ, မ့ၢ်မ့ၢ်အမိၢ်ပှၤ နကွၢ်လီၤဂၢ်လၢကယူၤဖၣ်ခဲလၢ်ဟဲ ယုၢ်ဒီး ပှၤမုၢ်ကနီၤယံလၢတဂၤအံၤလီၤ. ကယူၤဖၣ်တဖၣ် မၤတၢ်ခုတၢ်ပှၤအတၢ်မၤ လၢတၢ်တုတၢ်ဖျီအဂီၢ် တုၤတၢ်တုတၢ်ဖျီဝံၤတစု ကတီၤတၢ်ပှၤကညီအတၢ်ကတီၤ, ကွၢ်တဒိလီၤဂၢ်ဒ်ကယူၤဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤတၢ်တုတၢ်ဖျီဝံၤဒီး ကယူၤဖၣ်က့ၤဝဲခဲလၢ်ခဲဆုဒီး အိၣ်တုၢ်ထဲမုၢ်ကနီၤယံလၢဒီး ဖိၣ်ယဲခဲဂၤ, လၢအတၢ်မုၢ်လၢပှၤလံလီၤစိၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တုတၢ်ဖျီ လီၤဂၢ်ပှၤကညီကယူၤသဝီ အတၢ်တုတၢ်ဖျီ, မၤဒီးထီတဖၣ်လီၤ.

ဖိၣ်ယဲအံၤဘၣ်တၢ်ထံၣ်က့ၤ အသးတဘျီလၢ အယဲၤက့ၤတၢ်

ဝှ်အံၤဝံၤအလီၢ်ခံ ပှၤတထံၣ်အီၤနီၣ်တဘျီလၢၤတၣ်. အဝဲတဲက့ၤရ့ၣ်ဒီး ပှၤဖဲအံၤတသ့လၢၤတၣ်. ရ့ၣ်ဒုၣ်ထဲပှၤမုၢ်ဃါတစၢ်ဒိၣ် လၢပထံၣ်အီၤ တသ့လၢၤတၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပှၤကွံၣ်ဝှၤန့ၣ်န့ၣ် ပှၤသးစၢ်တဖၣ်သးဝံၣ်တၢ် ဒိအဖီလၢ်အသိး အံၤလီၤ.

“ ယတဲက့ၤလၢမုၢ်ဃါကီၢ်,
ထံၣ်ဘၣ်ယဲမုၢ်ဃါဖိဃံလၢ,
အိဃံလၢ, အိဃံလၢ,
အိဃံလၢလီၤအဲၣ်လီၤကွံၣ်ဒိၣ်မး,
တၢ်ဃံတၢ်လၢ ဒိန့ၣ်အသိး
လၢဖီၣ်ဒိၣ်အံၤတအိၣ်ဘၣ်(၂ ဘျီ)
ယမုၢ်ဃါဖိ - ဒိၣ်တၢ်ဃံလၢ
ဃံလၢဝှၤ - လီၤအဲၣ်လီၤကွံၣ်
လဲၤထံၣ်ဘၣ်ယဲမုၢ်ဃါဖိဃံလၢဒိၣ်တၢ်ဝှၤ(၂ ဘျီ)
ဆိမိၣ်ယဲအဝှၢ်လၢၢ်တသ့ဘၣ်.

သရၣ်ပဲၣ်အတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဃး ကစၢ်ဒိၣ်.

“ ပှၤသ့ပှၤမ့ၢ် ”

သရၣ်ပဲၣ်, အဝဲမၤလိတၢ်တၢ်လၢ သရၣ်မိၣ်ရီၣ်အစုပူၤလီၤ. အဝဲသိၣ်လိတၢ်လၢသဝီပုၣ်ခါတဘျီလီၤ. အဝဲတဲက့ၤတၢ်ဝှၤတခါအံၤ လၢပှၤသးစၢ်လၢအအိၣ်ဒီးအီၤတဂၤ, ဖဲအဝဲက့ၤအိၣ်က့ၤဖဲသဝီပုၣ် မံၤအခါန့ၣ်လီၤ. အဝဲအတၢ်တဲအံၤ မုၢ်ဖဲခ.န.၁၉၂၉န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

“ ဖဲယသိၣ်လိတၢ်လၢ သဝီပုၣ်ခါအခါန့ၣ်, ယအိၣ်မုၢ်တနံၤ

လၢယတၢ်မၤအပူၤ, တၢ်နၢမူဘၣ်ယၤ လီၤသယုၢ်သညိးနးနးကလဲၣ်
လီၤ. တၢ်နၢမူဘၣ်ယၤတဘျးနံၤညါဒီး ယတပၢ်သးလၢတၢ်နီၣ်တမံၤ
ဘၣ်. ဘၣ်မုၢ်တနံၤ မၤသးဒ်တၢ်ပုၣ်ဘၣ်ယမဲၣ်ဒီးသ့ၣ်လၢအသိး, ဒီး
ယမဲၣ်ကပီၤထီၣ်ဒီး ယထံၣ်ဘၣ်ပုၤတဂၤလီၤ. အဝဲတဲတၢ်ဂ့ၢ်လၢ, “သါ
မုၢ်ပုၤသူပုၤပွဲၤလၢကစၢ်ဒိၣ်တဒိလီၤ.” အဝဲဟဲရုယၤ တဘျီဘၣ်တဘျီ
ဖးယံၣ်ညါဒီး က့ၤကိးယၤဆူအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တ
ဖၣ်ယတဲပျါ တဟ့ၣ်ဝဲအခွဲးဘၣ်.

ပုၤကလုၢ်အံၤ တချးအလီၣ်ဖျါအသးဒ်ဘၣ်န့ၣ် ဟ့ၣ်ဆိအ
တၢ်နၢမူလၢညါ, ဒီးမုၢ်တပုၣ်ဘၣ်ပမဲၣ် လၢသ့ၣ်လၢအမၤညါန့ၣ်ဝဲ
ဘၣ်န့ၣ် ပထံၣ်အိၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ယရုဘၣ်ဒီးပုၤအံၤ ဖးယံၣ်
တစဲးညါဒီး ယကစၢ်ပုၢ်ဒၣ်ယဲ ယဆိကမိၣ်လၢ ယတသံဘၣ်, မုၢ်ဒၣ်တၢ်
လဲလိာ်ယၤတစဲးဖိဒီး ယကက့ၤဒ်န့ၣ်တၢ်တဲယၤဒ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်
လၢခံ ယပၤယသးတန့ၣ်ဘၣ်. ယတဲဘၣ်ပုၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒီး လၢ
ခံန့ၣ်, တဟဲရုလၢယၤနီၣ်တဘျီလၢဘၣ်ဒီး, ယတထံၣ်လၢဘၣ်အိၣ်ဘၣ်.
ပုၤလၢအဆၢတုၤဘၣ်လၢကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ်, ကဘၣ်မုၢ်ပုၤတီပုၤလီၤလီၤ.
ပုၤသးတကဆိဘၣ်န့ၣ်, ရုဒီးအဝဲသ့ၣ်တသ့နီၣ်တဘျီဘၣ်လီၤ.

ပ. ပုၤမုၢ်ကနီၤ နီၢ်တၢ်ဘီၤပၢ်တၢ်အဲၣ်တီၤဒီးပုၤကစၢ်ဒိၣ်ဖိ.

နီၢ်တၢ်ဘီၤပၢ်တၢ်အဲၣ်တီၤဒီး လၢဒဝဲၣ်တၢ်ပၢ် သဝီသညိၣ်ဆၣ်, အဝဲယဲၤဖျါ
ပုၤလၢအပၢ်တၢ်အဲၣ်တီၤဒီး ပုၤကစၢ်ဒိၣ်ဖိ အဖိၣ်သၣ်ခွါတဂၤလီၤ.
ပုၤကစၢ်ဒိၣ်ဖိအံၤ တချးအလီၣ်ဖျါအသးလၢအိၣ်န့ၣ် ဟ့ၣ်ဆိအတၢ်
နၢမူလၢညါဒီး ပုၣ်ဝဲအမဲၣ်လၢသ့ၣ်လၢပံၤမး အဝဲထံၣ်ဘၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.
ဟဲရုဒီးအိၣ်ဒီးပၢ်တၢ်အဲၣ်တီၤဒီးအိၣ်ယဲးယဲးညါ, က့ၤကိးအိၣ်လၢကဖျါ

အသးအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ် အဝဲတလဲၤဘၣ်. တဲပှၤဂၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဇီၣ်က
စၢ်ဒိၣ်ဖိတဟ့ၣ်အခွဲးဘၣ်. ပှၤအံၤဟဲအိၣ်ဟဲရုဒီး နီၣ်တၢ်ဘီဇီၤ, ယံၣ်
ယံၣ်ဒီး လၢခံက့ၤနီၣ်တၢ်ဘီဇီၤ တဲဘၣ်ပှၤဂၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအယိ, လၢ
ခံတဟဲနီၣ်တဘျီလၢဘၣ်လီၤ. အဝဲအသးမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဖျိအသးဒီး လဲၤပိၣ်
ဝဲအခံန့ၣ် ကကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးပှၤသူပှၤပှိၤတဂၤလီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အံၤမၤအသး
ဖဲၤ၁၉၂၅ ဒီး ၃၀ အဘၣ်စၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖ. သးပှၤရွှၢ်ပှိၤအတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဃးကစၢ်ဒိၣ်.

ခ.န.၁၉၄၁ တုၤလၢ၁၉၄၅န့ၣ်, ဖဲယပၣ်ဟဲပၢတၢ်အစိၤတၢ်
တမ့ၢ်တခုၣ်ဘၣ်အယိ ပှၤက့ၤအိၣ်က့ၤဆိးဆူချိၣ်ဖိခံတနီၤ, သၣ်ဘး
ခံတနီၤ, တစ့ၣ်ဖိခံတနီၤ, ဘူးယိဆူကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဝဲဟံၣ်ဖိ
ယိဖိတဒူၣ် ပအိၣ်ဖဲချိၣ်ဖိခံန့ၣ်လီၤ. ထံကျိတဖၣ်အံၤအခံဆဲးတိၢ်ထီၣ်
အသးဆူကစၢ်ဒိၣ်ခဲလၢၣ်လီၤ. တဘျီဘျီ ပထံၣ်တိၢ်ရံၢ်အဖံးတဖၣ်
ဟဲလီၤထံၣ်ဝဲ, ဒီးဒးသၣ်သဲးသၣ်တဖၣ် ဟဲလီၤထံၣ်တဘျီတဘျီလီၤ. ပ
သ့ၣ်ညါလၢ ပှၤသူပှၤပှိၤအိၣ်ဝဲဖဲကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပလဲၤယုတဘၣ်
ဘၣ်. ပနၢ်ဟူတုၢ်လၢ “ကစၢ်ဒိၣ်ဒီးပှၤသူပှၤပှိၤတဖၣ်” အဝ့ၢ် ယံၣ်တုၢ်
လံးဒီး ပထံၣ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်အံၤ ကဲတၢ်အုၣ်အသးလၢ ပှၤအိၣ်ဖဲဖဲယဲၤ
လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပထံၣ်အဝဲသ့ၣ်တသ့ဘၣ်.

တဘျီဘျီ ပလဲၤထီၣ်လၢကစၢ်ဒိၣ်ဒီး ကွၢ်စိကွၢ်ယိတၢ်ဆူက
စၢ်ဒိၣ်အကပၤန့ၣ်, ပထံၣ်ဘၣ်ပှၤဖဲဝံၤလိကီ - ခူးအိၣ်တဘျူးလီၢ်
ဖျါလၢအယံၤ ဒီးပလဲၤယုဘၣ်ဆၣ် ပထံၣ်တသ့ဘၣ်. တုၤလၢတဲးခုး
အဆၢကတီၢ်ဘၣ်န့ၣ်, ပှၤကစၢ်ဒိၣ်ဖိ တဲးခုးမ့ၢ်အူလုၢ်ခုၣ်ထီၣ်သက့ၤ
ဆးဒး ပထံၣ်ခီဖျါလၢအယံၤဒီး ဟဲခုၣ်တုၤလၢပအိၣ်စ့ၢ်ကီး နၢဒ်မ့ၢ်အူ

လှူအသီး, တူပလဲယုက္ခဒိး ပတထံတဲာ်. တၢ်လီၤလၢအဝဲသ့ၣ်
တဲးခုၣ်မ့ၣ်လှူခုၣ်ထီၣ်န့ၣ်, ပှၤကညီတဂၤ တလဲၤဖဲးဖဲးန့ၣ် နီတဘျီ
ဘၣ်. တူကစၢ်ဒိၣ်ဖိတဲးအခုး ပထံတဲာ်လံန့ၣ် ပဘၣ်တဲးပခုးစ့ၢ်
ကိးလီၤ. ပမ့ၢ်တတဲးဘၣ်န့ၣ် လၢခဲပတဲးက့ၤတသ့ဘၣ်. တၢ်ဟဲစူၤဝဲ
ဒၣ်လီၤ. ကိးန့ၣ်ဒဲး ပဘၣ်ကွၢ်ဒၣ်အဝဲသ့ၣ်တဲးခုး မ့ၣ်လှူခုၣ်ထီၣ်ဒိး
ပဝဲပဘၣ်တဲးစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ပနၢ်ဟူစ့ၢ်ကိး ဆိတဖၣ်အိၣ်အိ, တမ့ၢ်
ဆီမံၤဘၣ်. မ့ၢ်ဝဲဆီဒၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဂၢ်မးဟံၣ်တဖၣ် အိၣ်တ
ယံၤတဘျးဒိးပှၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပတထံတဲာ်အိၤဘၣ်.

အဂၤတဘျီ လၢသုကိၣ်စံၣ်ပွဲတခါအပူၤ ပထံတဲာ်ပှၤလီၤဆီ
တဂၤ, သိးအိကွဲယိယိ, ဒိးကူတၢ်ဝါ ဟဲလၢပကျါဒိး ပှၤတသ့ၣ်ညါနီ
တဂၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ် ပှၤတကန့ၣ်ဃုာ်အိၤနီတဂၤ လၢကသံကွၢ်အ
တၢ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်. တူအဟါမၢ်ကွံာ်မးဒိး ပှၤဆိကမိၣ်လၢအမ့ၢ်ပှၤလီၤဆီ
တဂၤလၢအဟဲလၢ ကစၢ်ဒိၣ်တခီလီၤ.

အဂၤတဘျီ ပှၤတဲယၤလၢပှၤထံၣ်ပှၤသၢဂၤ လၢသဝီပုၣ်ခါ
အကျဲ ကူဒိးပှၤကညီအကူအကၢဒိး ဝံဒိးပှၤကညီအထၢၣ်ဖးဒိၣ်တ
ဖၣ်လီၤ. ပှၤသံကွၢ်လၢ အတၢ်ဟဲအဝဲအကျိၤဒိး တဲဆၢဝဲလၢအဟဲ
ဃုအိၣ်အံသ့ၣ်လီၤ. ဒိးတူအလဲပူၤကွံာ်တဖဲးဒိး ပှၤသၢဂၤအံၤဟါမၢ်
ကွံာ်ဒိးပှၤလူၤကွၢ်ဆူ ဟံၣ်လၢညါတဖၣ်စ့ၢ်ကိး ပှၤသံကွၢ်, ပှၤတဟဲပၢ်
နီတဂၤဘၣ်. လၢခဲစ့ၢ်ကိး ပှၤသၢဂၤအံၤ တအိၣ်ဖျါနီတပူၤဘၣ်အ
ယိ, ပှၤဆိကမိၣ်လၢအမ့ၢ် ပှၤကစၢ်ဒိၣ်ဖိလီၤ. အယိန့ၣ် ပသ့ၣ်ညါ
လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် လိၣ်ပိုၤအသးသ့ဒိး ဟဲလၢပကျါထီၣ်ဘၣ်ဆၣ်
ပတထံတဲာ်. ပမ့ၢ်ထံတဲာ်ဆၣ် ပထံတဲာ်ဝံၤလိၣ်ဟါမၢ်ကွံာ်အသးလီၤ.

ဘ. ပုၤမုၢ်ပုၢ်ကွၢ်ပဟူးတဂၤ အတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဃး ကစၢ်ဒိၣ်.

ပုၤက့ၤအိၣ်က့ၤဆိး ဘူးဒီးကစၢ်ဒိၣ်တဖၣ်အကျိၤ, တဘျီပုၤ မုၢ်ပုၢ်လၢအကွၢ်ညိၣ်န့ၢ် ပုၤဟူးတဂၤတဲၣ်ဒၣ်, “ဘၣ်မုၢ်တနၤ ဖဲဖးဖီမုၢ် သါမံအခါ, ပုၤခံၣ်ဟဲကိးသါလၢ သါကလဲၤကွၢ်အမါအဟၢဖၢဆါထီၣ် လီၤ. ဒီးသါသံကွၢ်အသဝီအိၣ်တယံၤတဘူးဖဲအံၤလီၤ. သါလဲၤပိၣ်အ ခံတုၤလၢအဟံၣ်ဒီး သါထံၣ်ဘၣ်တၢ်လီၢ်န့ၣ် မ့ၢ်သဝီတဖျၢၣ်လီၤ. သါ ကွၢ်အမါအဟူးဝံၤဒီး ပၢ်မံသါလၢလီၢ်မံခိၣ်ဂ့ၤဂ့ၤ, ဒီန့ၤညါမံမုၢ်မး တုၤ မုၢ်ဝါထီၣ်တစုလီၤ. သါမံမုၢ်ဆၣ်ဝါထီၣ်, သါဖုသံနီၣ်ထီၣ်ဒီး သါထံၣ် လၢသါမံတၢ်အံၤ မ့ၢ်သ့ၣ်ပဒၢတထူၣ်အခိၣ်ထံးဒီး သါတထံၣ်လၢပုၤ နီတဂၤဒီး ဟံၣ်နီတဖျၢၣ်ဘၣ်. တုၤန့ၤတစု, သါကွၢ်ယုကျဲဒီး သါထံၣ် က့ၤကျဲညိၣ်ကဒၣ်ဒီးသါက့ၤက့ၤဆူဟံၣ်လီၤ.”

ဖျါလီၤဂၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် အသဝီတဖျၢၣ်အပူၤအံၤ ပုၤကွၢ်ပဟူး တအိၣ်ဘၣ်အဃိဒီး ဟဲကိးအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ. မူးဆိအဂၤတဂၤအတၢ်ထံၣ် ဘၣ်ဃးကစၢ်ဒိၣ်.

ပုၤကွၢ်အနံၣ် ၆၀ ဘျဲၣ်လံ. မူးဆိတဂၤတဲၣ်, အဝဲလဲၤဟးဆူ ကစၢ်ဒိၣ်လၢ ကလဲၤဟးခး တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤတၢ်, တၢ်ခဲးလံ ဒီးတုၢ်မံဖဲကစၢ်ဒိၣ်ဂုၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. အဝဲမံဒီန့ၤညါ ဆိအိၣ်အိအခါ, အဝဲန့ၢ်ဟူဆိအိၣ်အိလၢ အခိၣ်ဒီတဒိဒီး အဝဲစိၣ်ထီၣ်အမဲၢ်ကွၢ်တရံး တၢ်ဒီး ထံၣ်ဝဲလၢအမံဘၣ်လၢ ဟံၣ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်အဖီလၢဒီး ဘၣ်က ဒီးလၢဆိဃၣ်ခိၣ်တခါ အဖီလၢန့ၣ်လီၤ. ပုၤဂဲၤဆၢထၢၣ်ဖီမုၢ်, က တိၤတၢ်, လဲၤတၢ်အဝဲန့ၢ်ဟူဝဲလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်တကပီၤထီၣ်ဒံး ဘၣ်ဒီး အဝဲကိၢ်ဃးဒ်န့ၣ် တုၤမုၢ်ဆၣ်ဝါထီၣ်လီၤ.

မုၢ်ဆုၣ်ဝါထီၣ်ဒီး အဝဲစီၣ်ထီၣ်အမဲၣ်ကွၢ်တရံးတၢ်အခါ, တထံၣ်
လၢၤဘၣ်ဟံၣ်ဒီးဆီဃၣ်ခိၣ်လၢၤဘၣ်. မုၢ်ဒၣ်ပှၢ်လၢ်ကျါခဲလၢ်လီၤ.
အဝဲအတၢ်ဆိကမိၣ်လၢ အလဲၤမံတၢ်အံၤဘၣ်လၢ ပှၢ်ကစၢ်ဒိၣ်ဖိအ
ဟံၣ်ဖီလၢ်တသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်လီၤ. အဝဲဟဲက့ၤလၢကျဲးဒီး ဖိအိၣ်မ့ၤအခါ
ထံၣ်ဝဲမဟဲလၢပှၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး တချးအဒဲးအိၣ်ဝဲန့ၣ် ဃုဝဲမဟဲအက
စၢ်ကဟ့ၣ်အိၣ်အိၤ မဟဲသၣ်လီၤ. တထံၣ်ဝဲအကစၢ်ဘၣ်, ဃုတယၣ်
ဝဲဒိန့ၣ်လီၤ. လၢခဲက့ၤတုၤက့ၤအဟံၣ်ဒီး လၢခဲတလဲၤဝဲနီတဘျီလၢၤ
ဘၣ်.

ဃ. သဝီထူၣ်လၢ်ဒီးကစၢ်ဒိၣ်.

သဝီထူၣ်လၢ် အိၣ်လၢဒဝဲၣ်တၢ်ပၤ ဘူးဒီးကစၢ်ဒိၣ်လီၤ. ဆၢ
ကတီၢ်လၢအပူၤကွံၣ်အါန့ၣ်အါလါန့ၣ် ပှၢ်သဝီဖိလၢညါတဝီ, လဲၤရုလိာ်
အသးဒီးပှၢ်ကစၢ်ဒိၣ်ဖိတဖၣ်ဒီး ပှၢ်ထီၣ်ကွံၣ်ဝဲတနီၤ, ပှၢ်တထံၣ်က့ၤ
လၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဆၢကတီၢ်ပူၤကွံၣ်တယံၣ်ဒဲးဘၣ်န့ၣ် သးပှၢ်န့ၣ်ပွး
ဒီးအသကိးတဖၣ် မုၢ်လၢဝဲလၢအကက့ၤအိၣ်လၢ ကစၢ်ဒိၣ်ဒီးအိၣ်
ဃုၣ်က့ၤဒီးပှၢ်သ့ပှၢ်ပှၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကွီးအသး, မၤအသး,
ဂ့ၤဂ့ၤတီတီလီၤလီၤ, တဆိၣ်တၢ်ထုတၢ်, တအိၣ်တၢ်သးလၢၤဘၣ်.
ဒ်သိးအကက့ၤထံၣ်ဘၣ်က့ၤအသးဒီး ပှၢ်သ့ပှၢ်ပှၢ်တဖၣ်န့ၣ် ကွီးအသး
တုၤလၢအတအိၣ်မ့ၤအိထံလၢၤဘၣ်. အိၣ်ကြီဒၣ်သ့ၣ်သၣ်ဝဲဖျိတဖၣ်
လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပှၢ်တနီၤနီၤ ထံၣ်တၢ်အံၤတမုၢ်လၢၤဘၣ်. ဆိကမိၣ်
ဝဲလၢတၢ်မၤအသးတသ့ဘၣ်အဃိ ပှၢ်သးပှၢ်သဝီခိၣ်တဖၣ် ကိးက့ၤ
ပှၢ်တဖၣ်အံၤဒီး တဟ့ၣ်ဝဲအခွဲးလၢကမၤဒ်အံၤလၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢ
ကတီၢ်ခဲအံၤ အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဘူးဒီးကစၢ်ဒိၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဒီး တၢ်တဲလၢအ

ထံလိာ်ရလိာ်ဒီး ပုၤကစၢ်ဒိၣ်ဖိန့ၣ်တဖျါလၢၤဘၣ်.

ရ. ဖိၣ်ဃဲလၢအတၢ်ဟဲဝံအၢတဂၤဒီးကစၢ်ဒိၣ်မုၢ်.

ပုၤကွံာ်ဝဲအါန့ၣ်အါလါလံ. လၢပုၤက့ၤအိၣ်က့ၤဆိးဘူးဒီးကစၢ်ဒိၣ်တဖၣ်အကျါ, ပုၤဖိၣ်ဃဲဖိၣ်သၣ်ခွါဖိအိၣ်တဂၤ, အဝဲလဲၤဖဲထဲတဂၤဇိၤ, ဒီးမၤဒၣ်ခုးထဲတဂၤဇိၤလီၤ. ဆူအဝဲအအိၣ်န့ၣ် အတံၤသကိးဟဲဒၣ်တဘျီတကူၣ်ဇိၤ, ဒီးအဝဲစ့ၢ်ကိး ဆူအတံၤသကိးအကျါန့ၣ် က့ၤဒၣ်တဘျီတကူၣ်ဇိၤလီၤ. တဘျီအဝဲစိၣ်ဒီးကျိဒီး လဲၤခိးဟီဖဲဆၣ်ဖိကိာ်ဖိဟဲလီၤအိၣ်မိအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဘျီထီၣ်န့ၢ်တၢ်လီၢ်တခါဂ့ၤဂ့ၤ, ဒီးဘူးဆူမုၢ်ကလီၤန့ၣ်န့ၣ် အဝဲခိးကွၢ်ဆၣ်ဖိကိာ်ဖိတဖၣ်ကဟဲန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲအိၣ်ခိးတၢ်အခါ, တၢ်နၢမူဘၣ်အီၤနးနးကလဲၣ်ဒီး တဖိၣ်ဖိအဝဲထံၣ်ပုၤမုၢ်ကနီၤဃဲလၢတဂၤ ဟဲပၤထီၣ်ဒီးယုအီၤအခွဲးလၢအကလဲၤထီၣ်ဆူအအိၣ်လီၤ. အဝဲဟ့ၣ်အခွဲးဒီး ဟဲထီၣ်ဝဲဒီးမံလီၤလၢအဝဲအကပၤဒီး မံလီၤယၣ်ဒုၣ်ချၢအသးလၢအီၤဒီး ကတိၤတၢ်လီၤ.

ဖိၣ်ဃဲ, “ခွါမုၢ်ဇၤ, နအိၣ်တၢ်လီၢ်ဖဲလဲၣ်.”

မုၢ်ကနီၤ, “ယအိၣ်ဖဲကစၢ်ဒိၣ်အံၤလီၤ. ယဟဲဟးကိးနံၤဒဲးဆူနမၤခုးန့ၣ် နတထံၣ်ယၤဘၣ်.”

ဖိၣ်ဃဲ, “ခွါမုၢ်ဇၤ, နကတိၤတၢ်ဒီး တရံးနသးဆူပအိၣ်ဘီၣ်, နယၣ်ဒုၣ်ချၢနသးလၢပုၤ ပတထံၣ်နမဲာ်ဘၣ်.”

မုၢ်ကနီၤ, “တသ့ဘၣ်ခွါ, တသ့ဘၣ်ခွါဇၤ, အိၣ်တီတီလီၤလီၤ, အိၣ်နဲဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်တက့ၢ်. ခဲမုၢ်နၤယကပျၢ်လီၤ ယဆၣ်ဖိကိာ်ဖိတဖၣ်လီၤ. တဘၣ်ခးတဂ့ၤ.”

မုၢ်ကနီၤတဲတၢ်ဒိအံၤဝံၤဒီး က့ၤဝဲလီၤ. တနၢအံၤလါကပီၤ

ဝှားဒီး ဆင်ဖိကိတ်ဖိအကလုာ်ကလုာ် ဟဲအါမးဘၣ်ဆၣ် အဝဲတခး
ဘၣ်. မ့ၣ်လၢမ့ၣ်ကနီၤမၤလိာ်အီၤ တဘၣ်ခးတဝှားအယံၤလီၤ.

ကိးမ့ၣ်နဲၤဒဲး လၢမးပူၤတၢ်န့ၤမူလီၤသယုာ်မးလီၤ. တုၤတၢ်န့ၤမူ
ဟဲလၢညါဝံၤဒီး မၤသးဒ်တၢ်ပုၣ်အမဲာ်လၢသ့ၣ်လၢဒီး အဝဲထံၣ်မ့ၣ်က
နီၤယံၤလၢအံၤဟဲဝဲလီၤ. တုၤမ့ၣ်ကနီၤအံၤဟဲရဲအီၤယံၤထီၣ်ယံၤထီၣ်
ဒီးလၢခဲတုၤ ကဲထီၣ်နီၣ်ဒိမိဝဲလီၤ. ဖိၣ်ယဲအမါအိၣ်ဒီး ကစၢ်ဒိၣ်မ့ၣ်
လံ. ဘၣ်ဆၣ်မတၤမးတသ့ၣ်ညါဘၣ်. မ့ၣ်လၢဖိၣ်ယဲအံၤအိၣ်ဒီးက
စၢ်ဒိၣ်မ့ၣ်အယိ, မၤတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ, အိၣ်ဘၣ်အီၤဘၣ်, အီၤကုးအီၤ
ပဲၤကိးနဲၤဒဲးလီၤ. ဘၣ်တဘျီ, ကစၢ်ဒိၣ်မ့ၣ်တဲအီၤ, “သးဘိၤဇၢ, ယဘၣ်
က့ၤဆူယမိာ်ယပာ်အအိၣ်တစိာ်တလီၤလီၤ. အိၣ်ဝှားဝှားတီတီတက့ၢ်.”
တဲတၢ်အံၤဝံၤဒီး က့ၤဝဲလီၤ. (အဝဲအံၤ မ့ၣ်တၢ်မၤကွၢ်လီၤ.)

ကစၢ်ဒိၣ်မ့ၣ်က့ၤတယံာ်ဘၣ်ဒီး မ့ၣ်ကနီၤဖိလၢထံထံၣ် လၢ
ပူၤကညီအကျါတဂၤ ဟဲအိၣ်သကိးဖိၣ်ယဲတဂၤအံၤ ဟဲရဲဝဲယံာ်ထီၣ်
ယံာ်ထီၣ်ဒီး အဝဲပၤအသးတန့ၢ်ဘၣ်အယိ အဝဲဟံးန့ၢ်တၢ်ပိာ်မ့ၣ်အံၤ
လၢအမါလီၤ. တၢ်ပိာ်မ့ၣ်အံၤကၢၣ်ဒိၣ်မး တုၤဒိၣ်လဲာ်အဝဲတၢ်မၤန့ၢ်
သ့ၣ်မ့ၣ်ဒု, ဘၣ်ဒိၣ်လုာ်အထံ, ဘၣ်ဖိန့ၢ်အမ့ၤ, ဘၣ်ဒုးအိၣ်ဝဲအမ့ၤ
လီၤ. အဝဲလဲၤမၤတၢ်လၢမးပူၤဝံၤ ဘၣ်ဟဲက့ၤမၤန့ၢ်ကစီၤ အမါကၢၣ်
သံတဂၤအံၤအတၢ်ထီတီလီၤ.

အဝဲအမါကစၢ်ဒိၣ် သ့ၣ်ညါတၢ်ဝှားအံၤအယိ ဟဲက့ၤဆူအဝဲ
အအိၣ်တသ့လၢဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်သးကညီဘၣ်က့ၤအဝဲထီတီလီၤ.
စးထီၣ်လၢပူၤတဂၤအံၤ န့ၢ်အမါကၢၣ်သံတဂၤအံၤဝဲၤအလီၢ်ခဲန့ၣ်,
မံၤအိၣ်မၤအိၣ်တန့ၢ်လၢ, အိၣ်တလၢအီၤတလၢဘၣ်. လီၤဒိမ့ၤလၢ
န့ၣ်ကတၢ်ကိးနဲၤဒဲးဒီး ဘၣ်မၤတၢ်ကိာ်ကိာ်ဂီၤဂီၤထဲတဂၤဇၢလီၤ.

ဘဉ်မုၢ်တနၢ် ဖိန့ၢ်အမါကၢၣ်သံအမုၢ်ဝံၤဒီး, လဲၤမၤတၢ်လၢ တၢ်သ့ၣ်ကိၢ်သးဂီၤအပူၤ လၢနးပူၤထဲတဂၤဇီၤ, အသးကိၢ်လူးပွဲၤဒီး တၢ်မဲၣ်ထံလၢအသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤအမါကၢၣ်ဒိၣ်မုၢ်တဂၤအယိၤလီၤ. လၢတၢ်ဆိကမိၣ်သးသယုၢ်ဘဉ်က့ၤအမါကၢၣ်ဒိၣ်အပူၤ ပွဲၤဒီးတၢ်မဲၣ် ထံမဲၣ်နီၣ်ဝံၤ, မံသပုၤဘဉ်အသးလၢကြိၢ်ပူၤလီၤ. အဝဲမံပၢ်ထီၣ်ဒီးသ တူၢ်ကလၢၣ် ထံၣ်က့ၤအမါကၢၣ်ဒိၣ်မုၢ်အံၤ ဆ့ၣ်နီၤဒီးဟီၣ်လၢအဝဲ အခီၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ. အဝဲထံၣ်တၢ်အံၤဒီး ဟီၣ်စ့ၢ်ကိး, အဝဲဟီၣ် ဟီၣ်, အမါဟီၣ် ဟီၣ် တုၤအကတိၤတၢ်တထီၣ်ဖျဲးနီၤတခီဘဉ်လီၤ.

အမါမုၢ်ပါတဲအံၤ, “သးဘိၤဒေ, ယသးတတူၢ်နၢ်ဘဉ်. ယထံၣ် ဘဉ်နတၢ်ကိၢ်တၢ်ခဲတဖၣ်အံၤ ယသးကညီၤနၢ်နးမးလီၤ. ယယုၤသခွဲး လၢယကဟဲဆူၣ်အိၣ်တစိၢ်တလီၢ်လီၤ. လၢနမၤတၢ်ဒ်အံၤအယိ, ယ ဟဲက့ၤအိၣ်က့ၤဒီးနၢ် တသ့လၢဘဉ်. နမုၢ်ကွံၣ်တုၢ်ကွံၣ်ပှၤဟီၣ်ခိၣ်မုၢ် တဂၤန့ၣ် ဒီးနန့ၢ်က့ၤယၤသ့လီၤ. သးဘိၤဒေ, နၢ်အံၤနတဒိကန့ၣ် ယက လုၢ်ဘဉ်အယိ, နဘဉ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ခဲဒ်အံၤလီၤ. ယသးကညီၤဘဉ်က့ၤ နၢ်အါမးလီၤ. ပၢ်တုၢ်ကွံၣ်နမါ အဝဲန့ၣ်ဒီး က့ၤအိၣ်ဒီးယၤတက့ၢ်. မ့မုၢ် ယက့ၤအိၣ်ဒီးနၢ်တမ့ၢ်တသ့လၢဘဉ်. ခဲအံၤသးဘိၤဒေ, ယဟဲထံၣ်လိာ် နၢ်ယံၣ်ယံၣ်တသ့ဘဉ်. ခဲဂီၤန့ၣ် က့ၤဒီးယၤတက့ၢ်. ဖဲမုၢ်တချုးထူၣ်ဘဉ် န့ၣ်, ယကဟဲအိၣ်ခိးနၢ် ဖဲကၢၣ်ဒိၣ်သ့ၣ်တထူၣ်အခီၣ်ထံးန့ၣ်, ဟဲစိၢ် ယၤတုၤအတုၤဒီး ပကက့ၤခဲဂၤလၢၢ်ဆူၤယပၢ်အိၣ်လီၤ. ခဲအံၤယက က့ၤတဲဘဉ်ယပၢ်လၢ ယကဟဲက့ၤကိးနၢ်လီၤ. မၤတီၢ်နကလုၢ်သးဘိၤဒေ, မုၢ်ပူၤကွံၣ်အဝဲအံၤ, နထံၣ်လိာ်ယၤတသ့လၢဘဉ်. ပှၤတဟ့ၣ်ယၤ အခွဲးလၢဘဉ်. ကတိၤတၢ်ဒ်အံၤဝံၤ, ကက့ၤတစဲးစဲး, အိၣ်တစဲးစဲး, တယၢၣ်အသး, လၢတၢ်မဲၣ်ထံအပူၤ ဟါမၢ်ကွံၣ်ဝဲသတူၢ်ကလၢၣ်လီၤ.

ဖိပ်ဃဲတဂါအံၤ လၢတၢ်မဲၢ်ထံအပူၤ က့ၤမံၤမုၢ်ဆ့ၢ်ထီၣ်ဒီးဒၢၣ်
ထီၣ်ထံ ဒုးလုၢ်အမါကၢၣ်သံအထံဝံၤ, ဖီၣ်န့ၢ်ဝဲအမုၢ်ဒုးအိၣ်ဝဲအမုၢ်, မၤ
ပၢ်စၢၤန့ၢ်ဝဲအသ့ၣ်မုၢ်ဒုးဒီး ဖဲအဝဲၤဂီၤအသးဒိအံၤအခါန့ၣ် မုၢ်ထူၣ်ဃၣ်
ဃၣ်လံၤ ဒီးအဝဲသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်အမါမုၢ်ဃါအတၢ်ကတိၤဒီး ကတိၢ်က
တိၤထီၣ်အသး လဲၤပစုၢ်ဝဲဆူတၢ်လီၤလၢ အမါမုၢ်ဃါမၤလိာ်အီၤမၤ
လိာ်အီၤန့ၣ်လီၤ. သးပုၤနီၣ်အသးလၢ ကဒၢၣ်ပၢ်စၢၤန့ၢ်အမါကၢၣ်သံ
အထံဒီး ဃုၢ်ဒၢၣ်ထီၣ်ပစုၢ်က့ၤထံတတၢ်ဝံၤဒီး လဲၤလူၤက့ၤအမါမုၢ်
ဃါအတၢ်မၤလိာ်န့ၣ်လီၤ. လဲၤပစုၢ်ဝဲကြူးကြူး တုၤလၢကစၢ်ဒိခိၣ်
သ့ၣ်တထူၣ်အခိၣ်ထံးအခါ မုၢ်ထူၣ်လံၤဒီးအဆၢကတိၢ်လၢအမါမုၢ်ဃါ
မၤလိာ်အီၤန့ၣ် တလၢကွံာ်ဝဲလီၤ. တၢ်မၤလိာ်တခါန့ၣ်, “မုၢ်တချူထူၣ်
ဘၣ်ဟဲတုၤအတုၤတက့ၢ်သးဘိၣ်ဇၢ.” ဘၣ်ဆၣ်အဝဲနီးကွးကွံာ်လံ -
အဝဲလဲၤတုၤသ့ၣ်ခိၣ်ထံး တထံၣ်လၢဘၣ်အမါမုၢ်ဃါဘၣ်. ဖိပ်ကွၢ်
ဝဲအလီၤန့ၣ်လၢဒးလီၤ. က့ၤကွံာ်ဖဲအမဲၢ်ညါအံၤလီၤ. နီးကွးလံ -
မၤသးဒိအမါမုၢ်ဃါတဲအီၤ, သးဘိၣ်ဇၢ, နီးကွးလံ, နတဒိကန့ၣ်ယက
လုၢ်အဃိ, နကတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဒိအံၤလီၤစီၤလီၤထီၣ်လီၤ. ပထံၣ်လိာ်ပ
သးတသ့လၢဘၣ်, အလိာ်သးဘိၣ်ဇၢ, နီးကွးလံ. - ဖိပ်ဃဲဟီၣ်တလုၢ်
အသးလၢသ့ၣ်ခိၣ်ထံးဘၣ်ဆၣ်, နီးကွးလံ. လီၤစီၤထံၣ်ဘၣ်က့ၤအ
မုၢ်ဃါမုၢ်တသ့လၢဘၣ်. သးလီၤဘၣ်ဆၣ်လဲၤပူၤကွံာ်လံ.

တၢ်သးဝံၣ် -

m f s s s m d
ဖဲဆၢကတိၢ်လဲၤပူၤကွံာ်
m m f f s f m
မိၣ်ဘၣ်က့ၤအီၤလၢၣ်တသ့

m f l s f m m
ဆာမုန်လင်ဒဲးအီၤဘၣ်ဆၣ်

m f s s m r d

ယွၤပူၤကွၢ်ဝဲ ဒ် ထံကျိၤ.

s s f s f s r

သးလီၤဘၣ်ဆၣ်တန့ၢ်လၢၤ

s s f s d r m

မုန်လင်ဘၣ်ဆၣ်ပူၤကွၢ်လံ

m f s s m m r

ဆာမုန်လင်က့ၤအီၤဘၣ်ဆၣ်

m f s s m r d

လီၤစီၤန့ၢ်ဘၣ်တသ့လၢၤ.

လ. သးပုၤလါခံလၢ သဝီပိကတိၣ်အတၢ်ယဲၤ.

ခ.န.၁၉၅၂, လါ အီးကထိဘၣ် ၁၅သီ.

ဘၣ်မုၢ်တန့ၤ, ပုၤသးပုၤလါ သဝီပိကတိၣ်တဂၤ မံမိၣ်ဝဲဒၣ်,
လၢပုၤတဂၤကူသးတၢ်ဝါ, ဟဲဆူအအိၣ်ဒီးတဲဝဲ, “ယမုၢ်ပုၤကစၢ်ဒိၣ်ဖိ
တဂၤလီၤ.” ကစၢ်ဒိၣ်အဂံၢ် အိၣ်တ့ၣ်ခံဘိန့ၣ် တဲၣ်ကဒီးတဘိလံ,
အိၣ်တ့ၢ်ထဲတဘိလီၤ. တယံၣ်ဘၣ်ကလီၤတဲၣ်အယိန့ၣ် ပုၤကစၢ်ဒိၣ်
ဖိခဲလၢ်, သးကွၢ်အလီၢ်ဆူကစၢ်လၢမုၢ်ထီၣ်တဒိန့ၣ်လံ, ယဘၣ်အိၣ်တ့ၢ်
ကွၢ်ထွဲတၢ်ဖဲအံၤ ဒ်စရူတဂၤအသီးဒီး ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါတၢ်မၤအသးတ
ဖၣ်လီၤ. တယံၣ်ဘၣ်န့ၣ် ကစၢ်ဒိၣ်အဂံၢ်အိၣ်တ့ၢ်တဘိကတဲၣ်လီၤ.
အဆၢကတီၢ်လီၤတံၢ် ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. အယိန့ၣ်ပလီၢ်သုသးတက့ၢ်.

ဆူမှိုင်းနီဒီးကလံထံးတဒီန့ၣ် အိၣ်တဂ့ၤ, သုယုၣ်တဖျဲးက့ၣ်, အိၣ်ဆူ
ကစၢ်ဒိၣ်အမှိုင်းထီၣ်ဒီး ကလံဖိးတဒီတက့ၢ်. အိၣ်သုဝဲတီတီလီၤလီၤ,
တူၣ်တၢ်တၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်တက့ၢ်. ပှၤတူၤသီးတၢ်ဝါတဂၤ တဲတၢ်ဒိအံၤ
စံးဒီး ပှၤမံၤမိၢ်တၢ်တဂၤဖးသံနီၣ်ထီၣ်လီၤ.

၈. ကစၢ်ဒိၣ်ဒီးကစၢ်မ့ၣ်အူ.

ကစၢ်ဒိၣ်ဒီး အကရူၢ်ခဲလၢၢ်တဖၣ်အကျါ, တၢ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢ
အအိၣ်ဒီးကစၢ်မ့ၣ်အူတဖျၢၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကမ့ၢ်ကစၢ်မ့ၣ်အူအသံ
စၢ်ဖျၢၣ်လီၤ. အဖျၢၣ်ဖဲလဲၣ် ပတယၢ်တဘၣ်ဘၣ်. အဂ့ၢ်ဒိအံၤ, ဖဲအ
ဘူးဒီးကစၢ်ဒိၣ် ပလိးခဲန့ၣ် မိၢ်ကိၢ်အိၣ်ဝဲတပူၤ, ထံၣ်တဖၣ်ဟဲဖျိးထီၣ်
ဒီးအသဘဲတဖၣ် ဒီးခုၣ်ထီၣ်သက့ၤဆးဒးလီၤ. ဖဲတၢ်လိၢ်န့ၣ်, ပှၤတီ
ထီၣ်တၢ်လိၢ်တခါ, ပှၤလၢအဘၣ်တၢ်လိၤသးဒီး တၢ်ဆါအဂ့ၤအဂၤတ
မ့ၣ် လဲၤတအၢထီၣ်အသးလၢမိၢ်ကိၢ်အသဝံန့ၣ်ဒီး အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ထီၣ်
တူၤလီၤ. မိၢ်ကိၢ်အထံၣ်အကျါအံၤ အိၣ်ဒီးသဒိၣ်လၢအမူဝဲတဖၣ်, ပ
မ့ၢ်ဖီၣ်န့ၢ်ဝဲၤ ပလဲၤပျၢၣ်လီၤဆူထံၣ်ကျိးဒီး သံဝဲဒၣ်လီၤ.

မိၢ်ကိၢ်တပူၤအံၤ ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ပနီၣ်လၢကစၢ်ဒိၣ်အကရူၢ်အ
ကျါန့ၣ် အိၣ်ဒီးကစၢ်မ့ၣ်အူတဖျၢၣ်ဒီး မိၢ်ကိၢ်ထံၣ်ဟဲဖျိးထီၣ်အံၤ မ့ၢ်ပံး
ဗွဲၣ်အသးန့ၣ် ကစၢ်ဒိၣ်အကစၢ်မ့ၣ်အူန့ၣ် ကပိၢ်ဖးထီၣ်သပှၢ်ကတၢ်
လီၤ.

၉. တၢ်ဂ့ၢ်လၢခဲကတၢ်.

တၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဃး ကစၢ်ဒိၣ်ဒီးပှၤကညီ ပှၤသုပှၤပိုၤ, မုၣ်ဃါ
တၢ်အုၣ်အသးတၢ်ဃဲၤအဂၤအိၣ်ဒဲးအါမး, ပမ့ၢ်ပၢ်ဖျါခဲလၢၢ်

စီးတင်လီၤတကြိၣ်ဝဲတၣ်. သတးဒီး ယပၣ်ဖျါဒၣ်ထဲ တၢ်ဂ့ၢ်အဒိၣ်တဖၣ်, လၢကကဲထီၣ်တၢ်အုၣ်အသးဒီး ဒ်သိးကမျၢၢ်အါဂၤ ကဖးတၣ်ဒီးပှၤ လၢခဲလၢလၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီး ကဖးတၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒီး ကသ့ၣ်ညါတၣ်က့ၤ ပှၤသ့ပှၤပှၤတဒၣ်အံၤအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ထံဆဲးမဲးယွၤအဂ့ၢ်.

ပပံၤပပုၢ်အထါတၣ်ဃးထံဆဲးမဲးယွၤ

၁. ထံလၢချၢၣ်ဆဲးလၢမဲးယွၤ, မ့ၢ်ပထံနီၢ်ပကီၢ်သး, ထံလၢချၢၣ်ဆဲးလၢမဲးဘီ, မ့ၢ်ပထံၣ်နီၢ်ပကီၢ်တီ.	၄. ကီၢ်မိၢ်ပုၢ်ထံဆဲးမဲးယွၤ, မဲးမုၢ်ပျီဖးလဲၢ်ဖးကွၢ်, ထံလီၤဆဲးမဲးယွၤဝဲဒၣ်, မဲးဒီးထံယွၤဃုာ်ဝဲဒၣ်.
၂. ကီၢ်မုၢ်ထိးမဲပၢ်အအူ, အိၣ်လၢဆၣ်ဆီအလီန့ၣ်, ထံဆဲးမဲးယွၤကီၢ်မိၢ်ပုၢ်, အိၣ်လၢဆၣ်ဆီအဖီလၢ်.	၅. ထံဆဲးမဲးယွၤကီၢ်မုၢ်လၢ, ခိသၢပၤထံတကပၤ, မုၢ်ထီၣ်မုၢ်န့ၣ်ကလံၤစိး, ကိတရံးအသးလၢခိ.
၃. နမ့ၢ်လဲၤဆူဆၣ်ကဆီ, နကတုၤထံဆဲးမဲးယွၤ, နမ့ၢ်လဲၤဆၣ်ဆီဖီလၢ်, ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်ထံဆဲးမဲးယွၤ.	၆. ထံဆဲးမဲးယွၤကီၢ်သရူၤ, လၢပျၢၤပီၣ်လဲၣ်ထံပိၣ်ဖျၢ, ထံဆဲးမဲးယွၤကီၢ်ကပၤ, လၢပျၢၤလၢဖးဒိၣ်ထီၣ်တး.

ပူကွံင်ဝဲဒၣ်အနံၣ်လၢအကထိလံ, ထံဆဲးမဲးယွၤပူကညီအ
ကီၢ်, အံၤတတါမၢ် လၢပူကညီအသးပူနီတဘျီတၣ်. မံၤ “ထံဆဲး
မဲးယွၤ” တဖျၢၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ယၤထီၣ်အီၤလၢ ပူကညီတဖၣ် အထး
ခိၣ်ထီၣ်, ဒီးကဘၣ်တၢ်ယၤထီၣ်ဒံးအီၤ တစိဘၣ်တစိ တုၤလၢဟီၣ်
ခိၣ်အစိကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ထဲပပူကညီ လၢကီၢ်ပယီၤအပူတကးဘၣ်. ကယံၢ်တၢ်လီၢ်
လၢကီၢ်ဂၤ လၢပူကညီအိၣ်ဝဲဒၣ်ယူၢ်တြၢ်, အုၣ်ဒိၣ်ခဲန့ၣ်, ဘီၣ်န့ၣ်အိၣ်
သ့ၣ်စာဖၣ်န့ၣ်, ကဖးဘၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဝံၣ်စိတဲစိအပူဒီး ပမံၤပပူ
လၢညါတစိ အထါတဖၣ်အပူ, ဒီးကသ့ၣ်ညါဝဲလၢ ကီၢ်အံၤတဘျီ,
မ့ၢ်ပူကညီအကီၢ်လၢအမုၢ်တဘျီဒီး ကယၤထီၣ်ဘၣ်မံၤ “ထံဆဲး
မဲးယွၤ” တဖျၢၣ်အံၤထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်ထါလၢအဖီခိၣ် ပၢ်ဖျါဝဲအသိး, လၢပျၢထံဆဲးမဲးယွၤန့ၣ်မ့ၢ်
ပူကညီအထံအကီၢ်နီၢ်နီၢ်ဒီး မ့ၢ်ကီၢ်လၢအလၢပဲဒီး တၢ်ထူးတၢ်တီၤ
တၢ်အိၣ်ကုးအိၣ်ပဲဒီး မ့ၢ်ကီၢ်လၢအမုၢ်ကတၢ်တဘျီန့ၣ်လီၤ. လၢပျၢ
ပူဖးဒိၣ်လၢအပၢတၢ်ဖဲန့ၣ် မ့ၢ်ထိးမဲပၢဒီး ကီၢ်အံၤဘၣ်တၢ်ကိးစ့ၢ်ကိး
အသးလၢ ထိးမဲပၢအကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ထိးမဲပၢအကီၢ်မုၢ်ကီၢ်ပၤတဘျီ
အံၤန့ၣ် အိၣ်လိလိဆူဆၣ်ကဆီအဖီလၢန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤန့ၣ်ပ
ကလဲၤတုၤဆိဖဲထံဆဲးမဲးယွၤ အိၣ်တၢ်အလီၢ်, ဒီးလဲၤကဒီးဆူညါပၢ်
တုၤလၢဆၣ်ကဆီအဖီလၢန့ၣ် ထံဆဲးမဲးယွၤအကီၢ်မုၢ်ကီၢ်ပၤတဘျီ
အိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်အံၤ မ့ၢ်ကီၢ်လၢအအိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီး မဲးမုၢ်ခိၣ်ပျီ, ဖးလဲၢ်ဖးကွၢ်
ဒီးမဲးယွၤအကျိလၢအမုၢ်ထံဒီးမဲးယွၤယုၢ် လၢထံကျိတဖၣ်အပူန့ၣ်လီၤ.
ကီၢ်အမဲးမုၢ်ခိၣ်ဒီး မဲးတဖၣ်အတၢ်ယွၤန့ၣ် အလွဲၢ်ဖျါဒ်ထူအသိး, လၢ

မုၢ်အတၢ်ဆဲးလီၤအလွဲၤအဖိလၢ်ဖျါဖျါန့ၣ်လီၤ. ထံဆူလီၤမဲးတဖၣ်
အတၢ်ယွၤန့ၣ်, ထံအဒိၣ်အယိၣ်ဖဲလဲၣ် ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. တနီၤနီၤ ပခီ
တုၣ်ဝဲဒီး တနီၤနီၤန့ၣ် ပခီတတုၣ်ဘၣ်. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢပုၤလဲၤပုၤက့ၤ
ညီန့ၣ်ဘၣ်ဒီး ဒီကၢ်ထံဆဲးမဲးယွၤအကျိၤအံၤ တဘျုးနိတဘျိဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်မုၢ်ကီၢ်ပၤ ထံဆဲးမဲးယွၤန့ၣ် ဒ်အဖျါလၢထါပူၤဒီး ပုၤသး
ပုၤလၢညါတဝီအတၢ်ယဲၤပၢ်ဖျါဝဲအသိးန့ၣ် အိၣ်လၢကလံၤစိးတခီ,
လၢပျၢၤလၢသီမုၢ်န့ၣ်မုၢ်ထီၣ် ကလံၤစိးသၢကပၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ခိခိၣ်ဒီး
လၢကလံၤထံးတခီန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲပီၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢပျၢၤကီၢ်အဝဲန့ၣ်
ဖျါလၢအအိၣ်ဘျးဒီးပီၣ်လဲၣ်န့ၣ်ဒီး တုၤထံထီၣ်န့ၣ် ထီၣ်ဆူထံကျိတ
ဖၣ်အပူၤ, ဒီးလပီတဖၣ်ဟူးဝဲဒၣ်ထီဘိန့ၣ်လီၤ.

ထံဆဲးမဲးယွၤ အမဲၣ်ဖဲးခိၣ်န့ၣ် မုၢ်တၢ်ပၤခိၣ်ဖးလဲၣ်ဖးကွၢ်ဒီး
မုၢ်ကီၢ်လၢအမုၢ်ကတၢ်တဘျုးလီၤ. ယၤစံၣ်ကျိလၢ ပကိးလၢ ကညီ
ကျိန့ၣ်ခိၣ်အခဲဟဲယွၤလီၤလၢ ထံဆဲးမဲးယွၤဒီး ကီၢ်တံးဒီး ယွၤဒီဖျိ
တရူးကီၢ်န့ၣ်လီၤ. တရူးဖိတဖၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢ ထံကျိယၤစံၣ်အံၤဟဲ
ယွၤလီၤလၢ ပုၤကညီအကီၢ်အသိးသးဒီး ကိးထံကျိအံၤလၢ ကညီ
ကျိန့ၣ်လီၤ.

ပုၤကညီတကလုၢ် ဖျါလၢအဟဲက့ၤလီၤအိၣ်ဖဲထံဆဲးမဲးယွၤ
န့ၣ်လၢပျၢၤလံၤလံၤဒီး တၢ်တဲပုၤအိၣ်ဖဲန့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ပုၤတီပုၤလီၤန့ၣ်
လီၤ. ပုၤသးပုၤလၢညါတဝီ အတၢ်ယဲၤထံဆဲးမဲးယွၤအဂ့ၢ်တဂၤတမ့ၢ်,
ဘၣ်တဘၣ် ပသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်တသ့ဘၣ်. ပသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်သ့ဒၣ်
ထါလၢအမၤဝဲတဖၣ် အတၢ်ပၢ်ဖျါဒီး တၢ်ယဲၤလၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးက့ၤ
အသးတဖၣ် ပသ့ၣ်ညါသ့ဒၣ်လၢ ပုၤသးပုၤတဖၣ်အတၢ်ယဲၤအပူၤလီၤ.

ပုၤကညီအကိုၤ ထံဆဲးမဲးယွၤလၢပျၢၤ၊ မ့ၢ်ထံမုၢ်ကီၢ်ပၤတဘျီ
အၤလိ ပုၤခဲအံၤတဖၣ်ယၤထီၣ်က့ၤအဝံၤတကးဘျီ၊ ဆၢလဲၤတုၤဝဲ
သတးဒီး ပထံၣ်ဒီးန့ၢ်ဟူဘျီလၢပုၤသးစၢ်တဖၣ် သးဝံၣ်ထံဆဲးမဲးယွၤ
အတၢ်သးဝံၣ် ဒ်အဖီလၢ်အသိးလီၤ.

ထံဆဲးမဲးယွၤထံမုၢ်ကီၢ်ပၤ
ယမ့ၢ်လဲၤတုၤယသးကမံ
ဖဲန့ၢ်ပုၤကညီမ့ၢ်ပုၤတီပုၤလိၤ
ယမ့ၢ်လဲၤတုၤန့ၢ်ယသးကမံ
ယသးကမံ, - ယသးကမံ,
အိယသးကမံ,
လၢထံဆဲးမဲးယွၤဝၢ်ဘးဒီး.
အိၣ်ဒီးပုၤကညီမ့ၢ်ဖိဃံလၢ,
ယဖိၣ်သ့ၣ်ခွါထီၣ်လံ, ယနိးဆူၣ်ထီၣ်တစဲး,
ယဆၢလဲၤတုၤဘျီယဲ, ဆၢလဲၤထံၣ်ဘျီယဲမ့ၢ်
ဃါမ့ၢ်ဖိဃံလၢ လၢထံဆဲးမဲးယွၤ.
လၢထံမုၢ်ကီၢ်ပၤထံဆဲးမဲးယွၤ, ထိးမဲးဝၢ်ဒီး
အဖီပၤတၢ်ဖဲန့ၢ်လီၤစိၤ.

လီၤဂၢ်ဘျီပုၤသးတဖၣ် ဒ်တၢ်မံမိၢ်လၢ အဖျါဆုံမးတခါအသိး,
လၢကီၢ်ထံဆဲးမဲးယွၤ မ့ၢ်မးထံမုၢ်ကီၢ်ပၤတဘျီ လၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်လဲၤ
တုၤန့ၢ် တၢ်ကီၢ်တၢ်ဂီၤတအိၣ်လၢဘျီ. ဒီးကမ့ၢ်မးတၢ်သးမံ ဖဲအ
စဲသ့ၣ်လဲၤတုၤဒီး ထံၣ်ဘျီက့ၤအကိုၢ်မုၢ်လၢန့ၢ်လီၤ. ပုၤသးပုၢ်မၤ
ဒ်ထါတယုၢ်လၢအစံးဝဲ,

တုၤဒီးနၤလၢကီၢ်ဝံစု,
နီၢ်တဘၣ်ယၤတဘၣ်ဂုၤ,
တုၤဒီးနၤလၢကီၢ်မဲးယွၤ,
နီၢ်တဘၣ်ဂုၤတဘၣ်ယၤ.

ထံဆဲးမဲးယွၤဘၣ်ကီၢ်ပူၤ တၢ်မၤအသးဒ်လဲၣ်
(တရူးတဂၤအတၢ်တဲ)

ပူၤကွံာ်အနံၣ် ၇၀ဆူအဖီခိၣ်တခိလဲၣ်န့ၣ် ယမ့ၢ်ပှၤကၤတၢ်ဖိ
တဂၤဒီး ယဟးထီၣ်ဆူတရူးကီၢ်ကလံၤစိးတခိ, လၢတၢ်ဆါတၢ်ပှၤအ
ဂီၢ်လီၤ. ယလဲၤခီဖျိ တၢ်လီၢ်တတီၤဘၣ်တတီၤ တုၤလၢတၢ်ပၤခိၣ်
ဖးလဲၢ်တတီၤ, မ့ၢ်ဝဲထံဒီးမဲးယွၤဃုာ်တပူၤဃီဒီး ယတထံၣ်န့ၢ်ကျဲ
နီၣ်တတိ လၢယကပိာ်အီၤလၢဘၣ်. မၤသးဒ်ယသးသပုၤတစဲးဒီး ယ
ကျဲကမၣ်န့ၢ်ယၤဒီး ယတုၤဘၣ်ယဲတၢ်လီၢ်အံၤလီၤ. ဖဲအခါအံၤ
ယထံၣ်လိာ်ပှၤသးပှၤတဂၤ, ဒီးအတၢ်ကူတၢ်သိးတလီၤဂၢ်တရူးတဖၣ်
ဘၣ်. ယသံကွၢ်အီၤလၢ အမ့ၢ်ပှၤမတၤတကလုာ်လဲၣ်, ဒီးအဝဲကတီၤ
တရူးကျိာ်ဘၣ်အယိ, တဲဆာယၤလၢ သါမ့ၢ်“ပှၤကညီ”လီၤ. ဒီးတၢ်
လီၢ်အဝဲအံၤ တဲဝဲလၢအမ့ၢ်“ထံဆဲးမဲးယွၤ”စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

ဒီးအဝဲမၤယပိာ်အခံ, အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ, ဘၣ်လဲၤခီဖျိ ထံဒီးမဲးယွၤ
ဃုာ်ဝဲဒၣ်အကျိၤတဖၣ်ဒီး မ့ၢ်ထံဒိၣ်ဖဲလဲၣ်ယိာ်ဖဲလဲၣ် ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်.
သ့ၣ်ညါသ့ဒၣ်ထဲအဝဲတဂၤဒီး လၢအလဲၤညီန့ၢ်ဝဲအယိလီၤ. တဲဝဲလၢ
ပမ့ၢ်ယိာ်လီၤဘၣ်လၢ အယိာ်တတီၤတီၤန့ၣ် ပကလီၤဘျးဆူ မဲးဒီးထံ
အဖီလၢဒီး ပဟဲက့ၤထီၣ်က့ၤတန့ၢ်လၢဘၣ်ဒီး ပကသံလီၤ. ယတ့ၤ
ထီၣ်လၢ ယမ့ၢ်တထံၣ်လိာ်ပှၤဖါပှၤအံၤန့ၣ်, ယကခီဘၣ်လၢထံယိာ်ဒီး

ယကလီဘျာန်သံဝဲဒၣ်လီၤ. အဝၢ်ဒိအံၤ, မဲးဒီးထံယွၤဃုာ်ဝဲဒၣ်, ဒီးဝဲထံၣ်လီၤထံလၢ်တသ့ဘၣ်အဃိလီၤ. ကီၢ်အံၤကိးစ့ၢ်ကိးဝဲ လၢ, “ကီၢ်မဲးယွၤဂီၤ” လၢမဲးဒီးထံယွၤဃုာ်န့ၣ် ဖျါဂီၤဝဲဒၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်တၢ်ထံဆဲးမဲးယွၤ,
န့ၣ်ထံၣ်န့ၣ်တၢ်လီၤလး,
ထံဆဲးမဲးယွၤကီၢ်အပိၤ
ပုၤတၢ်မုၢ်ပုၤတီၤပုၤလီၤ.

ယလူၤပိာ် ပုၤသးပုၤန့ၣ်အခဲဒီး အဝဲယီၣ်ဖဲန့ၣ် ယယီၣ်ဖဲန့ၣ်တတီၤဘၣ်တတီၤ, တၢ်လၢထံကျိးဖးဒိၣ်တဘိ, အိၣ်ဒီးတိၤလီၤ. ဒီးထံကျိးအံၤ မုၢ်ဝဲထံဒီးမဲးယွၤအကျိးဖးဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးသပုၤန့ၣ်တဲယၤ, “ဆူညါန့ၣ်ဝဲကနီၤလီၤဆူ ထံဆဲးမဲးယွၤ ကီၢ်ပုၤကညီအဝၢ်ပုၤလီၤ. နလဲၤဒီးယၤတသ့လၢၤဘၣ်.” ယဃုလဲၤအိၤသပုၤပုၤဒီး အဝဲတဲယၤ, “ပုၤလၢအလဲၤန့ၣ်ဆူကီၢ်ပုၤန့ၣ်, ကဘၣ်လဲလိာ်ကွံာ် အကူအသိး, မုၢ်တလဲလိာ်ကွံာ်အကူအကၤဘၣ်ဒီး လဲၤန့ၣ်ဆူပုၤကညီအကီၢ်ပုၤတသ့ဘၣ်, “ဒီးယဃုလဲၤအိၤသပုၤပုၤအဃိ, အဝဲဟ့ၣ်လီၤယၤပုၤကညီအတၢ်ကူတၢ်သိးတဖၣ်, ဒီးယကူထီၣ်သိးထီၣ်အိၤဒီးပာ်တုာ်, တရူးအတၢ်ကူတၢ်သိး ဖဲတီၤခဲထူးအံၤလီၤ. ဒီးအဝဲတဲယၤ, “နသးကဘၣ်ကဆိ, တၢ်ဆိၣ်တၢ်ထု တၢ်တကဆိဘၣ် နတဘၣ်ဆိကမိၣ်နီတမံၤတဝုၤ,” ဒီးယအၢၣ်လီၤအိၤလီၤ. ယဒိတီၤဝဲၤ, အဝဲပံးန့ၣ်သ့ၣ်လၢ်တဒ့, ပုၤယမဲာ်သၣ်လၢသ့ၣ်လၢ်န့ၣ်ဒီး ယမဲာ်ကပိၤထီၣ်တဘျီဃီ, -ကွၢ်ကွၢ်, ယထံၣ်ဘၣ် ပုၤကညီအူအဝၢ်ပံးလၢတဖျၢၣ်လီၤ. မုၢ်မးဝၢ်တဖျၢၣ်လၢ အဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အိၤ ဃံးဃံးလၢလၢန့ၣ်လီၤ.

ပုၤခူဖီဝုၤဖိလၢအဟးထီၣ်ဟးလီၤ လၢဝုၤပူၤတဖၣ် မ့ၢ်ထဲပူၤ ကညီခဲလၢၢ်, အတၢ်ကူတၢ်ကၤထဲပူၤကညီအကူအကၤခဲလၢၢ်, ဒီးပူၤ ကလုာ်ဂၤတဖၣ် ယတထံၣ်န့ၢ်ဘၣ်. ဝုၤပူၤဘၣ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ, တၢ် ဟးထီၣ်ဟးလီၤ, မၤအသးဒိဝုၤအဂၤတဖၣ်အသိး, ဒီးတၢ်ဆါတၢ်ပူၤ အလီၢ်ယံၤလၢတဖၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. တၢ်ဆါတၢ်ပူၤအလီၢ်တဖၣ် ပူၤဆါ တၢ်ဖိမ့ၢ်တပၤယၢ်ဘၣ်န့ၢ်သက့, သ့ဝဲလီၤ. အဝုၤဒိအံၤ, မ့ၢ်တၢ်တီတၢ် လီၤဖးဒိၣ်အလီၢ်, တၢ်လံၣ်တၢ်လီၤ, တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘျၣ်တအိၣ်ဘၣ်. တၢ် ဆါတၢ်ပူၤတဖၣ်အလီၤ ကွဲးလီၤအသးဒီးအပူၤစ့ၢ်စ့ၢ်, ပူၤမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးန့ၢ် လဲၤကွဲးဝဲအပူၤဆံးအါဒီး ပၢ်လီၤစ့ဝံၤ ဟဲက့ၤစိာ်ဝဲသ့လီၤ. မ့ၢ်ဆါဝုၤ, မ့ၢ်န့ၤဝုၤဒိန့ၢ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီ ဒိတၢ်လံၣ်တၢ်လီၤ, တၢ်ဟ့ၣ်တၢ် ဘျၣ်အသိး အလီၢ်တအိၣ်နီတဘျီဘၣ်. တၢ်ကတီၤကဘျးကဘျၣ်, တၢ်ဆိၣ်တၢ်ထုတအိၣ်ဘၣ်, အိၣ်ဝဲပုၤမးဒီးတၢ်တီတၢ်လီၤလီၤ.

တၢ်လီၤဆီလီၤလး အိၣ်ဝဲအါမံၤလၢဝုၤပူၤ, လၢယတထံၣ်နီ တဘျီဘၣ်န့ၢ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအဝုၤ ယတဲဖျါပူၤသးပုၤန့ၢ် တဟ့ၣ် ယၤအခွဲးဘၣ်. ယဟးကွၢ်ကီတၢ်ဝံၤ ယတအဲၣ်ဒီးဟဲက့ၤဒဲးဘၣ်န့ၢ် သက့န့ၢ်, ပူၤသးပုၤလၢယဟဲစိာ်အခဲန့ၢ် ကိးက့ၤယၤဒိသိး ယကဟး ထီၣ်ကွဲးလၢဝုၤပူၤလီၤ. ပူၤသးပုၤန့ၢ် တဲယၤလၢယကလုာ်မ့ၢ်တီန့ၢ် ယမ့ၢ်ဟဲစိာ်တၢ်ဆါတၢ်ပူၤဖဲအံၤန့ၢ် ယတဘၣ်ဆါဘၣ်. ထဲယကွဲးလီၤ အပူၤလၢအလီၤဒီး ပူၤဟဲန့ၤဒီးပၢ်လီၤစ့ဒီး က့ၤစိာ်ဝဲလီၤ. ယဘၣ်ယိၣ် ဘၣ်ဘီလၢ တၢ်လံၣ်တၢ်လီၤအလီၢ်တအိၣ်ဘၣ်.

ပူၤသးပုၤကိးက့ၤယၤလံ. ဒီးယဟဲက့ၤစိာ်က့ၤအခဲ က့ၤလၢတီၤ ခဲထူးလၢယပၢ်တၢ်ယကူယကၤန့ၢ်, ယလဲလီၢ်က့ၤယကူယကၤဆူ တရူးအကူအကၤဝံၤဒီး ယဟ့ၣ်က့ၤပူၤကညီအကူအကၤဆူပူၤသးပုၤ

န့ၣ်စုပူၤလီၤ. ပှၤသးပှၤမၤယဒိၣ်တၢ်န့ၣ်ဝံၤဒီး အဝဲဟ့ၣ်လီၤယလၢ
လၢၤဖိတစ့ၤဆူယစုပူၤဒီးတဲၣ်, “လၢၤဖိတစ့ၤလၢယဟ့ၣ်နၢအဝဲအံၤ
ဘိၣ်ဃာ်ဝုၤဝုၤဒီး စိာ်ဃာ်အိၤဝုၤဝုၤတက့ၢ်. လၢလၢၤဖိတစ့ၤအံၤအ
ဃိ, နကကဲထီၣ် ပှၤဒိၣ်ဂျိၣ်ဒိၣ်စ့ၤဒိၣ်တဝၤလီၤ. တတၢ်တၢ် ဒိအံၤ
ဝံၤ, တရံးအသးဒီး ဟါမၤကွံာ်ဝဲသတူၢ်ကလၢၣ်, ဒီးတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲ, ဝူၤ
ဝုၤဒီးခဲလၢၤဟါမၤကရူၣ်ဒၣ်ဒီး ယတထံၣ်အိၤလၢၤတၢ်.

“ တၢ်ဟးဂီၤကဲထီၣ်လၢတတၢ်န့ၣ်တၢ်မၤလိာ်ဘၣ်အဃိ ”

ယဃာ်ယခိၣ်ဆူကလံၤထံးတဒိဒီး ယကျဲးစးဟဲက့ၤလီၤတ
တၢ်ဘၣ်တတၢ်ဒီး ယတုၤလၢကိာ်ပယိၤအကလံၤစိး မ့းကွံာ်ဒီး လၢ
ခံတစဲးန့ၣ် ယတုၤဘၣ်ယဲလၢဝုၤဘမိၣ်လီၤ. ယစိာ်ဃာ် ယလၢၤဖိတ
ဘိၣ်လၢပှၤသးပှၤဟ့ၣ်ယၤန့ၣ် လၢယထၢၣ်ပူၤဝုၤဝုၤလီၤ. ဘၣ်ပှၤတ
နံၤလၢ ဝုၤဘမိၣ်အကဘိသန့ ယကွံာ်ကိက့ၤယလၢၤဖိတစ့ၣ်အံၤ ဒီး
ယဟံၣ်တြီ ဒိန့ၣ်လၢယဃၢဒီး တဒၢန့ၣ်က့ၤအိၤဆူထၢၣ်ပူၤဘၣ်. ဖဲအခါ
အံၤယမံၣ်ဘၣ်ယသးမိကိာ်ဖိ ယဖုသံနီၣ်ထီၣ်က့ၤ သတူၢ်ကလၢၣ်လၢ
ယတၢ်မံအပူၤဒီး ယကွံာ်ယုက့ၤယလၢၤဖိ တဘိၣ်အံၤတဘၣ်လၢၤတၢ်.
ယတွဲထီၣ်က့ၤယလၢၤဖိတဘိၣ်အံၤ, ကမုာ်မးတၢ်ပုံတၢ်ပှၤလၢယဂီၢ်
လၢယတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ ယတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအပူၤလီၤသးဒီး ယသး
အုး နးနးကလဲာ်လၢ အဟါမၤကွံာ်အဃိလီၤ. ဒိပှၤသးပှၤတဝၤ အတၢ်
~~အဃိ~~အဃိ ယတတၢ်န့ၣ်ဘၣ်အဃိ တၢ်မၤအသးဒိအံၤလီၤ. ယဟး
မိၣ်ဟးမိၣ်တၢ်သက့ၤဆးဒးဒီး တၢ်သး အုးပှၤဆၢၣ်ကလၢၣ်လၢ ယပူၤ
လီၤ. ယမုာ်ပာ်ဃာ်အိၤလၢယထၢၣ်ပူၤဒီး တဟါမၤဘၣ်. မုာ်လၢ
ယထုးထီၣ်ပာ် အိၤဖဲယသးဒီး တဒိကန့ၣ် ပှၤသးပှၤတဝၤအံၤ အတၢ်

မၤလိာ်ဘၣ်အဃိ, ဟါမၢ်ကွံာ်လံ, လၢခိၣ်တယုၤနၢ်တပျၢဒီး တၢ်သး
အုးဖးဒိၣ်အပူၤ ယတုၤလၢဝုၢ်အချၢတၢ်သဒၤအလီၢ်န့ၣ်လီၤ.

“ တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ခဲၣ်ဘျီတဘျီ ”

ယဆုၣ်နီၤမိၣ်တၢ်လၢဝုၢ်ချၢ, လၢသ့ၣ်တဟ့ၣ်ကျၢတထူၣ်အဖီ
လၢအခါ, တၢ်သိၣ်လၢယလီၢ်ခဲ, တဲဖးတြၢ်ကလၢ, ဒီးတရံးယသးကွၢ်
ဃီၤတၢ်ဒီး ယထံၣ်ဘၣ်ပှၤသးပှၢ် လၢအဟ့ၣ်လီၤယၤလၢဖိန့ၣ်လီၤ.
အဝဲတဲယၤ, “ ဒံၣ်ဇၤ, ပလီၢ်နသးကက့ၢ်, လၢဖိတစ့ၤ, နတပၢ်ဝုၤဝုၤ
ဘၣ်အဃိ, က့ၤက့ၤဆူယအိၣ်လံ, ယဟဲဟ့ၣ်လီၤကဒီးနၢ်ခဲၣ်ဘျီတဘျီ,
ပၢ်ဃာ်ဝုၤဝုၤတက့ၢ်. ပလီၢ်နသးတက့ၢ်, လၢလၢဖိတဘိၣ်အံၤအဃိ,
နတကဲထီၣ် ပှၤထူးပှၤတီၤဖးဒိၣ်တဂၤလီၤ.” ပှၤသးပှၢ်အံၤ တဲတၢ်
ဒိအံၤတယုၢ်ဝံၤ, ဟ့ၣ်လီၤက့ၤယလၢဖိတစ့ၤအံၤဝံၤ ဟါမၢ်ကွံာ်ဆူဘး
န့ၣ်လီၤ. ယသးမုၢ်, ယသးခုထီၣ်က့ၤ တုၤယတဲအဝုၢ်တသ့လၢဘၣ်
လီၤ.

**“ ကဲထီၣ်ပှၤထူးပှၤတီၤလၢတၢ်ဒိကန့ၣ်တၢ်မၤလိာ်ဒီး
လၢဖိတဘိၣ်အဃိ. ”**

စးထီၣ်လၢန့ၣ်လံၤလံၤ ယပၢ်က့ၤလၢဖိတဘိၣ်အံၤ ဝုၤဝုၤဒီး
ယဟဲက့ၤလီၤဆူ ကိာ်ပယီၤလၢဒိဒီး ဖဲးတၢ်မၤတၢ်ဆါတၢ်ပှၤတၢ်ဒီးကျိၣ်
ဇိၤဝုၤဇိၤဟဲန့ၣ်အါမးဒီး ဒုးဘိၣ်ထီၣ်ညီထီၣ်ယၤ, ဒီးယကဲထီၣ်ဘၣ်ယဲ
သထုးဒိၣ်တဂၤလီၤ.

ဒိတၢ်တဲတခါအံၤပၢ်ဖျါဝဲအသိးန့ၣ် ထံဆဲးမဲးယွၤအကီၢ်ပူၤ,
တၢ်မၤအသးဒိလဲၣ်န့ၣ် ပသ့ၣ်ညါဘၣ်တနီၤလံန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢ

တၢ်တဲအဂၤတခါအပူၤ, တဲဝဲဒၣ်လၢ ထံဆဲးမဲးယွၤအကီၢ်ပူၤန့ၣ်, မ့ၢ်
ဝဲပှၤကညီမ့ၢ်ဃါတဖၣ်အိၣ်အလီၢ်, ဒီးပှၤတဖၣ်န့ၣ်ပှၤသ့, ယူၤသ့က
လဲသ့, ဒီးအိၣ်ဒီးကသ့ၣ်ယူၤ, ကဆီယူၤ, တစံၣ်လၢပှၤကဒီးအိၤအ
ဂီၢ်ဒီး အိၣ်ဒီးအစီၤလိၣ်စီၤပၤဒၣ်ဝဲဒီး စီၤပၤဖိမ့ၢ်ဃံလၢနွံဂၤန့ၣ်လီၤ.

ထံဆဲးမဲးယွၤန့ၣ် ပလဲၤဘၣ်ကတုၤစ့ၢ်ကိးဂါ.

ဒ်တၢ်တဲပၢ်ဖျါအသိးန့ၣ် ဖျါလၢထံဆဲးမဲးယွၤန့ၣ် ပမ့ၢ်လဲၤတုၤ
ဒၣ်လဲၣ်, ပယုတဘၣ်နီတစုဘၣ်. မ့ၢ်လီၣ်ဖျါဝဲမး ပထံၣ်ဘၣ်အီၤလ့န့ၣ်
လီၤ. ပူၤကွံာ်တ့ၢ်လံအါန့ၣ်အါလါ သရၣ်လၢအလဲၤကွၢ်ယုက့ၤထံဆဲး
မဲးယွၤတဖၣ်, ပၢ်ဖျါဝဲလၢ ထံဆဲးမဲးယွၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်လဲၤ
န့ၣ်ကတုၤကစီဒီ ပၢ်ဖျါဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီး ပှၤလၢအလဲၤတုၤ
မ့ၢ်မ့ၢ်နီၢ်နီၢ်, ဒီးကဟဲက့ၤတဲက့ၤတၢ်ဝဲၢ်တၢ်ကျိၤအံၤ လီၤတံၢ်လီၤဆဲး
န့ၣ်, တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအသးဆူၣ် လဲၤယုက့ၤအပှၤကလုာ်
ဖဲန့ၣ်တဖၣ်, မ့ၢ်အိၣ်မ့ၢ်ကျဲးစး လဲၤယုဝဲသပှၢ်ပှၢ်န့ၣ် ကထံၣ်န့ၢ်က့ၤဝဲ
သပှၢ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တဲဒီးတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤပၢ်ဖျါဝဲလၢ “ထိးမဲပၢ်ကဟဲက့ၤဒဲး
တတျီလီၤ.” အဆၢကတီၢ်တဘၣ်ဒဲးဘၣ်. တုၤအဆၢကတီၢ်ဘၣ်ခဲကီၢ်
န့ၣ်ကဟဲက့ၤကွၢ်က့ၤအဖိအလံၤတဘျီဒဲး, ဖျါဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤယု
က့ၤပပှၤကလုာ်လၢကိးဘီန့ၣ်အိၣ်, လၢကီၢ်ယူၤတြၢ်, လၢအဲၣ်ဒိၣ်ခဲန့ၣ်,
ဒီးလၢတရူးကီၢ်ယူၤနါ, ဒီးလၢထံဆဲးမဲးယွၤန့ၣ် ပှၤလၢအသးဆူၣ်လဲၤ
တဖၣ် ယနၢ်လၢတၢ်တြီအကျဲတအိၣ်ဘၣ်. ပမ့ၢ်လဲၤဒီး ကတုၤဝဲသပှၢ်
ကတၢ်ဒီး ပပှၤကလုာ်ဖဲန့ၣ်တဖၣ် အိၣ်တအိၣ်န့ၣ် ပကသ့ၣ်ညါဘၣ်
သပှၢ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖုဒွဲဒ်ပိုၤ

ဖုဒွဲဒ်ပိုၤန့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီအဝံတဂၤ လၢအသၢထီၣ်လၢကီၢ်ဘျး၊ ကီၢ်ဒဝဲၣ်တဂၤလီၤ. အဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ် ဖဲကီၤလၢတချးဟဲးပၢဒံး ဘၣ်ကီၢ်ပယီၤဒီး ပုၤကညီဘၣ်တၢ်မၤအၤမၤနးအီၤ အဆၢကတီၢ်န့ၣ် လီၤ. အတၢ်အိၣ်ဖျဲၣ်အလီၢ် မ့ၢ်ဝဲဘျးတၢ်ပၤဒီး အတၢ်က့ၤသံတဒီလၢ ဒဝဲၣ်တၢ်ပၤ ဖဲကဆီဝါတၢ်, ဖဲအံၤဘျၣ် ကဆီဝါအခါန့ၣ်လီၤ. ပုၤကွံၣ် အန့ၣ်လၢအကယၤတဖၣ်လံ အဝဲအဝုၢ်တဘၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါက့ၤ အသးဘၣ်. တၢ်ကတီၤလၢဝံတဂၤအံၤ စံးပၢ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ် လၢထီၣ်ပွဲၤ ထီၣ်ဝဲတစဲးဘၣ်တစဲး တုၤလၢခဲအံၤသးဒီး လၢအဝဲအဝုၢ်န့ၣ် ကြး ဘၣ်တၢ်ဒုးကဲထီၣ်က့ၤအီၤ လၢလံာ်လီၤဆီတဘျၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝုၢ်ဒ် အံၤ, ဝံတဂၤအံၤအဝုၢ်အကျိၤ လၢပုၤသးပုၢ်လၢညါတဝီ ယဲၤက့ၤန့ၣ် အိၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ် ဖဲလံာ်တဘျၣ်အံၤအပူၤန့ၣ် ကဘၣ်တၢ်ဒၤန့ၣ်အသးထဲအ ဝုၢ်စ့ၤကီၢ်, ဒီးအတၢ်ကတီၤ, အတၢ်စံးပၢ်တနီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲထီၣ်ဘျၣ် တဘျီဘၣ်တဘျီဒီး အထါဒီးအတၢ်စံးပၢ်အိၣ်ဝဲစုၣ်စုၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲဒဝဲၣ် ဝုၢ်, ပုၤကညီအိၣ်အလီၢ် ဝုၢ်ထီၣ်ကိးန့ၣ်, အဝဲဟဲးမၤဘျၣ်ကီၤလၢအခိၣ် စုၢ်ကိးဒီး ဖဲကီၤလၢဟဲးပၤသီကီၢ်တနီၤသရံၣ်အခါန့ၣ် အဝဲအိၣ်ဒံးလီၤ.

တၢ်တဲဝဲဒၣ်တဘျီ ဖုဒွဲဒ်ပိုၤထီၣ်ဘျၣ်ဒီးဒါလီၤ တၢ်ဝါဖးလဲၣ် တဘျၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အဝဲထီၣ်ဘျၣ်ဝံၤ ဒါလီၤအတၢ်ဝါတဘျၣ်အခါန့ၣ် ပုၤထံၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ဝါအလီၤအံၤန့ၣ်, အိၣ်ဒီးစဲးဇိၤဖိဇိၤအကလုာ်ကလုာ် အဂီၢ်ဒီးမၤဃုာ်ဝဲဒီးအတၢ်စံးပၢ် ဘၣ်ဃးစဲးပုၢ်ဘု, ဒီးမိၣ်တီၣ်ကါ, လုၣ် မ့ၢ်အူ, ဒီးကဘီယုၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်ကီၤလၢန့ၣ်ဟူတၢ်ကစီၣ်,

ဟဲထံၣ်န့ၣ်စဲးအဂီၤလၢ တၢ်ဝါအလိၤအံၤဒီး ယုကုၤစိၣ်ဝဲဒီး တဲဘၣ်လီၤ တၢ်အီၤလၢ သါကကုၤပူၣ်န့ၣ်ဝုၤထီၣ်ကုၤန့ၣ်အီၤဒီး သါကဆုၤန့ၣ်ကုၤ အီၤသးဒီး န့ၣ်ဝဲဒီးဟ့ၣ်လီၤဝဲလီၤ. လၢခဲကုၤ ကီၤလၢတဆုၤန့ၣ်ကုၤ အီၤဘၣ်, ဆုၤန့ၣ်ကုၤအီၤလၢ လံာ်စီဆ့ၣ်တဘျီလီၤ. တုၤမ့ၢ်ကီၤလၢ တုၤစိၣ်တၢ်ဝါဒီး စဲးဇိၤဖိဇိၤအဂီၤဝံၤအလိၤခဲန့ၣ်, စဲးပူၣ်ဘုဒီးစဲးအဂီၤတ ဖၣ်ဟဲဖျါထီၣ်တမံၤဘၣ်တမံၤ ကွၢ်ကွၢ်ဒိဝဲတဂၤအံၤ အတၢ်စဲးပၢ်ဟဲဝဲ အသိးန့ၣ်လီၤ.

ဝဲဒွဲၣ်ပိုၤတဲဘၣ်အပျဲၤတဖၣ်ဒီးစဲးဝဲ, “ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ်ဇၤ, ကီၤ လၢဟဲစိၣ်န့ၣ်သုတၢ်ဘျီတၢ်ဘါအံၤဂ့ၤလီၤ. ဘါကုၤယွၤဒီးဒီးဘျာသု သးလၢထံတက့ၢ်. မ့ၢ်ယဲဒၣ် ယတဘျာထံဘၣ်. အဂ့ၢ်ဒိအံၤ, ကီၤလၢ န့ၣ်တတီၤဒီးယၤဒီး တမၤတီၤအကလုၢ်ဘၣ်.”

ဖုဒ့ၣ်ပိုၤအတၢ်မၤလိာ်ဒီးတၢ်စဲးပၢ်

- (၁) တီၤဝဲန့ၣ်သုတပိာ်လၢတီၤတဂ့ၤ.
 ကီၤလၢန့ၣ်သုတဒီသိၣ်တဂ့ၤ,
 ကဝံာ်ဘၣ်သုလၢအတက့ၢ်.
- (၂) ကီၤလၢန့ၣ်မၤသးဒိတက့ၢ်မံထံပိာ်ဆၢအသိးန့ၣ်လီၤ.
 ကီၤလၢန့ၣ် အနါစ့ၤကခၢ်ထဲသိးဒီးကမါခၢ်လၢလီၤ.
- (၃) တဘျီဖုဒ့ၣ်ပိုၤ ဘျီထီဖိတထီဒီးပၢ်လီၤဝဲ အဖိခိၣ်ဒီးတကီဖိတ
 ဖိးဒီးထံပိာ်တကပိာ်ဒီး ကမါခၢ်လၢတဒု ဖဲအဝဲထီၣ်ဘျီမၤဘျီအ
 ခါန့ၣ်လီၤ. တုၤပုၤလဲၤထံၣ်တၢ်အံၤဒီး နၢ်တပၢ်ဝဲအခိပညီဘၣ်ဒီးဟဲ
 ကုၤစိၣ်သံကွၢ်ဝဲလၢဖုခိၣ်သၢဖျါအအိၣ်ဒီး အတၢ်တဲအီၤအခိပညီ
 ဒိအံၤလီၤ. အခိပညီ, ကီၤလၢတုၤအဟဲဒီး ကမၤဂ့ၤမၤဝါ ကမၤယံမၤ

လၢပှၢ ဒ်တကီဖီအသိးဒီး ကမၤဝံင်မၤဆၢပှၢဒ် ထံပိာ်အသိးဒီး လၢခံ
ကီလၢန့ၣ် ကခၣ်ဒ်ကမၤခၣ်လၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ဖုဲဒွဲၣ်ပှၢအတၢ်စံး
ပာ်လၢထီၣ်ပှၢထီၣ်လဲၤ.

ဖုဲဒွဲၣ်အတၢ်စံးပာ်တနီၤနီၤ

- ၁. ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ်ဒေ, သုကဘၣ်ပှၢမ့ၣ်အူဖၣ်ဆါ(အခိပညီ မ့ၣ်ဒွဲး)
- ၂. ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ်ဒေ, သုကဘၣ်ပှၢထံ. (ဝုၣ်ပှၢပှၢဆါထံ)
- ၃. ကီၤလဲၤခိၣ်ဒူဝီလၢစု, ဘုအိၣ်ဘုယၤလီၤအဝံ, ကီၤလဲၤခိၣ်ဒူဝီလၢထး, ဘုအိၣ်ဘုယၤလီၤအသး.(ဝဲးပှၢတု)
- ၄. ပိာ်ခွါကဘၣ်ဆါမ့ၣ်တိၣ်လၢကျဲမုၢ်, ပိာ်မုၢ်ကဘၣ်ယုၢ်ခူသ့ၣ်.
- ၅. တၢ်ကဆဲးစုမ့ၣ်လၢ, တၢ်ကဆဲးခိၣ်မ့ၣ်လၢ, ပှၢတအိၣ်ဘၣ်ဆဲးကန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဘျၢ. (လၢထီၣ်ပှၢထီၣ်လဲၤ)
- ၆. ဖိသ့ၣ်လိာ်ကွဲဒ်မုၢ်မံ, တၢ်ဒံယံာ်ဒီးတၢ်ဒံယံး.
- ၇. ကဘီစုကဟဲ, ကဘီထူကဟဲ, ကသယုၢ်သ့ၣ်တွံၤထွဲအခံ, ကသယုၢ်ဝၣ်တွံၤထွဲအခံ, တၢ်ကလူၤလၢၢ်ဒီးယဲာ်ဖုထုၣ်, တၢ်ကလူၤလၢၢ်ဒီးကွါဖုထုၣ်, တၢ်ကလူၤလၢၢ်ဒီးယီတၢ်, ပှၢဒိမိဝၤစၢလိာ်အသးဒီးဝုၣ်သူတကျၢ, စၢလိာ်အသးဒီးဝုၣ်ဖီတကျၢ, စၢလိာ်အသးကျၢမုၢ်ခိၣ်သူ.

ဖုဲဒွဲၣ်ပှၢအတၢ်စံးပာ်ဘၣ်ဃးသျှးဒဲၣ်ဒီးကီၢ်ဒီဘုၣ်

- ၁. ထံကဒိၣ်လိၤလၢ သ့ၣ်ကီလါခဲအပှၢ, ထိးတၢ်ဖါနွံယံၤ ကလီၤအုးသံလၢတၢ်သ့ၣ်, သၣ်ဘုလါကတြးထီၣ်ဖးဖီမူ.
- ၂. ညၣ်ဖိထုးကထီဆူထံခံ, နီၣ်ဝါပိာ်ဖိကဒါလီၤသး, ဖီဝံာ်ဖိဆီကနၢမူထီၣ်ဘးလၢကစၢၢ်ဒိၣ်.

- ၃. ယိသံယိဖှ်ထီၣ်အထ့ၣ်, ပကီသံပကီလုၤပျၤ, အခံတခိကလုာ်အိၣ်, အခိၣ်တခိဆူးဆီဒံၣ်.
- ၄. မိကဲမုၢ်သုတဝဲၣ်သံ, အိၣ်တစိၤဖိတစိၤလံၤ.
- ၅. တမံၤထီၣ်ဟံၣ်ပူၤ, လီၤခိကဃုထီ.
- ၆. ကစၢ်ဒိၣ်ကျဲမုၢ်တိၤရီၤ, ကဟံၣ်ဒိၣ်ထီထီလီၤလီၤ. (မိထီၣ်လုၣ်လီၤ.)
- ၇. မိကဲမုၢ်ကစၢ်အသးဆူ ကစၢ်ဒိၣ်အခိၣ်ထံး, ဘူးကတုၤယီၤဒီးတၢ်ကဒိၣ်တဲာ်အသးလၢအခိၣ်ထံး (လၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်ဝံၤလံၤ). ဘၣ်ဃးကီၤလၢစၢ်ခိပန့ၣ်ဘိၣ်ကျဲဆူကစၢ်ဒိၣ်ဆူစၢ်ပူၤအတၢ်ဂ္ဂုအဃိ, ကျဲကဲတၢ်ဟးဂီၤ.)
- ၈. ထံကဒိၣ်လီၤတၢ်ယီၤခါ, သ့ၣ်တကူၢ်ထံခံကပီၣ်. (တၢ်မၤခဲၣ်မၤထး.)
- ၉. ကွံကကဲထီၣ်လၢစဲၤ, စဲၤကကဲထီၣ်လၢကွံ.
- ၁၀. ကျဲမုၢ်ကဲထီၣ်ထံခံ, ထံခံကကဲထီၣ်လၢစုၢ်, စုၢ်ကကဲထီၣ်တၢ်ခဲကျါ.
- ၁၁. ကစၢ်ဒိၣ်အဂုၢ်လၢ် နီၣ်ဝါပိာ်ဖိကဖးထီၣ်, ခိၣ်ဖျၢၣ်ဝါကလီလီၤသး, ဖိကၣ်ဃုကနၢမူထီၣ် ထီၣ်ဘးလၢကလုၤဇီၤအစိ.
- ၁၂. စုၢ်ကထီၣ်ထံခံ, ပုၢ်ကလီၤဆူပၤထံး, ခိခါသ့ၣ်တဖျၢၣ်ယဲာ်သံး.
- ၁၃. ကျဲမုၢ်ဆဲလၢ်အိၣ်တဂ့ၤ, ဃုာ်ဆူကျဲမုၢ်ဆဲခိၣ် သၢစိၤထီၣ်ကိာ်ကီၤတက့ၢ်.
- ၁၄. ဘျးဒဲဝဲၣ်အဘၣ်စၢၤ, တၢ်ကထံးစ့ၢ်စ့ၢ်: (မၤအသ.လံ)
- ၁၅. မံၤယံၤဒိၣ်ဃုာ်တဂ့ၤ, ဘူးဘူးဒိၣ်ဃုာ်တဂ့ၤ, ဃုာ်တုာ်မးသၢစိၤထီၣ်ကိာ်ကီၤခွဲတလုလီၤတဲာ်တုၤအလီၢ်လီၢ်.

- ၁၆. ကျွဲမုန်ဆဲလ်တၢ်သွံၣ်ကဒိၣ်လီၤဖိထိးကျိး.
- ၁၇. အုၣ်လူၤဇိၣ်ဖှိၣ်ဖှိၣ်, အုၣ်ကတံၢ်ဇိၣ်ဖှိၣ်ဖှိၣ်.
- ၁၈. ဃုၢ်ဆူထံခံဇိၣ်ဘၣ်ဘၢ, ဃုၢ်ဆူထံထံဇိၣ်ဘၣ်ဘၢ.
- ၁၉. ပုၤကညီကမူဝဲလၢ ဒုၣ်ဘုသိးညၣ်လုၣ်သိး.
- ၂၀. သးပုၢ်ကမံမိၢ်တၢ်, ဖိသၣ်ကထံၣ်တၢ်လၢအမဲၢ်.
သးပုၢ်ခါလီၤဖိသၣ်မိၣ်ထီၣ်.
- ၂၁. ကတိၤလၢသွၣ်ခိၣ်, ကနၣ်လၢလိထံး, အီၤထီၣ်တဘီမုၢ်လၢၢ်,
ကျၢၢ်လီၤတဘီမုၢ်လု.
- ၂၂. ပအိၣ်တၢ်မိၢ်ပမၤဇၢ်, ပအိၣ်တၢ်ဖါပမၤဇၢ်.
- ၂၃. ပၢ်သုသးဒ်သိးတပိၢ်တလိၣ်ပဒဲတဒုတက့ၢ်.
- ၂၄. ပုၣ်ခါကကဲထီၣ်လၢကျဲမုၢ်, ဝၣ်ယျၢ်ကကဲထီၣ်လၢမီ
ယျၢ်တြၢ်ကကဲထီၣ်ဖၣ်ဆါ.
- ၂၅. ဝုၢ်ခဲလၢၢ်ကကဲထီၣ်ဝံၤလံ, ဝုၢ်တိၢ်ရၢၢ်ကကဲထီၣ်လၢခံ,
ဝုၢ်ခဲလၢၢ်ကဝုၢ်ဟးဂီၤ, ဝုၢ်တိၢ်ရၢၢ်ကကဲထီၣ်ဝုၢ်သီ.
- ၂၆. ဝုၢ်တိၢ်ရၢၢ်ကကဲထီၣ်က့ၤဝုၢ်မိကိၢ်လီၤ. တၢ်ကဒုးဒံးအီၤတဘျီ
ကယံၣ်ထဲတနၣ်ရံၣ်ဒီး တၢ်ဒုးအဝဲန့ၣ်, ဖိလၢစုၢ်ပူၤဒုၣ်လဲၣ်စိၣ်
တချးဘၣ်.

မုဒွဲၣ်မ့ၢ်အထိဘၣ်ယုၢ်တြၢ်

၁. ကဘီဒိၣ်လဲၤတၢ်ဖးဖိ,	သုမုၢ်ခံၣ်လီၤဟီၣ်ခိၣ်ဝး
ယၢ်ထူၣ်ခိၣ်စီၤစံၣ်ပျၢ်ဘီ.	ဝုၢ်ယျၢ်တြၢ်ဒုးမုၢ်တဟါ.
၂. ဝုၢ်ယျၢ်တြၢ်လၢတၢ်အပၤ,	၄. စီၤယီၢ်လၢၢ်စဲယီၢ်လုဝဲ,
ဒိၣ်စီၤယၢ်ဒုးတန့ၢ်မး.	စီၤယီၢ်ကဝၢ်ထံဘၣ်ကဝဲ.
ဝုၢ်ယျၢ်တြၢ်လၢတၢ်အပၤ,	စီၤယီၢ်လၢၢ်ကူယီၢ်လုကူ,

- ဒိဉ်မိယၤဒုးတန့ၢ်လၤ၊   စိယီၢ်ကွၢ်ထံဘဉ်ကကူ၊
 ၃. သုးမုၢ်ခံၣ်လီၤဟီၣ်ခိၣ်ဟူး၊ ၅. ထံဖိတိၤသုးစိၤတိၤသုး၊
       ဝှၢ်ယုၢ်တြၢ်ဒုးမုၢ်တထူၣ်.   လၢၢ်မုၢ်စိၤယိးထီၣ်ဆူမူ.

မုဒွဲၣ်ပွဲၤဘတၢ်ခံၣ်စိၤတဲၤစိၤအထီၤ

၁. ကိၢ်မုၢ်န့ၢ်ကိၢ်တၢ်ဒဲးဘး၊ ကိၢ်မုၢ်ထီၣ်ထူဖး၊ စုဖး.	သုးမုၢ်ခံၣ်ကယီၤကယီၤ၊ ယံၣ်ယံၣ်ကတုၤန့ၢ်တဘျီ.
၂. ကျဲမုၢ်ဒိဉ်ပစၢ်လၢယံၣ်၊ တီၤရီၤဒိဉ်ပစၢ်လၢယံၣ်၊ သီသံၣ်ခိၣ်သိဖိဉ်တဖံး၊ ယံၣ်ယံၣ်အသိကလီၤသံး၊	၅. ယန့ၢ်ဟူသုးမုၢ်ကတဲ၊ စံၣ်လီၤခိးသုးမုၢ်လၢကျဲ၊ ယန့ၢ်ဟူသုးမုၢ်ကတုၤ၊ စံၣ်လီၤခိးသုးမုၢ်လၢဒုး၊
၃. သူၣ်လုၢ်လီၤလၢဘါအပူၤ၊ ဘါလုၢ်လီၤလၢသူၣ်အပူၤ၊ ဆွဲလုၢ်အဖျိထဉ်ကိၢ်ကီၤ၊ န့ၢ်ဟူဝဲယၢ်ဒီယၢ်ဒီ.	၆. ခွဲၣ်တဒိလီၤဆဲးကဝီၤ၊ လီၤခွဲၣ်တဒိဆဲးကဝီၤ၊ ကစံၣ်လီၤမူန့ၢ်ယၢ်ခိ၊ ဒိကန့ၢ်ဖဲအကတြီ.
၄. သုးမုၢ်ခံၣ်ကဒုကဒု၊ ယံၣ်ယံၣ်ကတုၤန့ၢ်တစု၊	၇. ညဉ်ဖိထုးထီၣ်နီၢ်လီၤကျး၊ နီၢ်ဘိးခုၣ်ထီဘဉ်ကဘး.

မုဒွဲၣ်ပွဲၤက့ၤဆူဒဲၣ်

မုဒွဲၣ်ပွဲၤမၤဘူၣ်ကီၤလၢအခိၣ်လၢ ကိၢ်ဘျးတခီ၊ မၤဘူၣ်ဝဲ
 တုၤမုၢ်ကီၤလၢအမျိၣ်သီၣ်ထီၣ်ဒီး က့ၤက့ၤဆူဒဲၣ်တခီ၊ က့ၤစိၢ်ဒီးကျိ
 တခါဒီးတဲဝဲ၊ “ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ်ဒေ၊ တၢ်အဝဲအံၤမုၢ်မုၢ်အူလီၤ. တဘဉ်
 မၤဘဉ်ဒိတဂ့ၤ.” တဲတၢ်ဒ်အံၤဝဲဒီး တီၢ်ကၢ်ဝဲဒီး တုၢ်လီၤဝဲဆူဒဲၣ်
 ကျိပူၤလီၤ.

မုဒွန်မှိုအတင်မလဒိတ်တန်ယးဘျးဒဝဲန်

တင်မုင်ကိင်ထီၣ်လၢဘျးဒီး ဃုၣ်ဆူဒဝဲန်, တင်မုင်ကိင်ထီၣ်လၢ ဒဝဲန်ဒီး ဃုၣ်ဆူဘျးတက့ၢ်. တင်ကကိင်ထီၣ်ဆိလၢဒဝဲန်ဒီး ကခုၣ်လီၤ ဆိလၢဒဝဲန်လီၤ. ဒဝဲန်ဝုၣ်တဘၣ်ဒိတၣ်. မၤသးဒိ ဝုၣ်ဖျးအသးကံၢ်ပူၤ အသိး, ကဘၣ်ဒိထဲအယၤလီၤ. ဒဝဲန်ဝုၣ်ဆံးအသးထဲချံး, ဝုၣ်လၢအဂၤ ဒိၣ်တၣ်ဆၣ်အသးထဲချီၣ်ဇၤလီၤ.

မုဒွန်မှိုနံးဟ်ပုၤကညီကဒုးတၢ်ဒီးကီၤလၢ

အခါဖဲပုၤကညီကဒုးတၢ်ဒီးကီၤလၢန့ၣ် သုကဒီးထီၣ် ဒံခွါအ ဖံး, ယိးထီၣ်ကွါညၣ်သုၣ်ဒီး သုကဘၣ်ကီၤလၢကဘီ, ဒီးကန့ၣ်ဒိယၢ် ဒုၣ်အသိးလီၤ. ဒုးတၢ်တုၤအမဲၣ်သုၣ်တၣ်ထံးလိာ်အသးခံဘုၣ်ဒီး က သုၣ်ညါလိာ်က့ၤအသးလၢ ဒီပုၣ်ဝဲၣ်လီၤ. အန့ၣ်ဝံၤကီၤလၢကက့ၤဒီး တဲဝဲ, “ယကက့ၤလီၤဝဲၣ်ဇၤ.” ကီၤလၢကက့ၤတဘျီအံၤ ပုၤမိၣ်အဲၣ်ဒီး ထံၣ်ဒံးကီၤလၢန့ၣ်, ကဘၣ်တုၤလီၤတဲၣ်အဂီၤလီၤ. တထံၣ်တၣ်လၢ ဘၣ်.

တၢ်နံးဟ်အဂၤတခါ

(၁) ပုၤကညီစီၤပၤ ကဟဲလၢမုၢ်ထီၣ်တဒိဒီး ကပၤတၢ်ဒီးက ကီးအခိ, လၢဆိနးဒံၣ်ဒၤအစီဒီး ပုၤထဲအိၤ, “ဆိနးဒံၣ်ဒၤအစီအံၤ တၢ် အိၣ်ကွံၣ်လၢၣ်လံ.” ဒီးစီၤပၤတဲဆၢဝဲ, “သုကဘၣ်မၤန့ၣ် တၢ်အခိၣ် န့ၣ်လီၤ.” ဒီးကမၤအာဝဲကီၤသုကီၤလၢတဖၣ်လီၤ.

(၂) ဖုထိးမဲပၢ်အစၢၤအသွဲၣ် ကဟဲယုက့ၤနီၢ်တွံၢ် အစၢၤအ သွဲၣ်ဒီး အကျိၣ်တဒံးသိးဘၣ်. ထံၣ်ဝဲတသုၣ်ညါဘၣ်ဝဲအယိန့ၣ်, ကစိၢ် ကွံၣ်ပုၤအနၢ် မုၢ်ကိးဆၢ, “မံးဝု” န့ၣ် ကကျိၣ်ဝဲအကိၣ်. မုၢ်ကိးဆၢ, “မိၢ်

ဇာ” ကကျိဝဲအကိတ်. မဂ်ကိးဆၢ, “မိဂ်ဇၢ” န့ၣ်, ကက့ၤကိးဝဲဒၣ်လၢ
အကျိတ်ဒဲးသိးအယိလီၤ.

+ + ၀ + +

“ သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤအပူ ”

တၢ်ကတိၤလၢညါ

ပူၤကွံာ်စ့ၤန့ၣ် လၢကိၢ်ဆၣ်ဘျးအတၢ်ပၤအပူၤ, ဘၣ်တဘျီပ
စးထီၣ်လၢ သဝီပုၣ်ခါဒီး ပလဲၤဆူတၢ်လီၢ်တတိၤ လၢပကိး “ပုၢ်တိၤရဲၢ်”
အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတနီၤသရံၣ်ကျိ, လၢပကိးလၢ ထံမိၢ်ပုၢ်ကျိအကၢၢ်ခိၣ်န့ၣ်
လီၤ. ပလဲၤဒီဖျိညၣ်ထီၣ်သဝီ ပလဲၤမံလၢဝၣ်ဘျး, မၤကဒီးတန့ၢ် ပတူၤ
ဖဲတၢ်လီၢ်တတိၤ, အိၣ်ဒီးလၢၢ်မုၢ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်, ပကိးလၢ “လၢၢ်မုၢ်ကွီ
ကိတ်” လီၤ. တုၤယထံၣ်ဘၣ် လၢၢ်မုၢ်တဖျၢၣ်အံၤဒီး ယလဲၤဟးကွၢ်ကီ
အယၢၤဝးတရံးဒီး လၢအဖးဖိန့ၣ်, ကနဲစ့ၢ်အါမး, ဒီးအဖိလၢတခီ,
အိၣ်ဒီးအကအီ မၤအသးဒိတၢ်ဒုးခိၣ်အသိး အိၣ်ဒီးလၢၢ်လၢအလီၤဂၢ်
စဘွဲလီၢ်ဆၣ်နီၤတဖၣ်, ဒီးပုၤလဲၤပုၤက့ၤ ပုၤတုၢ်မံဖဲလၢၢ်မုၢ်အံၤအ
ကအီလၢန့ၣ်လီၤ. ပုၤတဲယၤလၢ ဘၣ်ဃးလၢလၢၢ်မုၢ်တဖျၢၣ်အံၤ
အဝုၢ်န့ၣ် တၢ်တဲအတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤအိၣ်တခါလီၤ. ဒီးအတၢ်စံၣ်စီၤ
တဲစီၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ပၢ်ဖျါအသး ဒိအဖိလၢအသိးအံၤလီၤ.

သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤအပူ

ပူၤကွံာ်အနံၣ်၁၅၀ ဆူအဖိခိၣ်တခီန့ၣ် လၢကိၢ်တနီၤသရံၣ်
ကလံၤထံး, ပလီၢ်ဝုၢ်တၢ်ပၤအပူၤ, ပုၤကညီမုၢ်ပုၢ်အိၣ်ဝဲခံၣ်လီၤ.
ဒီမိဝဲခံၣ်အံၤအသးပုၢ်လံ. အဖိအိၣ်ဒၣ်ထဲတဂၤဇီၤလီၤ. ဖိတဂၤ

အံၤ တချူးအအိၣ်ဖျၢၣ်ဒံးဘၣ်အခါန့ၣ် ပၢ်သးပှၢ်အံၤသံတုၢ်ဝဲလီၤ. ပှၢ်
ဖိသၣ်အံၤ အသးပှၢ်ထီၣ်တန့ၣ်ဘျၣ်အခါ, လဲၤတၢ်က့ၤတၢ်သ့ဒီး နၢ်ပၢ်
တၢ်ကိးမံၤဒဲးလီၤ. ဒီးပှၢ်ဖိသၣ်အံၤအမိၢ်ယုၢ်န့ၢ်အမံၤလၢ “သံၣ်ခၣ်
စီၤလီၤ” လီၤ.

ဘၣ်မုၢ်တန့ၤ ဖဲသံၣ်ခၣ်စီၤလီၤအမိၢ်ထီၣ်ထီၣ်အခါ, လီၤဖျးတကျၢ်
တၢ်ဖဲအဝဲထီၣ်ထီၣ်အယၢၤ, ဒီးအဝဲဖးတဘျီယီ, ကျီဝဲလီၤအမိၢ်ပှၢ်လၢ
ထီၣ်ပဲၣ်ဒီးလီၤမိၢ်ပှၢ်သံတဘျီယီ လီၤဂၢ်လၢထိးဒီးထဲသိးထိးဖါတံၢ်နွံဃံၤ
တဒု ဒီးအသ့ၣ်ယွၤလီၤအါအါကလဲၣ်လီၤ. သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤ ထံၣ်လီၤ
မိၢ်ပှၢ်အသ့ၣ်ယွၤလီၤအံၤတဘျီယီ, လဲၤယုၢ်ဃီၤလုၣ်ဝဲလီၤအသ့ၣ်တ
ဖျၢၣ်န့ၣ်, ဒီးစးထီၣ်လၢန့ၣ်လံၤလံၤ အဝဲဖျၢၣ်ဒံးလီၤအသိးလီၤ.

သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤအမိၢ် ကျီသံလီၤအမိၢ်ဝံၤတဘျီယီ, အဝဲသံစုၢ်
ကိးလီၤ. တုၤမုၢ်သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤအမိၢ်သံဒီး အဖံကွၢ်လုၢ်ဒိၣ်ထီၣ်က့ၤ
အီၤတုၤလၢအဒိၣ်တုၢ်ခိၣ်ပှၢ်တစုၤလီၤ. တုၤအဒိၣ်ထီၣ်ဒီး ကွၢ်ထွဲမၤ
စၢၤက့ၤအဖံတၢ်ဖဲတၢ်မၤခဲလၢ်လီၤ.

ဖံသးပှၢ်အံၤအိၣ်ဒီး အဆီဖါကိၢ်တဘျီဒီး ကယဲၢ်ပှၢ်လၢအဂၤ
အဆီမိၢ်တဖၣ် ဟဲဆူဆီဖါတဘျီအံၤအအိၣ်ခဲလၢ်လီၤ. တုၤမုၢ်သံၣ်
ခၣ်စီၤလီၤ ကဝၢ်ဆီဖါကိၢ်တဘျီအံၤ လီၤဆီဘၣ်အိၣ်ဒီး အဝဲယုၢ်အိၣ်
ဆီဖါကိၢ်တဘျီအံၤလၢအဖံတကျဲလီၤ. အဖံတဒီ တအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဘၣ်ဒီး
တဲဘၣ်အလံၤန့ၣ်, “ကွၢ်ယုၢ်န့ၢ်က့ၤဖၣ်အဆီဖါလၢ အလီၢ်တဘျီဝံၤ
အိၣ်ကၢ်န့ၢ်.” အန့ၣ်တဘျီ သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤ ကွၢ်ယုၢ်ဆီဖါလၢအလီၢ်ဂၢ်
ဒီးအဖံအဆီဖါအံၤ တုၤအဘၣ်ဒီးမၤသံအိၣ်ကွံၢ် အဖံအဆီဖါကိၢ်
လီၤဆီတဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်တဒီ, ကွၢ်တဒီဒီး လၢခံကတၢ်ထံၣ်
န့ၢ်ဆီဖါတဘျီအံၤ အလုၤတဖျၢၣ်ဒီးဘိၣ်ယၢ်ဝဲဂ့ၤဂ့ၤဝံၤ စ့ၤယၢ်ဝဲ

လာအခိန်ဖျါအလီလီ၊

စးထီၣ်လာအဝဲန့ၣ်ဘၣ် ဆီဖါကိၣ်တဘျီအံၤ အလုၤဝံၤအလီၣ် ခံန့ၣ်, တၢ်လီၤဆီအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကယံၣ်ပှၤမ့ၣ်ကနီၤဟဲဆူအအိၣ် ဟဲအိၣ်သကိးအီၤခုမးလီၤ. အသးစ့ၢ်ကိးလဲလိာ်ကွံာ်အသးဒီး အတၢ် အဲၣ်ပှၤပိာ်မ့ၣ်အါထီၣ်လာအပူၤဒီး ထဲအမၤလၢကွံာ်အဆၢကတီၢ်လၢ ပှၤမ့ၣ်ကနီၤတဖၣ်ဒီး တမၤစၢၤအဖဲအတၢ်အါအါလၢဘၣ်.

ဘၣ်မ့ၣ်တန့ၤ သံၣ်ခၢ်စီၤလီၤ, စိးတန့ၢ်တဖျါလၢ သ့ၣ်ပဟၢ ဒီးဒါန့ၣ်ဝဲလၢအပူၤဒီးပစၢၤလီၤ. အန့ၣ်တဘျီ အဝဲဒုထီၣ်ကွံာ်တန့ၢ်န့ၣ် ဒီး ပှၤဟဲဆူအအိၣ်ထဲမ့ၣ်ကနီၤတကးလၢဘၣ်. ဟဲယုာ်ဒီးပှၤ ဖိပှၤမါတဖၣ် ဒီးကယံၣ်ပိာ်မ့ၣ်ပိာ်မၤ လၢအဟဲတဖၣ်, တက့ၤလၢနီၤ တဂၤဘၣ်. ကဲထီၣ်ကွံာ်အဝဲအမါခဲလၢလီၤ. တဘျီအံၤ တၢ်လီၤ ဆီထီၣ်လံ, အဝဲဝံၤက့ၤ ပှၤပိာ်မ့ၣ်တန့ၤလၢဘၣ်.

သံာ်ထီၣ်သံာ်ထီၣ်, ပှၤဖိပှၤမါလူၤကွံာ် သံၣ်ခၢ်စီၤလီၤလၢလံာ် လံးဒီးပှၤကူၣ်မၤသံ သံၣ်ခၢ်စီၤလီၤန့ၣ်လီၤ. အန့ၣ်တဘျီ သံၣ်ခၢ်စီၤ လီၤဟးထီၣ်ကွံာ်ဖဲတၢ်လီၤအံၤဒီး ကိးဒီးအမါခဲလၢဝံၤ လဲထီၣ်အိၣ် လၢလၢာ်မုၢ်ကိာ်အံၤအဖိခိၣ်ဒီး ဘျီထီၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၣ် ဖဲန့ၣ်လီၤ. လၢာ်မုၢ်တဖျါ ကစီၤထီၣ်ထီမး, တုၤလၢမူကပိာ်လီၤညါ ဘၣ်ဆၣ်သံၣ်ခၢ်စီၤလီၤ, စံာ်ထီၣ်စံာ်လီၤဆူလၢာ်မုၢ်အခံအံၤ ချ့ဒ်လီ အသိးလီၤ. စးထီၣ်လာန့ၣ်လံၤလံၤ ကယံၣ်ပှၤလၢအကူၣ်အါအီၤတ ဖၣ်, လဲၤအိးတပှၤကွံာ်ဝဲအခၢ်ဒီး ဘျးလီၤဝဲလၢ လၢာ်မုၢ်အခံန့ၣ်လီၤ. ပှၤကူၣ်အါအီၤတဘျီဘၣ်. ပှၤကူၣ်အါသန့ၣ်က့, ပှၤလဲၤထီၣ်ဆူအ အိၣ်တတုၤဘၣ်. အဝဲအိၣ်ဒၣ်တၢ်လၢ လၢာ်မုၢ်အခံန့ၣ်ဒီး စိာ်ယုာ်ဒီး အမါဂီၢ်မုၢ်တဖၣ် ဟးကယံၣ်မးလၢလၢာ်မုၢ်အခံန့ၣ်လီၤ. အဝဲဖျဲၣ် ဒ်လီ

အသီးဒီး လှ်အိၣ်အမါဂိၣ်မုၢ်တဖၣ်အံၤ တကိၢ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်.

ပှၤအါဝါသးသယုၢ်ဘၣ်က့ၤ အမါဒီးအဖိမုၢ်ဖိမၤ မုၢ်ကနီၤ တဖၣ်လၢအကဲဘၣ်တုၢ်လံ သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤအမါန့ၣ်လီၤ. ပှၤအါဝါကူၣ် ထီၣ်စ့ၢ်ကိးဒီး ယုၣ်ကျဲလၢအကမၤသံဘၣ် သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤလၢကျဲဒ်လဲၣ် ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံတယံၢ်ဘၣ်ဒီး ပှၤထံၣ်န့ၢ်ပှၤကညီၣ်ဘဲတဂၤဟဲ လီၤလၢထးခိတခိ အဝဲမုၢ်မူးဆိ ပှၤခးတၢ်ဖိလၢအသ့ကတၢ်တဂၤလီၤ. ပှၤအါဝါငါထီၣ်ဘဲတဂၤအံၤ လၢအကသးကျဲၤမၤသံဘၣ် သံၣ်ခၣ် စီၤလီၤအံၤန့ၣ်လီၤ. သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤအိၣ်လၢ လၢဂံၢ်မုၢ်အခံန့ၣ်, မ့တမ့ၢ် ဘၣ်လၢ ပှၤခးထီၣ်လၢချ့ၣ်ဘၣ်ဒီး ကျဲအဂၤလၢ ပှၤကမၤသံအီၤန့ၣ် တအိၣ်နိတဘီဘၣ်. ပှၤခးအခါဒၣ်လဲၣ် မုၢ်သ့ၣ်ညါဝဲန့ၣ် ပှၤခးတဘၣ် နီတဘျီဘၣ်. သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤဒုဒၣ်တနၢ်, အံၣ်အုဒၣ်အထါဒီး အမါ ဂိၣ်မုၢ်တဖၣ်မုၢ်မုၢ်လၢ လၢဂံၢ်မုၢ်အခံန့ၣ်လီၤ. ကယံၢ်ပှၤလၢအကူၣ်အါ အီၤတဖၣ်, မုၢ်နၢ်ဟူဝဲန့ၣ်, လဲၤအိးသပှၢ် ကွံၣ်ဝဲအခၣ်ဒီး ဟဲက့ၤဘျး လီၤဝဲလၢလၢဂံၢ်မုၢ်အခံန့ၣ်လီၤ.

ပှၤကညီၣ်ဘဲမူးဆိတဂၤအံၤ တုၤမုၢ်ပှၤငါအီၤလၢကဘၣ်မၤသံ သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤအံၤဒီး, အဝဲဟးယုဝဲဒၣ် ဝၣ်တဒူလၢကသူးပျၢ်ဒီး ကခး သံဘၣ်သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲဟးယုဝဲကွၢ် ဝၣ်တဖၣ်လၢယဲၣ်, တဘီတဘီစုၣ်စုၣ် (ပထံၣ်လၢဝၣ်တနီၤနီၤ ဝၣ်သးလၢယဲၣ်, အဝါအ လီၤအိၣ်တုၤမုၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.) လၢခံကတၢ်အဝဲဝဲဘၣ် ဝၣ်တဘီ အထံဟဲယွၤလီၤ ဒ်တၢ်သ့ၣ်အသီးဒီး ပဲၣ်န့ၢ်ဝဲဒီဒူညါလီၤ. ဝၣ်တဒူအံၤ ထံၣ်န့ၢ်ဝဲဖဲပုၣ်ခါဖိလိၣ် အစံၣ်ပျီခိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲ စးထီၣ်ယုကဒီးစုၣ်တထူၣ်, ယုဝဲတဘျးနံၤညါ, လၢခံကတၢ် ထံၣ်န့ၢ် ဝဲဒီး သ့ၣ်စူဝၣ်မၤကၢၣ်တဒူလၢအပဲၣ်န့ၢ်ဝဲလၢ ကသူးပျၢ်အဂီၢ်န့ၣ်ဝဲၤ,

ဆဲးဝဲဆူစုတထုန်န့ၣ်အလီၤအခါ၊ စုၣ်အဖိတဖိးလူၤအီၤမုၢ်ချးန့ၣ်
ကဘၣ်သံဝဲအယိ၊ အဝဲယုၢ်တၢ်အဖျဲးလီၤ.

အဝဲဆဲးထီၣ်ယၢ်ဝၣ်တဒူန့ၣ်လၢစုၣ်အလီၤ ပွဲၤထီၣ်နွံသီဝံၤမး
ဟဲက့ၤစီၣ်သူးဝဲပျါ တၢ်အလၢၣ်ဝၣ်ဒီဒူညါန့ၣ်လီၤ. ဝံၤဒီးလိဝဲပျါတ
တဖၣ်အံၤလၢနွံန့ၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ. တၢ်မုၢ်အယုထၢက့ၤအပျါတဖၣ်
အံၤန့ၣ် အဝုၤအိၣ်ဒၣ်ထဲသၢတီၤလီၤ. အဂၤတဖၣ်ယုထီၣ်ကွံၣ်ခဲလၢၣ်,
အသံကစဲၣ်အိၣ်တၢ်ထဲသၢတီၤအံၤလီၤ.

တၢ်န့ၣ်တစု ဘဲကတဲၣ်ကတီၤထီၣ် အချံၣ်ဒီးအပျါဝံၤ လဲၤဆုၣ်
ဝဲလၢၣ်မုၢ်ကိၣ်အံၤ ယံၣ်နွံသီမးဒီး ထံၣ်ထီၣ်ဝဲသံၣ်ခၣ်စီၤလီၤဒုတနၢ်လၢ
လၢၣ်မုၢ်အခံန့ၣ် စုၣ်လီၤအခိၣ်ဖျါထီၣ်ထဲ အခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်တဘီၤန့ၣ်လီၤ.
(လၢၣ်မုၢ်အံၤကစီၤထီၣ်ထီဝဲသတးဒီး ဘဲခးထီၣ်ဘၣ်, ပျါသၢစီၤမး
ထီၣ်ဘးဆူ သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤအအိၣ်လီၤ. ခးထီၣ်ဝဲအခိၣ်ထံးတဘီၤန့ၣ်
လဲၤထီၣ်တဘးဘၣ်, အတဟီၣ်စၢ်လီၤဒီး ခးထီၣ်ကဒီးတဘီ, လဲၤထီၣ်
ဘၣ်အတဘီအခံန့ၣ် ဒီးလဲၤထီၣ်ဆူညါတစီၤ ပျါအတဟီၣ် ဒီး အတ
ဟီၣ်စၢ်လီၤဒီး ခးထီၣ်ကးအသီတဘီ လဲၤထီၣ်ဘၣ်အတဘီအခံန့ၣ်
ဒီးတဘီအံၤပျါလဲၤထီၣ်တၢ်ဝဲဒီး ဘၣ်ဝဲသံၣ်ခၣ်စီၤလီၤအ ခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်
စုၣ်ကနၢ်လီၤ. သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤသ့ၣ်ညါတဘျီယီလၢ ပျါအိၣ် ဒီးစုၣ်
ဒီး ဒိၣ်တဲၣ်ကွံၣ်အခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ချ့သဒံးတဘျီယီဒီး စံၣ်လီၤအိးတပုၢ်ဘဲ
အခၣ်တဘျီယီလီၤ. ဖဲဘဲခးတၢ်ဝဲ ပုၤသံကွၢ်, “ဘၣ်ကိးငါ.” အဝဲတဲ
ဆၢဘၣ်လံန့ၣ် တဲဝဲတချးဘၣ်, တဲဆၢဝဲချးထဲ(ဘျုး)တဘီၤလီၤအ
ခၣ်တၢ်အိးသပုၢ်ကွံၣ်လံအယိန့ၣ်လီၤ. ဖဲဘဲတဲဆၢတၢ်ချး(ဘျုး)အခါ
န့ၣ်သံၣ်ခၣ်စီၤလီၤ က့ၤထီၣ်ကဒါက့ၤ တၢ်လၢလၢၣ်မုၢ်အခံလံ, ချ့ထဲ
န့ၣ်ညါလီၤ.

တုမုၢ်သံၣ်ခၢ်စီၤလီၤအမါဂီၢ်မုၢ်တဖၣ် ထံၣ်လၢသံၣ်ခၢ်စီၤ
 လီၤအခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်တူၢ်ကွံာ်လံးဒီး တဲဲ, “သးဘိၣ်, နဒိၣ်မုၢ်တူၢ်ကွံာ်လံး,
 ပကွၢ်တဂ့ၤလၢၤဘၣ်, ထီထီၣ်က့ၤတက့ၢ်.” အဝဲတဲဆၢ, ယဒိၣ်မုၢ်
 ဒိၣ်အလီၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးစုၣ်, ယမုၢ်ထီထီၣ်က့ၤန့ၣ် ယကသံတဘျီဃီလီၤ.
 အမါတဲဆၢ, “စုၣ်အဝဲန့ၣ်တအိၣ်လၢၤဘၣ် အသ့ၣ်လီၤကွံာ်ပၣ်ဃုာ်
 လၢ်လံး, ထီထီၣ်က့ၤစၢ်ဒီး.” အန့ၣ်ဒီး သံၣ်ခၢ်စီၤလီၤထီထီၣ်က့ၤ
 အခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်လၢအဒိကန့ၣ်အမါတဖၣ် အကလုာ်အဃိ, ထီထီၣ်ဝံၤ
 ယုာ်ဝံၤ, စုၣ်ထီၣ်ဒီးသံတဘျီဃီလီၤ.

အမါဂီၢ်မုၢ်တဖၣ် တုမုၢ်အဝဲသံလံးဒီး ဟီၣ်မးဝဲလၢလၢ်မုၢ်
 အခံန့ၣ် သိၣ်သကြူမးလီၤ. ဟီၣ်ဟီၣ်ဝဲနးနးကလဲာ် လၢခံတတၢ်ကဲ
 ထီၣ်ကွံာ်လၢ ထီၣ်ဖျဲခဲလၢ်လီၤ. သံၣ်ခၢ်စီၤလီၤအစိၤကတၢ်ဖဲအံၤ
 ဒီးအဖိအမါခဲလၢ်ဒီး ဘျဲမူးဆိစုာ်ကီး အစိၤကတၢ်ဝဲဖဲအံၤလီၤ. ပှၤ
 သးပုၢ်မၤက့ၤထီၤ ဒိအဖိလၢ်အသိးအံၤလီၤ.

သံၣ်ခၢ်စီၤလီၤဘျဲခဲသံ,
 သံၣ်မါဟီၣ်သကြူလၢ်မုၢ်ခံ,
 သံၣ်မါဟီၣ်သကြူလၢ်မုၢ်ခံ,
 ဟီၣ်ဟီၣ်ကဲထီၣ်လၢထီၣ်ဖျဲ.

ကတၢ်လံး.
 “ထီၣ်လွံၣ်ထူ”

